

Stezka odvahy

Miloš Zapletal:

STEZKA ODVAHY

Ilustrace na obálce i v textové části Gustav Krum Vydal LEPREZ - PRAHA 1995

© Miloš Zapletal Illustrations: © Gustav Krum

ISBN 80-901826-7-4

PŘEKVAPIVÁ NABÍDKA

•-«»

Ležím na zádech v měkké luční trávě, ruce pod hlavou, a koukám do nebe. Ještě před chvílkou bylo hořcově modré, teď se zatahuje stříbřitou pavučinou. Nejdřív se vynořila bílá nitka přímo nad Poledníkem, pak se druhá začala soukat nad Skalní bránou a za pár minut se objevila třetí kdesi nad Vlašským hřebenem. Protahují se k severovýchodu, vypadá to, jako kdyby eskadra trysek přelétala Jizerské hory. Po nich zůstanou na nebi taky takové průsvitné čáry a pozvolna se rozplývají. Tyhle se však nechtějí rozplynout. Dívám se na ně, jsou strašně vysoko, pohání je neviditelný vítr, plují někam do Krkonoše a do Polska. Najednou se mi udělalo strašně smutno. Kdybyste chtěli vědět proč, asi bych vám to neuměl říct, ale smutno mi bylo, až bych brečel. Rychle jsem se zvedl. Když mě znenadání takhle přepadne tesknost, vždycky se zvednu a raději se pustím do práce. Nejhorší ze všeho je zůstat ležet a myslet na to, že na mne přišla chmurná nálada. Asi dvakrát nebo třikrát jsem se jí tady na táboře poddal a pak se mi vůbec nechtělo vstávat. Dokud se neobjevil Náčelník a nenasolil mi černou známku za lenošení, jak on mému smutku říká. Nebo dokud se od kuchyně nepřihnál šéf denní služby a nezačal nade mnou vztekale poskakovat. Mne totiž obvykle zachvátí stesk, když mě pošlou k potoku drhnout hrnce. Teď právě přede mnou leží v písku velký kotel od krupicové kaše. Pekelně připálené kaše. Nejspíš proto na mě padly ty chmury. Po mizerné večeři ještě navíc tahle odporná práce. Bylo štígro, že jsem vstal, hned jak to na mne přišlo! Sotva jsem utrl drn a začal s ním drbat zčernalé dno, vynořil se nahoře nad písečným břehem Náčelník.

„Tak co, Ježku, jak to jde?“

„Ale,“ mávl jsem otráveně rukou, „ani to moc nejde.“

„Tak sebou mrskni,“ řekl Náčelník. „Dnes je řada na tobě!“

„Co?“ vzhlednu nechápavě.

„Stezka odvahy!“

V tu ránu mně přestalo být smutno. A rozklepala se mi kolena. No, abych mluvil čistou pravdu, ve skutečnosti se mi kolena trást nezačala, to se jen tak říká. Ale měl jsem strašně divné pocity, nevím jak bych je popsal. Asi takové, jako když jsem večer lezl za táborem na starý horský smrk, který má větve až po zem. Jen jsem se vyhoupl na dolní větev a zavěsil se na ni po lenochodím způsobu, ta větev náhle pode mnou

křupla a já ležel v trávě a celá zeměkoule se se mnou šumivě otáčela - to jak jsem se praštil hlavou o kořen. Teď po Náčelníkových slovech mám trochu podobné pocity, ale přitom vlastně dost jiné. Asi dvacet sekund ze sebe nevysoukám ani hlásku, jen polykám naprázdno, a když se Náčelník zeptá: „Tak co, půjdeš?“ zmůžu se na jediné slůvko: „No-o!“ A horlivě přikyvuju. Zkrátka chovám se v téhle velké chvíli jako střevlík.

„Přiď v sedm se vším nádobíčkem,“ řekl Náčelník.

Myslel tím, že si mám do té doby sbalit spací pytel, tuláckou stanovou plachetku, kartáček na zuby, sekyrku, zápalky, nůž, busolu a vůbec všechno, protože až zmizí slunce za obzorem, vyrazím z tábora na osamělou cestu po Jizerských horách a nesmím se z ní vrátit dřív, než mine noc a celý příští den. Až do zítřejšího večera budu v lesích sám. To je naše zvláštní táborová zkouška. Náčelník na ni posílá jen ty nejzkušenější kluky, aby dokázali svou odvalu a tábornickou zdatnost za zvlášť tvrdých podmínek. Nemyslete si, že je to nějaká sváteční procházka. Dostanete od Náčelníka mapu, v níž jsou červeným kolečkem označena místa, kudy musíte projít. Na tomhle pochodu si dáte pořádně do těla. Někdy putujete desítky kilometrů a prožijete dost perné chvíle, třeba když vám ustavičně cedí. Po celou dobu, co jste pryč z tábora, nesmíte promluvit s žádným člověkem. Dokonce vás nesmí nikdo ani zahlédnout! Zdá se to divné? Nám to taky připadalo trochu zvláštní, když šel po stezce odvahy první kluk z tábora. Náčelník nám však řekl na vysvětlenou:

„Tahle podmínka má svůj smysl. Aspoň poznáte, jak se cítí v horách zvěř. Představte si, že jeleni, srnky, lišky a vůbec všechna plachá lesní zvířata se musí před člověkem skrývat po celý život.... Ostatně nebyla by to žádná zkouška odvahy, kdybyste se během velké cesty bavili s každým dřevorubcem a turistou, kterého potkáte. Strach před lidmi vás zavede do zapadlých koutů, kam byste jinak nikdy nepřišli. Budete mít z toho ještě další užitek: vychutnáte kouzlo lesní samoty a po návratu lip oceníte naše přátelské společenství.“

Tak nám tedy objasnil „pravidla hry“ Náčelník. Já si ovšem myslím, že tu

Stezka odvahy

zvláštní podmínku přidal především proto, aby proměnila obyčejnou osamělou cestu horami v napínavé dobrodružství. Jen si představte, co všechno vás na stezce odvahy čeká: večer po západu slunce zapadnete do nekonečných smrkových lešů, někde v pustém údolí si postavíte na noc přístřešek z nepromokavé plachtičky nebo jen tak zalezete pod smrčky a přespíte pod širákem, ráno uvaříte snídani, po snídani rozdmycháte pořádný čudák a vyšlete kouřový signál, který znamená: „Hej, vy pídalky tam v táboře, noc jsem klidáčko přečkal. Teď jsem tady - chytte si mě!“

V táboře na ten signál už čeká hlídka, hned ztropí poplach a všichni kluci se pustí po vaší stopě, podniknou na vás velkolepou honičku. Vy se samozřejmě nesmíte dát chytit, a nejen to, jak už jsem řekl, nikdo vás nesmí ani zblejsknout.

Když Náčelník zmizel za březovou houštinou, vrhl jsem se s drnem na kotel. Lidičky, já pracoval jako šílenec, jen abych mohl v sedm přijít s tornou na zádech k táborovému kruhu. Taky že jsem tam přišel a hlásil:

„Náčelníku, já tedy jdu na stezku odvahy!“

Snažil jsem se to říct docela obyčejným hlasem, ale znělo to asi dost nafoukaně. Není lehké tvářit se docela obyčejně, když na vás zírá dvacet párů očí, najednou nevíte, jestli máte ruce založit za záda nebo je vrazit do kapes, taky je pro vás problém, kam vlastně koukat, když hledíte na ostatní, kteří hledí na vás, vypadá to dost trapně, jako že se vytahujete, ale když uhnete pohledem stranou, zdá se, jako kdybyste si hráli na skromňouška, a to je ještě hloupější. Takže si člověk nakonec začne nesmyslně prohlížet špičky svých bot, stojí jako panák ze dřeva a mluví úplně nepřírozeným hlasem - zkrátka trapas. Trapas, ale přitom ohromně příjemný pocit, protože je vám příjemné, když se na vás všichni dívají. Teď jsem to vyjádřil přesně: příjemný trapas.

Náčelník na mne vrhl zkoumavý pohled.

„Máš všechno, Ježku?“

„No jasně,“ odpověděl jsem. „Foťák, expozimetr, zásobu filmů, mezi-kroužky, spacák...“

„A jídlo?“

„Taky. Jenže mi ho dali málo.“

„Málo?“ podivil se Náčelník. „Co všechno ti dali?“

„Šest kostek cukru, deset deka vloček, čtvrt kila mouky a lžící soli,“ řekl jsem nakvašeně.

„S tím se dá vydržet tři dny,“ řekl Náčelník a vjel si rukou do vousů.

Chvilku se mu zpytavě dívám do tváře, jestli si ze mne dělá psinu, nebo to myslí vážně. V Náčelníkových hnědých očích svítí veselá světylka, ale výsměch to není, jen typický náčelnický úsměv. Asi myslí vážně to, co říká. Náčelník je na nás v některých věcech ras. Jinak je prima chlap, nevyměnil bych ho za žádného jiného vedoucího. Zažili jsme s ním už spoustu báječných věcí. Proháněl nás po devateru horách. Umíme od něho senzační písničky. Má sílu jako medvěd, i když se na něho sápmemečtyři najednou, zamete s námi louku. A přál bych vám vidět, jak si to v zimě sviští na běžkách! Je mu něco přes čtyřicet a přitom se chová jako starší kamarád. Zkrátka Náčelník je sekáč. Všechno je na něm prima, až na ty jeho vražedné teorie. Ty nás někdy dovedou pořádně našňupnout. Jednu z nich začíná rozvíjet právě teď, když se chystám do lešů na stezku odvahy.

„Jo, vydržet tři dny,“ vrčím rozmrzele. „Neudělám z toho ani pořádnou snídani.“

Náčelník si založil ruce na prsou a povídá:

„Musíš si zásoby správně rozdělit, aby ti vystačily až do návratu.“

„Pch, rozdělit! Rád bych věděl, co si mám rozdělit. Těch šest kostek cukru na dvanáct půlek?“

Nemluvil jsem s Náčelníkem dvakrát zdvořile. Jiný vedoucí na Náčelníkově místě by mě za můj drzý tón nejspíš postavil do pozoru a zařval by: „Jak to se mnou mluvíš, cucáku jeden? Nevíš jak se máš chovat k dospělému?“ Náčelník však neztratil božský klid. Dokonce mu v koutcích pořád pohrává vlídný úsměv. Má každého z nás přečteného jako starou čítanku. Ví, že mám vztek a že člověk ve vzteku říká věci, které by jinak neřekl.

„Ráno si uvaříš čaj z bylinek a poridž,“ klidně mi vypočítává Náčelník. „V poledne si upečeš placky. A večeri dostaneš v táboře. Přece bys nechtěl v jednom kuse přežvykovat. Nejsi přežvykavec, patříme teoreticky k druhu Homo sapiens. Víš, co to znamená Homo sapiens v českém překladu?“

Kluci se začali pochechtávat. Těm se to směje, když vědí, že se v poledne nácoupou vepřovým. Mě to pochechtávání doopravdy rozzuřilo.

„Tomu, co jsem dostal, neříkám jídlo,“ vyjedu zlostně.

„Nic si z toho nedělej, Ježku,“ naoko mě chlácholí Náčelník. „Víš, jídlo je stejně lidský zlozvyk.“

Kluci vyprskli, ale Náčelník se tváří vážně. Jaký on je, taky to vážně myslí.

Stezka odvahy

Tohle je zase jedna z jeho nesmyslných teorií. Měl bych už mlčet, stejně nic nezměním, jen se bude tábor bavit na můj účet. Mlč už koni, řekl jsem si. Jenže moje klapačka se sama otevřela a já se slyším, jak říkám:

„Myslím, že je zbytečný mučit lidi hladem.“

Div mi nevytryskly slzy. Já už dopředu trpěl tím, jak mě bude zítra kručet v břiše.

„Něco ti tedy přidám, když pořád protestuješ,“ řekl Náčelník

a odskočil si do kuchyně. Za minutku byl zpátky a podával mi paličku česneku.

„Tumáš, kamaráde. Je to nejcennější věc, kterou jsem v zásobách našel. Zázračná rostlina, čarodějná hlíza. Univerzální elixír proti hladu, kurdějím, roupům, studeným chodidlům, komárům a špatné náladě.“ Pronesl ten nesmyslný chvalozpěv s vážnou tváří, ale kluci se váleli smíchy.

Vztekle jsem odstrčil jeho dlaň, až palička česneku spadla do trávy.

„Zatáhni bodliny,“ řekl Náčelník. Narážel tím na moji přezdítku. Já se normálně nejmenuju Ježek, tak mi říkají jen kluci v táboře. Protože nosím vlasy na ježka. A taky proto, že se dost často naježím.

„A je to pravda, mám toho málo,“ tvrdím neústupně. „Budu mít hlad.“

„O hladu nemluv,“ řekl Náčelník. „Nevíš, co je to skutečný hlad. O hladu bys mohl mluvit, kdyby ses narodil u Křováků. Nebo někde

7

v bengálské džungli.“ Pak spustil trochu ostřejším tónem: „Ostatně jestli nechceš jít, nemusíš. Nikdo tě přece nenutí.“

Rychle jsem se vzpamatoval. Vydát se na stezku odvahy, to u nás v táboře považujeme za nejvyšší čest. Předě mnou mohli tuhle drsnou zkoušku dělat teprve tři kluci.

„Proč bych nešel?“ říkám smířlivě, „já si jen myslím, že bych ...“

„Už jsem začínal mít dojem, že nemáš zájem,“ řekl Náčelník. A hned pokračoval:

„Podmínky znáš. Tvoje cesta povede přes nejvyšší vrcholy až na Bukovec. Umíš dobře fotografovat, podle toho jsem ti vybral zvláštní úkol. Na Poledníku, Ptačích kupách, Jizeře je plno zajímavých skal. Pořiď co nejvíc dokumentárních snímků. Všechny neobvyklé terénní útvary, kolem kterých půjdeš, vyfoť a zakresli do mapy. Po návratu podáš o cestě písemnou zprávu.“

Předal mi mapu a deskáč. Byla to stará bedna, koupili jsme ji kdysi za dvě stovky v Bazaru a už léta nám slouží jako prvotřídní pracovní přístroj. Když se podíváte na její ošumělou brašnu, nevěřili byste, kolik skvělých snímků jsme s tou neforemnou krabicí pořídili. Kromě toho jsem samozřejmě měl už na krku svoji nepostradatelnou Prakticu FX, německou kameru na kinofilm, bez ní neudělám ani krok.

Zatím co ukládám deskáč do torny, Náčelník se opět ujímá slova:

„Dávej pozor, ať nezajdeš do Polska. Státní hranice se táhne skoro pořád podle Jizery. Kdybys nám chtěl zmizet beze stopy, tak se pokus přejít některé rašelinné jezírko. Ale napřed si postav na břehu ze dvou klacků křížek, abys po sobě zanechal na světě aspoň nějakou památku.“ Náhle trochu zvažněl. „Nemysli si, Ježku, nebude to žádná legrace. Poznáš na vlastní kůži, že je to opravdická zkouška odvahy. A zdatnosti. Prožiješ sám noc uprostřed pustých lesů. Poputuješ liduprázdnými končinami, kde nemůžeš čekat od nikoho pomoc. Možná že tě zaskočí špatné počasí. Když ve zkoušce obstojíš, dokážeš celému táboru, že jsi celý muž. Dokážeš to také sám sobě – a to je ze všeho nejcennější.“

Poslouchám Náčelníkův nezvykle dlouhý proslov a беру jeho slova jako řečnické cvičení. Netuším, že je to všechno do posledního písmenka pravda. A že ty Náčelníkovy věty jsou přímo prorocké. Já jsem vážně považoval stezku odvahy za trochu delší vycházku do horských lesů. Kdybych věděl, co všechno uvidím a prožiju v příštích čtyřiašedesáti hodinách, asi bych se tak sebevědomě neusmíval. To by ve mně nejspíš byla zatraceně malinká dušička. Jako špendlíková hlavička. Jestli ne menší. Ale člověk našetřít nevidí do budoucnosti. Kdyby se stal

zázrak,

8

nebo něco a já mohl tam na táborovém náměstíčku vidět sám sebe při zítřejších příhodách – já vím, že je to nesmysl, ale kdybych to přece jen mohl vidět, třeba jako z nějakého filmového pásku, řekl bych asi Náčelníkovi, že mi není dobře od žaludku a radši bych zalezl do stanu. Anebo bych možná šel, protože by se mi kluci smáli. Ono všechno vypadá jinak, když se na to díváte, než když to zakoušíte na vlastní kůži. Já to znám z televize a z bijáku, tam při těch nejstrašidelnějších výjevech nemám nikdy zvlášť nahnáno, nanejvýš cítím v zádech jemné šimrání, jako kdyby mi lezli po páteři nahoru a dolů rezaví mravenci. Smrt na plátně se nezdá nijak strašná, v některém filmu se člověk kouká na desítky mrtvých a vůbec to s ním nehne. Kdybych tedy mohl vidět svoje zítřejší příhody napřed, asi bych do hor přece jenom šel. Protože když jsem stál vtáborovém kruhu

Stezka odvahy

a koukal na mě celý oddíl, nevěděl jsem ještě, co je skutečný strach, ten jsem měl naplno poznat až o několik hodin později. A taky jsem nikdy předtím neviděl skutečnou smrt. Tu jsem, měl poznat až nahoře v rašenilištích.

„Jsi připravený?“ zeptal se Náčelník.

Přikývl jsem. A kluci začali zpívat písničku, kterou celý tábor doprovází každého, kdo vyráží na velkou osamělou cestu do hor. Hodil jsem si tornu na záda a vykročil po proudu horského potoka. Věděl jsem, že se zas všichni dívají na mne a schválně jsem se ani jednou neobrátil. Šlapal jsem po travnaté stezce a prastará pionýrská písnička z dob kalifornské zlaté horečky mě doprovázela. Hlasy byly tišší a tišší, až se docela rozplynuly mezi sukovitými smrky horského lesa. Třetí sloku jsem si už pískal do kroku sám. Slunce se ponořilo do buků na západě a na obloze po něm zůstalo jen oranžové jezero. A z toho jezera vyplouvaly konvoje mrňavých obláčků a táhly v pravidelných zástupech nad náš tábor a dál do Krkonoš. Koukal jsem na ně, pískal si kalifornňany a šel jsem vstříc velkému dobrodružství.

lezu komínem vzhůru. Vždyť jsem 19 říkal, není to celkem nic! Za pár minut jsem. na špičce skály a konečně je mi jasné, proč dostala svoje koňské jméno. Nedá se tu sedět jinak než obkročmo, jako v opravdickém sedle. Ani bych neřekl, že je to nějak zvlášť pohodlné. Člověku hned začínou trnout nohy. Raději polezu dolů!

Kterou nohu mám vlastně pře-švihnout dřív? A kde je ten zatracený stup?

Radost z vítězství rychle vyprchává, čeká mě dost nepříjemná zpáteční cesta.

Opatrně hmatám špičkou nohy po hladké skále. A najednou zase slyším Náčelníka:

„Horolezec nesmí udělat chybu!“ Neříkám na to nic a Náčelník mě zpracovává dál:

„Jediná chybička ho může stát život.“

Do pytle, ten mě ale umí znervóznit! Nebo mi jde na nervy protivné chvění? Skála je tu nesmyslně tenká, a když sebou trochu ostřeji hnu, začne mi pod nohama zřetelně vibrovat. Aby se tak se mnou celá ta deska poroučela!

„Měl sis vzít padák kamaráde!“ jízlivě poznamenává Náčelník. Co vám budu povídat, já byl nakonec rád, že jsem se dostal z toho pitomého sedla vůbec dolů! Hnusně jsem si přitom odřel kůži na předloktí. A to jsem si ještě gratuloval, že to neskončilo hůř. Tak nevím, zvítězil jsem nad skálou, nebo skála nade mnou?

Jestli mám být upřímný, spíš jsem ten souboj projel já. Aspoň v sobě necítím žádné opojení, zato se mi viditelně třesou nohy. Jako stoletému pradědečkovi. Jedno teď vím docela určitě, nejsem moc slavný horolezec. Příště budu skály raději jen fotit.

Hodím si tornu na záda, seběhnu prudkým svahem dolů na viničnou cestu a vykročím proti ní k východu. Abych dostal lepší náladu, pískám si kalifornňany, písničku našeho tábora.

18

STRACH

tp "" ~"«

Nejdřív jsem si kalifornňany pískal na plné pecky, potom, jsem ten zvláštní nápěv začal broukat polohlasně a nakonec jsem si ho bzučel jenom pro sebe, víte jak, to trochu pohnete bradou, docela malinko, a v tu ránu vám zalehnou uši - no, a teď si bzučíte melodii v sobě, máte úplně sevřené rty a přesto vyzpíváte každý tón. Lidi o dva kroky dál neslyší nic, ale vám se až třesou bubínky, ta písnička vám duní v celé palici.

Abych se přiznal, já si přestal nahlas pískat proto, že mi najednou připadalo dost divné jít navečer po pusté lesní cestě a dělat rámus jako někde před hospodou. Od té chvíle, co jsem opustil podhorské louky a ponořil se do nekonečného lesa, leželo všude kolem tak hluboké ticho, že kdybych měl vyjádřit jeho hloubku v metrech, odhadl bych ji asi na dvě námořní míle. Nikde nepípl ani ptáček, buky a horské smrky trčely u cesty jako zakleté, tisíce much a mušek, které se tu vždycky míhají v slunci, zmizely bůhvíkam. Jediné zvuky jsem vydával já, ale i ty postupně slábly, protože jsem nejen stáhl kalifornňany do sebe, ale začal našlapovat měkce jako lesní zvíře. A když jsem si dobzučel poslední sloku kalifornňanů, to příšerné podvečerní ticho na mě dolehlo celou vahou. Najednou jsem nemohl ani pořádně vydechnout, ticho se na mne - valilo ze všech stran, z lesů, z vlhké země i z dohasínajícího nebe. Tábor zůstal dobré dva kilometry za mnou a já pochodoval k východu. Tam, kde přívětivý bukový les poznenáhlu přechází v pochmurný prales. Předě mnou jsou už jen zarostlé horské hřbety, miliony nehybných smrků a buků a v jejich tajemném stínu žulové balvany obrostlé mechem, rozpadlé skalky, nespočetné potoky, potůčky a pramínky, na srážech Poledníku změt mladých stromků a obrovitých velikánů, padlých kmenů, ztrouchnivělých pařezů, záveje tlejícího listí, vějíře kapradí. Tohle je jeden z nejpouštěnějších koutů v celé střední Evropě. Připadáte si, jako když jdete na konec světa. Celé hodiny putujete lesem a nepotkáte živou duši, nemyslím jen

Stezka odvahy

lidi, ale i zvířata, i těch je tu nějak míň než jinde.

Jít na konec světa, to se zdá lákavé. Snad by se o tom pěkně četlo, ale když najednou na ten konec světa skutečně šlapete, tak vám to připadá moc málo lákavé.

Nějak rychle se stmívalo.

A ticho mi vážně začínalo jít na nervy,

19

Pak se ozval zvláštní zvuk.

Krátké zapraskání.

Jako kdyby někdo ve velké dálce vystřelil.

Nebo jako kdyby někdo za mými zády šlápl na větvičku.

Přestal jsem dýchat. Moje levá noha zůstala viset ve vzduchu. Poslouchal jsem tak usilovně, až jsem cítil, jak se mi uši rychle zvětšují. Ne, že by se mi snad protahovaly doopravdy, jen jsem měl takový pocit. Asi bych v té chvíli slyšel spadnout jehličku ze smrku na půl kilometru. Jenže to už zas celý kraj zalehlo příšerné ticho. Ale neslyšitelný ohlas toho praskavého zvuku se po něm šířil, jako se nezadržitelně šíří kola po vodě ještě dlouho poté, co kámen zmizí v hloubce.

Do pytle, co to bylo? Něco to přece muselo být! Byl bych radši, kdyby to byl zvuk vzdáleného výstřelu. Ale až moc dobře vím, že to výstřel nebyl. Pak tedy musel někdo šlápnout pár metrů za mými zády na suchou větvičku!

Opatrně se ohlédnou. Lesní cesta za mnou je prázdná, až kam dohlédnu. Jenže já moc daleko nevidím. Jednak cesta po patnácti krocích ostře zahýbá a pak už je dost husté šero. Kdybych za sebou zahlédl nějakou postavu, asi by se mi dost ulehčilo. I když by zkouška odvahy byla v pekle. Ale na cestě není nikdo. A právě z toho jsem tak trochu vedle. Na čele se mi perlí kapičky potu, jako kdyby bylo tropické vedro. Přitom mi na hřbetě naskakuje husí kůže.

Trčel jsem na místě snad minutu a třestil oči do šera. Ze zátočiny pořád nikdo nevycházel. Dal jsem se tedy znovu na pochod. Trochu ostřejším krokem. Uši jsem měl stále velké nejvíce jako slon. A v jednom kuse jsem se ohlížel. Vzpomněl jsem si na obry z jedné staré báje. Mít tak třetí oko! Ne na čele jako ti bájní obři, tam by mi bylo celkem k ničemu, ale pěkně v zátylku.

Chvilku jsem se snažil představit si sám sebe, jak mám tři oči - někdy si vylepšuju náladu tím, že si představuju takové blbinky. Ted mi to ale nezvedlo náladu ani o milimetr.

Znovu zrychluju krok. Stezka se klikatí prastarým lesem, plným žulových balvanů, vlhkého mechu a tlejícího dříví. Ustavičně musím přeskakovat padlé kmeny a obcházet ztrouchnivělé pařezy. Ohlédnou se ještě asi stokrát a nikdy za sebou nic nevidím. Jenom tmou, čím dál hustší. Přesto se nemohu zbavit toho nepříjemného pocitu v zádech. Přisahal bych, že někdo jde pořád za mnou. Někdo nebo něco! Přesně to cítím takovým tím tajemným vnitřním instinktem, který začne v člověku pracovat, když

20

mu hrozí nebezpečí nebo tak. Nemyslete si, že si to snad sugeruju, já se naopak v duchu okřikuju a říkám si: „Co se plašíš, koni, kde by se tu vzal člověk. Tady nepotkáš nikoho ani v pravé poledne, natož v noci!“

Ale tohle utěšování je mi stejně houby platné, mám pořád dojem, že mi najednou skočí někdo zezadu na krk a začne mě škrtit. Pěknou chvíli už totiž myslím na hajného Pištora a jeho Černou ženu. Povídal nám o ní tuhle u táboráku. Šel prý jednou z Jizerky na Smědavu, a když dojde k rašeliništi, zahlédne před sebou štíhlou postavu, ženu oblečenou v černém přidá do kroku, ale smuteční postava vpředu také zrychlí.

„Hej, teta!“ křikne na ní. „Jdete na Smědavu?“

Černá žena nic.

„Počkejte, svezeme se spolu!“

Černá žena se ani neohlédne.

„Hrom do parohů,“ zaklel Pištora, „to by bylo, abych ji nedohnal!“

Rozběhl se a tu se žena v černém obrátí a začne pálit po hajném z revolveru. Pištora zná v horách kdekoho, ale tuhle tvář jaktěživ neviděl. Fit - fit - fit, hvízdají hajnému kolem uší kulky. Na rozmýšlení není moc času, a tak sebou jedním skokem plácne do rašeliniště. Když se odváží vystrčit z mokřiny hlavu, Černá žena byla pryč. Jako by se po ní slehla země. Nikdy ji už nespátl. Nevím, proč se mi vynořila právě tahle uhozená historka. Snad právě proto, že jste na ní nepoznali, jestli je to pravda, nebo tlach. U hajného Pištory nikdy nevíte, říká-li čistou pravdu nebo vás houpe. Černá žena mi vlezla do palice, a ne a ne se jí zbavit. Myslím na ni a po hřbetě mi s neslyšitelným praskotem přeskakují elektrické jiskřičky.

Stezka odvahy

Jdu už tak rychle, jako ti střelení chlápkové, co závodí v chůzi. V patách mám noc a strach.

A náhle se dám do běhu. Snad jsem ani nechtěl utíkat, ale moje nohy se rozběhly samy. Držím rukama křečovitě popruhy, aby mi na zádech tak divoce neskákala torna, a pádím jako dostihový kuň.

Nevím, kam bych byl doběhl, nejspíš někam do Bedřichova, jestli bych dřív nevyplivl duši. Ale jeden záludný buk mi nastavil kořen, já ho v šeru přehlídl a hodil jsem obrovského tygra. Rovnou sosáčkem na žulovou skalku. Nesekl jsem sebou už snad pět let, ale tenhle padák mi to vynahradil. Hned jak jsem nouzově přistál, něco mi dopadlo za krk. Prál bych vám slyšet, jak jsem zařval. Znělo to nějak jako „uááá“ nebo „ajááá“. Nikdy bych nevěřil, že dokážu tak mistrovsky zaječet, jako nějaká střelená holka. Nejlepší na tom je, že sotva to ze mne vylítlo,

22

okamžitě mi došlo, že na mě zezadu nikdo neskočil, to jen torna mi přirazila hlavu trochu víc k zemi. Takže bych klído mohl tvrdit, že jsem zařval bolestí. I když po pravdě řečeno, v prvních chvílích jsem necítil skoro žádnou bolest. Ta se ozvala až později. Ze všeho nejdřív jsem začal vyšetřovat foták. Abych tak rozbil objektiv! Tessar to naštěstí vydržel. Spoušť taky funguje. Na závěrku bohužel nevidím, ale snad se jí nic nestalo, když ten pád přežila i choulostivá optika. Prověřil jsem svoji starou dobrou Prakticu součástku po součástce a teprve pak jsem obrátil pozornost sám k sobě. Trochu mám naražený nos! Opatrně s ním zacvičím, jestli není zlomený. Zdá se, že ne. Pak si všimnu, že mám nějak podezřele vlhkou nohu, jako kdybych sebou plácl do kaluže nebo kam. chci tu vodu setřít, ale je jaksi divně hustá a lepkavá. Podívám se na ruku a strnu. Krev! celou ruku mám zakrvácenou. Rychle mrknu na koleno a v tu ránu jako kdyby mi nějaká strašně silná ruka sevřela žaludek. Div jsem nezačal házet rybičkám. Z kolena cedí krev a stéká deseti stružkami dolů ke kotníku. Ponožka je už nasáklá krví. Koukám na to celý zkoprnělý, jako kdyby to bylo cizí koleno. Potom přišel první náraz bolesti. A hned jsem věděl až moc dobře, zeje to moje koleno. Ten idiotský strach z ticha a samoty byl rázem pryč. Zato mě přepadl nový strach. Že vykrvácím. Už se vidím, jak ležím na cestě v kaluži krve a jsem dočista mrtvý. Kolem se sklánějí kluci od nás z tábora a někteří vzlykají... Raději tyhle nesmysly nebudu dál rozvádět, ještě byste si řekli, že jsem cvok. Zatímco sám sebe vidím jako mrtvolu, dělám všechno pro to, aby ze mě mrtvola nebyla. Jediným hmatem vysypu všechny věci z torny. Krabíčka s červeným křížem leží na dně, když z ní stahuju gumičku, vypadne mi z rukou, tak se mi třesou rozčilením. Rychle se pro ni ohnu. Roztrhnout balíček se sterilním obvazem je otázka pěti sekund – a pak už navíjím na rozbité koleno dlouhé bílé obinadlo. Vpředu skoro okamžitě prosakuje krev, ale pracuju tak rychle, že ta temná skvrna je stále menší a menší.

A pak už bezpečně vím, že nevykrvácím. U potůčku si omyju celou nohu. Když z ní zmizely stružky zasychající krve, nevypadá zranění tak děsivě. Pořádně jsem si odřel kolena a narazil nos, ale smrtelné zranění to není.

Ještě před minutou jsem se chtěl vrátit do tábora, teď však váhám. Když se vrátím, bude po zkoušce. A s klukama vůbec nevydržím. Už slyším Náčelníka, jak mi říká:

23

„Ježku, tobě se asi předbíhají hodinky. Čekal jsem tě o pár minut později!“ Vzpomněl jsem si na obálku, kterou Náčelník dává každému spolu s instrukcemi před odchodem na zkoušku odvahy. Stojí na ní velkými písmeny: KDYBY SES DOSTAL DO VELKÝCH NESNÁZI, ROZ-LEP! Nejspíš jsou uvnitř pokyny, co dělat, kdyby se mi něco přihodilo. To se ví, že se mi přihodilo. Div jsem nevykrvácel! Mám tedy právo obálku rozlepit. Třeba nebudu muset šlapat přes celé Jizerky, když mám pochroumané koleno.

Zajedu prstem do škvírečky v rohu na zadní straně. Ozve se tiché praskání trhaného papíru a vzápětí čtu Náčelníkova slova, musím si na jeho drobnohledný rukopis svítit baterkou. ,

„Milý kamaráde,

předpokládám, že jsi po pás v močálu a pořád ještě klesáš. Možná tě neohrožuje bezedné bahno, zato visíš za kšandy nad propastí, nebo ti rozzuřený jezevec právě ukousl pravou ruku. To je opravdu vážná nehoda. vrať se co nejrychleji do tábora a my ti poradíme, co máš dělat dál.

Kdybys byl náhodou v o něco menších nesnázích, představ si, že jsi už po pás v močálu a stále ještě klesáš. Nebo že ti před minutou rozzuřený jezevec ukousl pravou ruku. Tvoje skutečné obtíže ti budou připadat hned o hodný kousek menší. V každém případě od téhle chvíle až do konce dnešního dne dělej všechno jenom levou rukou. Jako kdyby ti tu pravou ukousl jezevec. Považuj to za součást

Stezka odvahy

zkoušky, kterou právě děláš. Nikdo tě samozřejmě nemůže kontrolovat, ale já spoléhám jako vždy na tvoji čest.

Tvůj Náčelník."

A dole ještě malý dovětek:

„P.S. Nezapomínej na všemohoucnost česneku!"

Když jsem dočetl, napadlo mi: Náčelníkovi přeskočilo. Četl jsem tedy dopis ještě jednou a už se mi nezdál tak pomatený. No nazdar, to jsem mu zase jednou pořádně naletěl! Mohlo mě napadnout, že to bude nějaký náčelnický chyták. Jsem to ale pakůfl žíhaný! Proč jsem tu obálku rozle-poval! Dělat všechno jen levačkou! Naštěstí mám koleno už obvázané.

Začal jsem shrabovat rozházené věci a cpát je do torny. Jenom levou

24

- rukou. Lidičky, to bylo peklo. Pravá pracka pořád chtěla pomáhat, musel

• jsem ji strčit do kapsy, aby sebou tolik necukala."Trvalo mi asi pět minut, než jsem přetáhl nesmyslnou gumičku přes krabičku první pomoci. A to musely zapracovat zuby! Trochu jsem přitom zapomněl na potlučené koleno. Náčelník mě tedy doběhl! Ještě že nevidí, jak se tu pinožím. A stejně mám dojem, jako kdybych z velké dálky slyšel jeho bohatýrský chechtot.

Potom mi blesklo hlavou: Ale vždyť vlastně můžu taky doběhnout já Náčelníka!

Píše: „.... do konce dnešního dne." Ten konec si udělám hned! Dál nejdu, zalezu tady někde do spacáku a hotovo. Ráno budu smět dělat všechno oběma rukama. Rozhlédnu se kolem. Všude je ticho a prázdno. Ale to ticho mě už ani trochu neděsí. Jančil jsem jak žirafa kapská jen proto, že někde šláplo nějaké zvíře na větvičku. To se nesmí opakovat!

Vlevo od cesty je mělký žleb, vpravo stoupá až nahoru k dohasínající-mu nebi stráž řídcé porostlá staletými buky. Pomaloučku se hrabu vzhů-r ru a hledám rovnou plošinku.

„Lehnu si jen tak pod širák," říkám si.

„A co když začne v noci cedit, kamaráde?"

„Budu mít pod sebou tak hustou střechu z větví, že se obejdu bez přístřešku." i

Mluvím polohlasně sám se sebou a zapomínám na skličující samotu.

„Tady! Tohle místočko je pro mě jako stvořené!"

Torna letí na zem, rozbaluju spacák.

„Pozor, jenom levačkou! Jedeš!" okřiknu pravou ruku. Sotva ji přestanu hlídat, hned se hrne do práce.

Náčelníka jsem přece jen tak úplně nepřevezl, přípravy na noc mi daly pořádně zabrat. Jestli bych o něco nechtěl přijít, tak o pravou ruku. Hrozně by mi chyběla.

Konečně ležím, zalezl jsem do péřového pytle i s ušima a koukám do tmy. Za chvíli si klidáčko usnu, a až se probudím, bude bílý den. Za světla vypadá všechno jinak, člověk se hned tak něčeho nelekne. Ráno budu mít vlastně zkoušku odvahy hotovou.

Tyhle myšlenky mi táhnou hlavou a nevím, že všechno, co jsem zatím prožil, nebylo vůbec nic. Ta pravá zkouška na mne teprve čeká.

25

, NOC POD ŠIRÁKEM

Ležím v lesním pelechu pět minut, ležím deset minut a nic, nějak se mi nechce spát. V táboře obvykle usínám, jen dolehnu, někdy spím už ve chvíli, kdy zalézám do spacáku - to třeba ještě sedím, zadrcávám zip a už nevím o světě. A teď najednou ne a ne usnout!

Strach nemám, ten ze mne spadl, když jsem sebou dole na cestě práskl a rozbil si koleno. Zas mi to myslí normálně, vím, že jsem na tom nejbezpečnějším místě na světě. Kdopak by co pohledával za tmy v horách? I kdyby sem náhodou někdo zabloudil, v lese by mě nenašel, zvlášť když jsem zticha jako myška.

Říkám zticha jako myška, ale ve skutečnosti se chovám mnohem tišeji. Ležím ve spacáku a jen občas mrknu, to je můj jediný pohyb, rámus tím rozhodně nenadělám. Aspoň ne takový jako myši. Nechápu, proč se říká zticha jako myška, když myši dělají takový bengál. Můžu to klidně tvrdit, přesvědčil jsem se o tom dnes v noci pod širákem na vlastní oči. Nebo spíš na vlastní uši. Jak tak zírám do tmy, najednou vedle mne něco zašustí. Vzápětí se ozve tenké zapištění.

„Aha, myška!" říkám si. Je mi docela milé, že tu nejsem tak sám. Zatajím dech, abych svou noční sousedku nevyplašil. Suché listy se zase pohnuly, tentokrát těsně vedle mé hlavy. Potom mi ta mrňavá potvůrka vylezla na spacák. Byla už dost velká tma, ale zase ne tak hluboká, abych ji na těch dvacet centimetrů neviděl. Zastavila se a očichávala kovové články zipu a očka ji svítila jako dvě noční lucerničky, leskl se v nich odraz hvězd. Pak se ozvalo nové kviknutí kdesi pod mýma nohama. Bylo mi jasné, že tu jsou myšky dvě.

Kdyby jen dvě! Já si snad lehl přímo do myšího rejdiště. Myšky si myslely, že už

Stezka odvahy

je zase bezpečno, když jsem se přestal vrtět, a začaly bezstarostně pobíhat. Nevěřili byste, co rámusu nadělaly! To šustění a pištění muselo být slyšet na kilometr daleko. Vím to naprosto bezpečně, protože najednou jsem ucítil prudký závan vzduchu a přímo před nosem mi přeplachtil veliký stín. Noční pták. Letěl hrozně nízko, div mě nepraštil perutěmi přes čenich. Budete se divit, ale já jsem se ho nelekl. Asi jsem už měl v sobě pro ten večer dost ochranných látek proti strachu. Nelekl jsem se taky možná proto, že jsem toho tichého nočního letce poznal. Byla to sova a šla po myškách. Myšky buď něco viděly, nebo je taky upozornil závan vzduchu na blízké nebezpečí, přestaly v tu ránu šustit a pískat. Sova opsala mezi stromy neslyšnou kličku a pak se posadila

26

přímo nade mnou na větev. Asi číhala. Na myšky, které jsem teď považoval za svoje milé kamarádky. Opatrně jsem vysunul z pytle ruku s baterkou, namířil a zmačkl knoflík. Proud oslnivého světla zasáhl soví hlavu. Nebyla to sova, byl to puštík, její příbuzný. Mžoural udiveně do světla a nevěděl, co si má myslet. Zřejmě byl z toho oslepujícího světla úplně vedle, protože se nevzmohl vůbec na nic, ani na útěk. Teprve za dost dlouhou dobu sklouzl z větve a zas tím absolutně neslyšným letem zmizel ve tmě.

Zahnal jsem puštíka proto, že jsem nechtěl, aby zavraždil některou z mých kamarádek myšek. Představil jsem si totiž, jak by asi bylo mně, kdybych byl jen malinkatá lesní myška a najednou se na mě zákeřně vrhla taková vykulená potvora se zahnutým zobákem. Dobře vím, kolik myšek umí puštík povraždit, nedávno jsme s Náčelníkem objevili v dutém buku nad táborem jeho hnízdo. Tam vám bylo těch myších kostiček a chlupů!

27

Já vím, teď si myslíte, pánové, to je cvok, on se tady málem rozberečí kvůli obyčejné myši, která je, jak známo ze všech učebnic přírodopisu, škodlivá. Zůstaňte příšerně klidní, já vím, že se tohle o myších všude píše. Ale kdybyste tu myšku viděli, jak seděla přede mnou na spacáku a očka jí svítila, taky by vás napadlo, že je ráda na světě. Ostatně tohle rozdělování zvířat na užitečná a škodlivá neuznávám. Tedy neuznává to Náčelník, a co neuznává Náčelník, já neuznávám taky.

Možná že už vás trochu nudí, jak se pořád odvolávám na našeho vedoucího. Někde to je třeba zbytečné, ale tady ho prostě musím citovat. Jestli totiž někdo na světě ví něco o myškách a vůbec o zvířatech, tak je to právě Náčelník.

Vystudoval na vysoké škole zoologii a pracuje v krajském muzeu.

Zkrátka zvířata jsou jeho zaměstnáním. Kdysi jsem se taky díval na myšky jako na škodlivé potvůrky a na jedné z prvních výprav s Náčelníkem jsme chytili s klukama myšku. Náčelník hledal v houštinách jakousi ztracenou jeskyni a my jsme z dlouhé chvíle udělali z větví vor, jen takovou miniaturu voru, chycenou myšku na vor naložili a pustili ji po proudu, horská říčka tam jede dost rychle, tvoří četné peřejky a vodopádky, běželi jsme po břehu a dívali se jak vor se svým vyděšeným pasažérem uhání do záhuby, bylo to hrozně napínavé a vtom stojí nad námi Náčelník a – raději nebudu opakovat jeho slova, seřval nás jako malé kluky, ačkoliv jsme chodili už do devítky. Já se tenkrát hájil slovy:

„Myši jsou přeci škodlivé!“

Víte, co mi na to řekl Náčelník?

„Nejškodlivější ze všech zvířat je člověk!“

Vraceli jsme se domů za soumraku, na západě hořelo nebe, jako kdyby kdesi za obzorem v nějaké ohromné ocelárně odpichovali všechny pece najednou, a Náčelník nám v podvečerním tichu povídal:

„Pamatujte si to, vy indiáni, každý tvor má na světě svou úlohu a svoje oprávněné místo, bez myši by zašly hlady sovy, kánata by neměla co lovit a kočky by se mohly jít samy utopit.“

Řekl nám ještě spoustu jiných věcí, z kterých nám šla hlava kolem, protože jsme sice byli všichni devítkáři, ale o životě jsme toho ještě moc nevěděli. Nebudu vám to tady opakovat, zbytečně bych vás tím mátl, ostatně my jsme tehdy byli z Náčelníka taky paf, protože jsme se v něm zatím dost nevyznali, seřval nás pro myšku, s kterou jsme si hráli u říčky, ačkoliv docela nedávno sám připravil o život stovky myšek

28

a rejsků, vím to, protože jsem mu pomáhal klást pastičky po lesích a loukách v Lužických horách za Ještědem. Náčelník dělal nějaký vědecký výzkum, pochytané myšky vozil do laboratoře a tam je pitval.

Nějak jsem se tu rozpovídal a vás bude spíš zajímat, co bude dál, když jsem zahnal puštíka. Myslel jsem, že myšky znovu vylezou z děr a začnou se bavit svým pískáním, ale dlouho se neodvážily vystrčit ani čumáček, byly zticha jako myšky. Takže na tom příměru „je zticha jako myška“ asi něco bude.

Stezka odvahy

Cívím do tmy a neusínám. Nějak se mi blbě leží, nebo co. Obrátím se na levý bok, pak zas na pravý, a pořád to není ono. Nic mě netlačí, to zas ne, mám pod sebou tu nejměkčí pérovou matraci, jakou si můžete představit, složenou z milionu suchých lístků. Ale potřeboval bych něco pod hlavu. Prázdňá torna je dost mizerná poduška.

Začnu šmátrat kolem sebe. Nejdřív narazím na pytlík s moukou, potom na sekyrku. Nacpu je pod tornu a je to pořád málo! Jedu levačkou dál po zemi a cink, překloupím ešus. Šup s ním pod tornu! A hned ten nezvyklý podhlavník vyzkouším - trochu mi vyvrací hlavu, ale takhle snad přece jen usnu.

Dalších pět njinut se rozplynulo v houstnoucí noci a hlavou mi lítají všelijaké myšlenky. Asi nemůžu usnout taky proto, že se to pořád ještě divím, kde to vlastně jsem. Já totiž nikdy nespál sám v lese. Natož uprostřed hor. A k tomu v pralese! A najednou ležím pod bukem a široko daleko nikde nikdo. Když na to pomyslím, jsem na sebe hrozně pyšný.

Počkat! Co to bylo?

Tma je už tak hustá, že by se dala mazat na chleba místo povidel, ať napínám oči, jak chci, mezi stromy nevidím absolutně nic. Zato tím lip slyším. Lehké skoky, praskot větviček, šustot mlází. Lidské kroky to rozhodně nejsou, tak rychle by se v temném lese neuměl pohybovat ani slepý rekordman v běhu na sto metrů. Natož člověk, který normálně vidí a teď tedy nevidí.

„Bek! Bek-bek!“

Poznávám hlas rychlonohého srnce, kterého něco rozčililo.

Znovu dusot kopýtek, dolů po stráni. Ještě ani nedozněl ve žlebu a je tu nový noční zvuk. Hukotání puštíka. Nejspíš toho, co jsem mu posvítíl do očí, nadává mi kdesi v bezpečné dálce, ale má hlas jaksi roztřesený, asi jsem ho dost vyděsil. Odpovím mu tak, jak nás to Náčelník naučil. Z dlaní a prstů udělám dutou kouli, palce přitisknu k sobě, nechám mezi nimi malinkou škvírku a začnu do ní foukat.

29

„Húú - hu-hu-hu-húúú.“

Nezní to špatně, skoro jako opravdický puštík. Jestlipak na to skočí a zahouká znovu? Napjatě naslouchám, ale nic, místo strašidelného houkání kdesi nablízku cosi zafunělo. Jako kdyby kolem skal brousil medvěd. Medvěd to asi nebude, ledaže by utekl z liberecké zoologické zahrady.

Až do téhle chvíle jsem všechny noční hlasy poznal, ale funění pro mne zůstalo záhadou. Podruhé už se neozvalo, nezaslechl jsem od skal žádné další zvuky, které by mi prozradily, kdo se tam prochází. Zato zdola od potoka zalétla mezi stromy světluška, plyne noční tmou tak zvolna a nehlučně, že mám dojem, jako kdybych pozoroval kdesi v ohromné výšce letadlo s rozsvíceným signálním světlem. Nejvíc mě udivuje, jak je tu živo. Vážně, je tady provoz jako na náměstí. A to jsem si vždycky myslel, jak jsou Jizerské hory pusté. Dokonce jsem se vám to snažil namluvit. Když jdete v houfu, skutečně nikdy nevidíte nějak moc zvířat. Sem tam se vám před nosem mihne sýkorka nebo nějaký jiný brkoslávek, občas narazíte v blátě na jelení stopu, jinak putujete nekonečnými lesy, zelené smrky s haluzemi až na zem, pod nimi borůvčí nebo jen rezavé jehličí, nahoře hluboké nebe, v letním slunečním žáru se rozlévá prudká vůně pryskyřice, ale nejvíc ze všeho vnímáte kostelní ticho - tak znám Jizerky ve dne. Teď vidím, jak je to klamný obraz, za světla se držíme v tlupě, kecáme, dupeme, hlučně se smějeme - a všechno živé před námi prchá do bezpečí, zvířata nás uslyší a ucítí dřív, než je poprvé zahlédneme, a rázem jsou pryč. Žiju ve městě pod Jizerskými horami od narození, prolezl jsem tu kdejaký kout a vlastně jsem viděl v lesích jen málo velkých zvířat. Jen jednou jsem narazil na celé stádo. Stalo se to první den tábora. Ranní vlak nás vyklopil v Raspenavě, přšelo, fičel studený severní vítr, teploměr ukazoval pouhých šest stupňů, postávali jsme trochu nejistě na betonové rampě, u nohou hromadu zavazadel, pak přišel Náčelník, uvázal si na krosnu pytel brambor a povídá: „Tak drazí přátelé, velké dobrodružství začíná, popadněte každý jednu plachtu nebo bednu a jdeme!“ Připadalo nám divné stěhovat táborové vybavení v takovém cedáku, nespokojeně jsme mručeli, ale Náčelník se nám vysmál, nejsme přece mýdloví trpaslíci, aby nás voda rozpustila, ani v Karpatech si nemůžeme objednat počasí, komu se nechce s námi, ať se vrátí domů, nejbližší vlak jede za dvacet minut to se rozumí, že se 2pátky nevrátil nikdo, a tak po chvíli kráčela karavana nosičů rozbahněnou luční cestou k horám skrytým za dešťovou

30

clonou. Nesl jsem na hřbetě šestimetrové teepee, do čtvrt metráku té plachtě moc nechybělo, pěkně to se mnou cvičilo, jednou mi na smekavé trávě uklouzla noha a plácl jsem sebou tak elegantně, že se mi ani nechtělo vstávat, byl jsem obalený blátem, a než jsem se zrestauroval, kluci s Náčelníkem měli tři sta metrů náskok

Stezka odvahy

a mě napadlo, že si trochu zkrátím cestu lesem, po loukách bych je s tím nesmyslným břemenem nikdy nedohonil. Víím sice už dávno, že každá nadcházka znamená ve skutečnosti zacházku, a přesto jsem to riskl, Náčelník vede partu po dvou odvěsnách, já si to říznu na tábořiště přímo po přeponě. Vypadalo to podle matematického vzorečku náramně snadné a výhodné, jenže sotva jsem zapadl mezi buky, smrky a duby, terén se začal vlnit a zne-přehledňovat, asi jsem poněkud uhnul z vypočítané přepony, protože jdu a jdu a louka s tábořištěm pořád nikde, všude zdivočelý les, křoviska, dolíky, slizké balvany, mokré listí mě pleskalo přes čenich, větvičky mi rozdíraly kůži, potácím se právě po hřebítku mezi dvěma dolíky a tu vidím před sebou prasátko, mrňavé, legrační, s proužkováním hřbetem, jako by mělo na sobě pruhované tričko. Shodím krošnu s plachtou na pářez a chci selátko pohladit, ale vtom se vybatolí ze sousedního dolíku druhý čuníček a za ním třetí a čtvrtý, prokrindáčka, sedm malých prasátek jako v pohádce, honem sahám po fotáku, abych udělal pár unikátních záběrů, a tu slyším za sebou zvuk, jako když si náš táta ráno myje obličej, frkání a rochnání. Ohlédnu se přes rameno a co nevidím, další čuník, jenže poněkud větší a bez legračních pruhů na hřbetě, skutečné prase, černé štětiny obalené ještě černějším blátem, špičatý rypák a zlobná očička, hned mě napadlo jedno přísloví, vlastně dvě, „moudřejší ustoupí“ a „kdo uteče, vyhraje“, a tak jsem se vyškrábal na nejbližší buk a to zasviněné divoké prase mě pak asi hodinu obléhalo a já se na větví trásl zimou jako ratlík.

Přenesl jsem se v myšlenkách do sychravého dne na začátku tábora tak dokonale, jako kdybych to všechno znovu prožíval. Dokonce slyším i chrochtání a iluze by byla dokonalá, kdybych cítil po celém těle ochromující chlad. Ten tedy necítím. Jestli něco cítím, tak je to naopak africké vedro. Nemůžu usnout právě proto, že je mi takové horko! Nabalil jsem na sebe košili a tepláky a bundu a tlusté ponožky, tady v horách jsou noci obyčejně hrozně studené. U nás v táboře se udělá hned po západu slunce zima jako v Antarktidě, zvláště když je jasno. Myslel jsem si, že pod širákem bude ještě větší ledárna. A teď mám pocit jako kdybych vlezl v kožichu do sauny.

31

Vystrčím ze spacáku celou hlavu. Lesem táhne vůně hub, zeleného listí a mechu, ale že by bylo nějak chladno, ani nepozoruju. Mám dojem, jako kdyby na medově černém nebi sálalo neviditelné slunce. Zatahnu za zip, abych otevřel spacák, a dře, jezdec se zasekl do plátna. Popotáhnu zpátky, ale jde to zatraceně ztěžka, zvláště když si nemůžu pomáhat pravačkou.

Jezdec se mi zasekával do plátna snad na každých pěti centimetrech, já mám na spacáku nesmyslně našitý zip, že se mi zasekává i když ho otvíráím oběma rukama. Zápasím s ním jen levačkou a potím se jako hroch. Chvílemi, když jezdec nejde ani sem, ani tam, chce se mi rvát a rozmlátit zip napadrť. Asi se o mě pokouší záchvat amoku, tropického šílenství, nebo co. Z toho horka by se člověk fakticky mohl pomátnout. Náčelník má velkou kliku, že není nablízku. Já bych mu řekl, co si myslím o tom jeho dopisu. Příště raději někde zajdu jako pes, než abych otevřel nějakou Náčelníkovu obálku!

Když jsem se konečně ze spacáku osvobodil, mohl jsem košili ždímat. Nechám na sobě jenom trenýrky a tričko. A když se chystám znovu zalézt, přepadne mě žízeň. Seberu baterku a začnu klouzat dolů po stráni na cestu a ještě dál, k potůčku. Rozbité koleno trochu bolí, ale ne zase nějak moc.

V roklině teče pramínek, jeho cinkání je slyšet sotva na tři metry. Kleknu si k tůňce a chlemtám vodu jako pes. Tady můžete pít prakticky ze všech potoků a říček, tak čistá voda neteče u nás ve městě ani z vodovodu. Vypil jsem nejmíň pět litrů, a když lezu zpátky do svahu, žbluňká mi v žaludku jako v sudu. Jak se tak hrabu vzhůru, najednou zahlédnu v korunách nebe. Už zase čisté a rozsvícené jako vánoční stromček. Zůstal jsem na to chvíli civět a kdesi uvnitř se ve mně něco zajíklo, to se možná ozvala moje duše nebo co. Ne že bych věřil na duše a dušičky, když mi jednou babička říkala, že mám taky duši, zeptal jsem se jí jakou, jestli takovou kulatou, co bývá v kopací meruně, nebo takovou podlouhlou jako u kola. Babička se tenkrát hrozně urazila. Ted mi napadá, že na té duši možná něco je, protože když tak zírám na tisíce mihotavých světýlek, začíná se mi v prsou cosi rozpínat, jako kdybych tam vážně měl duši a někdo do ní pumpoval vzduch. Skoro jsem dostal strach, že se tím divným pocitem zalknu - a pak jsem se najednou slyšel hlasitě vydechnout, znělo to, jako když mičuda skočí na hřebík a duše rázem ujde.

Vyhrabal jsem se ke svému lesnímu pelechu, zalezl do spacáku, ale nechal ho rozepnutý a když jsem blikl na hodinky, ukazovaly právě půl-

32

noc. Začínala hodina duchů. Ale já na duchy kašlal, protože se mi najednou chtělo strašně spát. Zavřel jsem oči a v tu ránu jsem se propadl kamsi do jiného

Stezka odvahy

světa. Bylo mi úplně fuk, že právě začíná den, ve kterém mám prožít největší dobrodružství svého života.

33

ZLATÁ HOREČKA

Byl to taky nápad, nalít se před půlnocí jako velbloud. Kvůli tomu jsem musel asi třikrát vylézt ze spacáku. Já vám ani nemohl rozlepit oči, jak jsem byl rozespalý, ale vylézt jsem musel, víte proč. Odpotácel jsem se vždycky jenom pár kroků a pak zas rychle do pytle, ani jsem nevnímal ptáky, kteří začali po třetí hodině, ještě za šera, pít a klokotat a cvrlikat, musel to být rachot, protože jsem spal přímo pod jejich hnízdy. Znam to z hlídky, když na východě zhasnou první hvězdy, začnou si všichni ptáci v lese najednou trénovat hlasivky. Ve dne si třeba myslíte, že nikde není jediné hnízdo, a teprve před úsvitem poznáte, co všude bydlí všelijakých střízlíků a trasořitek, někdy to není zpěv, ale křik, co říkám křik, přímo řev! Tu noc, co jsem spal pod širákem, nedolehlo ke mně absolutně nic, protože i když jsem vylezl z pytle, byl jsem vzhůru jenom teoreticky, zatím co prakticky jsem spal. Já když spím, tak spím, můžete do mě mluvit nebo kopat a nic, ani to se mnou nehne. O tomhle by vám mohli vyprávět celé ságy kluci od nás z tábora, kteří měli hlídku přede mnou a pak se mě snažili probudit. Třeba Mamut. Ten mě posledně nejdřív shodil z postele. Já chrněl dál. Potom mě vyvlekl před stan. A já pořád spínal jako čtrnáctidenní kojeneček. vytřepal mě tedy ze spacáku a chvíli mě kutálel po zarosené louce, než jsem přišel k sobě.

Východ slunce byl divně barevný, před rozbřeskem přitáhla od západu nová stáda beránek, tisíce a tisíce jich tápalo po nebeském kopci, potom je zdola ozářily první rudé paprsky a nad skalnatým vrcholem Ořešníku zvolna vyplouvalo rubínové slunce. Krvavý východ i zástupy beránek věstily zlé události, ale já o tom nic nevěděl.

Asi bych spal až do poledne, nebýt divného snu. Mně se málokdy něco zdá, ale když už na to přijde, je to obyčejně nějaká velká konina. Tu noc, vlastně to ráno, co jsem spal pod širákem, se mi zdálo, že ležím na břiše za týpkem a čtu si knížku. A tu ucítím vzadu na stehně palčivou bolest.

„Která koza sánská mě to...“ vyhrknu vztekle. Ohlédnu se a vidím Náčelníka.

Stojí nade mnou, v ruce drží dlouhý kopřivový stonek.

„Co je to za vtipy!“ řeknu trochu mírnějším tónem a drbu si sežehnutou kůži.

„Malé zkoumání povahy,“ zubí se Náčelník. A ššš, přetáhne mě kopřivovou metlou přes břicho.

Jauvajs, pálí to jako žhavé uhlíky. Chci vyskočit, ale jaksi nemůžu, svaly mi vypověděly službu. A tak aspoň zaječím:

34

„Nech si toho, jo?“

Náčelník pořád cení zuby jako zebra. Natáhne ruku a ššš - zašimrá mě kopřivou pod bradou. A já začnu nadávat jako přístavní povaleč.

Náčelník zůstal příšerně klidný. Toho člověka nikdy nic nerozhází. Jenom do mne zavrtává svoje hnědé pronikavé oči a povídá:

„Povaha dynamitová. Exploduje pro každou maličkost.“

To mě doopravdy našňupne. Jo, maličkost, když člověka švihají kopřivou! Rozčílím se tak silně, až se probudím. Pravou rukou se ještě drbu na břiše, levou rukou pod bradou a udiveně koukám do zeleného dřevěného stropu, kterým pronikají sluneční paprsky. Jindy by mi asi trvalo pár minut, než bych pochopil, kde jsem, ale vtom ucítím kopřivu kdesi pod lopatkou a hned nato pod levým chodidlem. A do třetice přímo ve tváři. Rychle si přeježu obličej dlaní a zachytím prsty jakési zrnko. Velkého lesního mravence. Lidi, přál bych vám vidět tu rychlost, s jakou jsem vystřelil ze spacáku. Myslím, že jsem vytvořil svůj osobní vstavačí rekord. A sotva ho kdy překonám. Já fakticky vyvinul nejmíň druhou kosmickou rychlost. Jestli jste stáli někdy bosí v mraveništi, tak asi víte, jak mi bylo. Ne že bych stál přímo v té obrovské kupě, byl jsem od ní asi deset metrů, ale stejně jsem si připadal jako uprostřed mraveniště, protože moje lesní doupě se mravenci jenom hemžilo. Bylo jich kolem tolik, že jste je slyšeli, znělo to jako šumění vzdáleného vodopádu. Jak jsem vyletěl z pytle, hned se mi vrhli na nohy. Ti prevítí byli pekelně rychlí, než člověk řekl švec, měli jste je až v trenýrkách. A bylo jim jedno, kam vás koušou, sprostákům. Začal jsem poskakovat a shazovat je rukama, ale než jsem stačil smést dva, šplhalo jich po mně dalších deset. Nakonec jsem musel vzít roha, jinak by mě ohlodali na kostřičku. Štípali mě i na útěku, což byla od nich sraabárna. Hrozně jsem litoval, že nemám cvičeného mravenečníka. Nebo že nevím o nějakých mravkolvech. Kdybych někde nějaké mravkolvy našel, vážně bych je sem přesadil. Ti by těm drzounům dali!

Chvilí jsem čekal, až se mravenci uklidnili, a pak jsem začal nosit do bezpečí pod stránku svoje věci. kousek po kousku. vždycky jsem to napálil tryskem tam,

Stezka odvahy

bleskurychle popadl třeba foťák nebo tornu nebo sekyrku a zase trapem pryč. Zavázané koleno mě trochu brzdilo, ale zase ne tak moc. Když jsem tu nohu rozchodil, vůbec jsem o ní nevěděl. Samozřejmě jsem slízl dalších pár štípanců. Takže jsem se potom cestou drbal jako ředitel blešího cirkusu.

35

Asi čtvrt hodiny jsem krácel po lesní pěšině, až mě dovedla do hluboce zaříznutého údolí. Mezi stráněmi se plazila horská bystřina jako stříbrný had. Tůňky, svítivé náplavky nejjemnějšího písku, chlazené žulové tabule, brumlající vodopády, koberce rašeliníku, kapradinové zahrádky. Z podemletých břehů trčela chapadla chobotnic, v zátokách číhali nestvůrní ještěři – kořeny a kmeny dávno odumřelých stromů. A nahoře nad tím pohádkovým kouskem země se vznášel pták ohnivák –jitřní slunce.

Moje hodinky ukazují teprve osm, ale kameny na výsluní už jsou pěkně rozpálené, trochu ranního chladu zůstalo jen v nejhlubším stínu.

Odbočím z pěšiny k potoku. Lidským cestám se budu vyhýbat, co kdybych přece jen někoho potkal. Bylo by škoda projet zkoušku odvahy jen proto, že se mi do cesty náhodou připlete drvoštěp, hajný nebo turista. Mám vlastně za sebou víc než polovinu lhůty, jasně tu horší půlku, večer a noc pod širákem. Dnešní část stezky odvahy už nebude nic nesnadného, do západu slunce to přetluču docela snadno.

To se rozumí, že to byl největší omyl v mém životě, když jsem si myslel, že mám tu nejhorší část táborové zkoušky za sebou. Za sebou jsem neměl celkem nic. Snad jen trochu nesmyslného strachu, který jsem nahnal sám sobě. Pravda, taky rozbité koleno. A pár mravenčích štípan-ců, které mě pořád ještě svědily.

Šel jsem proti proudu bystřiny a troubil jsem si do pochodu na hubu. Až jsem dorazil do mrňavé zátoky, kde voda protékala dvěma skalními kotly, vymletými z ohromných žulových monolitů. Byly těsně nad sebou, ten druhý o dva metry níž než první, a spojoval je vějířovitý vodopád. Tady v Jizerských horách je spousta takových bezvadných místech, ale tohle bylo nejlepší, co jsem tu kdy viděl. Úplná senzace. Když jste se rozhlédli kolem, okamžitě vám bylo jasné, že byste tu vydrželi třeba celé prázdniny. Na těch pár čtverečných metrech. Asi to dělal hlavně ten vodopádek, on vám hučel docela zvláštně, jako kdyby to ani nebyla voda, ale nějaké lesní varhany. V jednom kuse měnil zvuk. Taky se vám hned zalíbily tůně ve skalních kotlech. V dolejší byla hloubka, snad přes dva metry, a přece jste na dně viděli kdejaký kámen tak jasně, jako kdyby vám ležel na dlani. Já vím, že to opakuju asi podesáté, tady je voda jako křišťál všude, ale mě to pořád znovu udivuje, protože u nás ve městě nevidíte v Nise nic, ani dva centimetry pod hladinou!

Jak se tak rozhlížím po mrňavém lesním královstvíčku, najednou cítím, že to zas na mě jde. Záchvat bláznivé radosti. Už předtím mi bylo

36

veselo, ale teď jsem začal vyloženě třeštit. Torna letěla do mechu a já tam poskakoval a pitvořil se a ječel a vyhazoval kamínky strašně vysoko, zkrátka jsem se choval jako cvok. A bylo mi jedno, že se tak chovám. Jednak měnikdo neviděl, a potom, kdybych se nechoval jako cvok a nevybil nějak tu velkou radost, mohl bych z ní doopravdy zcvokovatět.

Pak si najednou vzpomenu: vždyť nemám rozcvíčku. A vůbec jsem se nemyl! Během tábora jsem si tak zvykl na ranní cvičení a koupání, že mi to prostě chybí, cítím se nějak nespůj. Sám se tomu divím. Moc dobře se pamatuju, jak jsem se tvářil, když nás Náčelník hnál na rozcvíčku poprvé. Bylo to ráno po deštivém příjezdu na tábořiště, nad horským lesem se plouhaly potrhané mraky, foukal chladný severní vítr, Náčelník už stál .venku a propěvoval:

„Rozcvíčka. Rozcvíčkááá!”

„To nemyslí vážně,” prskal Sysel.

„Já mám zápal plic,” šklebil se Lišák ze spacáku.

„Radši se vzbouřím!” vyhrožoval Mamut.

Myslíte, že nám ty rebelantské řeči nějak pomohly? Houbec! Náčelník si na nás prostě došlápl, vyházel nás ze stanu a přinutil i Mamuta, aby dělal na odporně mokré louce kotrmelce a válel po strání sudy, nikdo se neodvážil postavit Náčelníkovi na odpor, stačilo, když jste se podívali na jeho vytrénovanou figuru, na ty zápasnické svaly a hned ve vás uhaslo revoluční nadšení. Kmitali jsme mezi loukou a lesem celou půlhodinu, a když byl konečně konec, Náčelník řekl:

„Další program – koupání.” . „Co-o-o?” zařvali jsme sborově a Sysel rezolutně prohlásil:

„Tam nelezu!”

„Já mám zánět středního ucha,” kvílel Lišák.

„Revoluce!” ječel Mamut.

Stezka odvahy

A Náčelník hup, skočil z balvanu rovnou doprostřed tůně. Voda v potoku byla tak ledová, že když jste do ní ponořili ruku, dostali jste strach, aby vám nezamrzla.

„Vy chcípačci,“ volal na nás Náčelník z tůně, „to si říkáte muži? Zoologicky bych vás zařadil mezi zakrslíky chobotnaté!“

To se ví, že nás nevyprovokoval nějakýma řečičkama když viděl, že dobrovolně do vody nepůjdeme, vylezl na břeh, popadl Sysla za nohu a prostě ho do potoka odvěkl jako kládu. My ostatní jsme se rozprchlí na všechny strany, ale Náčelník nás jednoho po druhém uštěl a naházel do tůně podařilo se mu to hlavně proto, že se k němu postupně přidávali

37

ti kluci, kteří už horskou lázeň vyzkoušeli na vlastní kůži a chtěli ten požitek dopřát i ostatním. A víte, že to skutečně byl požitek? První tři vteřiny jste se ovšem cítili ohavně, ale pak si tělo zvyklo na štiplavý chlad, a když jste se vyhrabali na břeh, nádherně se vám rozproudila krev a bylo vám najednou horko, přestože fičel lezavý severák.

Chvilí tedy poctivě cvičím, dělám dřepy, stojky, kliky, mrskám rukama i nohama a na závěr hupnu do skalního kotle, naplněného po okraj zelenou vodou. Víte, že jsem docela zapomněl na pochroumané koleno?

Když jsem vylezl na žulovou tabuli, řekl jsem si, že se tam na hodinu utábořím, uvařím si snídani a vyšlu kouřový signál. Vybalil jsem ešus, pytlík ovesných vloček, těch šest mizerných kostek cukru, co mi dali v táboře, a k tomu zápalky a nůž. Do ešusu jsem nabral vodu přímo z vodopádku a přitom jsem zahlédl mezi dvěma kameny v písku červe-navý záblesk. Do mé jako když střelí. Postavím nádobku na zem a sáhnu do písku. Na dlani se mi zatřpytí rudý kamínek. Velký asi jako mrňavá kulička, ale kapkovitě protáhlý.

„Aby to tak byl rubín!“ zatetejí se ve mně hledač pokladů, kterého má v sobě asi každý člověk.

„Datel. Tohle rubín zaručeně není,“ namítne hned kriticky myslící absolvent deváté třídy základní školy.

• „Proč ne?“ hájí svou myšlenku zlatokop. „Nepamatuješ se, co říkal ten janovský pošťák, když jsme rejžovali nahore na Jizerce?“

„Co říkal?“

„Ze našel i rubíny!“

„Ale my tam neviděli ani jeden.“

„Zato safírů jsme objevili fůru.“

„Jen šest!“

„Jen? Za půl dne vyrejžovat šest safírů! V dnešní době! Uprostřed Evropy! Věřil by tomu někdo?“ To je pravda. Nikdo by tomu neuvěřil. Já jsem taky dávno znal jméno Safírového potoka v horském vnitrozemí, ale nikdy mě nenapadlo, že by v něm mohly být skutečné safíry, drahokamy modré jako střípek nebe, dokud jsme se nesetkali s jedním chlápem z Janova. Ten člověk se živil roznášením pošty, ale byl to vlastně zlatokop, hledač drahokamů, asi jediný a poslední ve střední Evropě. Přinesl nám na ukázkou kousek své sbírky, nádherné safíry v lahvičkách od léků, a stejně jsme mu nevěřili, dokud nás nezavedl na jedno místo pod Bukovcem, čedičovým kuželem, a nedokázal nám to přímo na místě. Tam jsem poznal na vlastní kůži, co s člověkem udělá zlatá horečka.

38

Držím v dlani rudý kamínek a cítím, jak divoce mi buší srdce. V puse mám divné sucho. Ty dva hlasy se ve mně ještě dohadují, ale moje oči usilovně pátrají v písku. Neklamné příznaky zlaté horečky. Člověk ztratí zájem o všechno jiné, chce mít jen ty zářivé valounky.

A hele - támhle je taky něco!

Vedle rudé kapky mi svítí na dlani nový krystalek. Modrý jako květ zvonku. Vrhnu se na kolena, syknou bolesti, opatrně zvednu levé koleno s obvazem už dost ušmudlaným, zůstanu klečet jen na pravém a rozhrabávám písek. Další příznaky zlaté horečky, v uších mi hučí rozčilením, hrabu v potoce jako pes. A v duchu si maluju, co všechno si koupím za prachy, které dostanu, až prodám, co najdu.

Kolik může takový rubín stát? Sto kaček? Tisíc? Nevím. Jen tuším, že dost. Možná hodně. Do pytle, co s těma prachama udělám? Co bych dělal, koupím si za ně teleobjektiv k Praktice. A když zbude, i závodního

39

favorita na galuskách. Ale až se rozkřikne, že mám peníze, budou si ke mně všichni chodit půjčovat. Především máma. Jestli mi máma vůbec všechno hned nezabaví. Jak ji znám, ta mi hned řekne, Pavlíku, já ti ty peníze uložím na knížku. A už z nich neuvidím ani pěták.

Tohle mě trochu otrávil, ale hrabal jsem vytrvale dál, jako ten chlápek z povídky. Já totiž kdysi četl povídku o zlaté horečce na Aljašce, tam vám jeden

Stezka odvahy

chlápek našel v horách ložisko zlata, a když ho našel, nedělal nic, než rejžoval, pořád jen dřepěl u potoka a proplachoval pánve písku a strkal zlatá zrníčka do kožených váčků, celé dny ani nejedl, protože mu bylo líto času na jídlo, za tu dobu, kterou by strávil vařením a jedením, mohl vytěžit zlata za kolik set dolarů. Nakonec tak zeslábl, že nemohl udržet v ruce zlatokopeckou pánev, ale aby se šel nadlábnout, to ne. Mně to tenkrát připadalo dost uhozené, nechápal jsem, že by se někdo celé dny nešel najíst kvůli nějakým žlutým zrníčkům, i když má hlad jako nosorožec. Ale teď klečím u bezejmenné bystřiny a vytahuju z písečné náplavky mezi dvěma žulovými balvany červené a modré drahokamy a začínám to chápat. Taky kašlu na vločkovou kaši, kterou jsem si chtěl uvařit!

Našel jsem ještě dvanáct trpytivých kamínků, většinou rudých, jen tři byly modré, ale taky hrabu dál, až přehrabu celou tu mrňavou náplavku na kamenité dno. Potom rejžuju na velké náplavce níž po proudu, pak ještě na jedné proti vodě, jenže tam už nenajdu ani ň, přestože hrabu asi půl hodiny. A tak mě to přestává bavit. Hlad mám čím dál větší. Nakonec si povídám, houby, vykašlu se na všechny rubíny a safíry, mám jich čtrnáct, z toho jsou aspoň ty čtyři zaručené safíry a to na teleobjektiv stačí. Možná mi zůstane i na galuskáče.

Kromě toho taky začínám mít vítr, co by se stalo, kdybych našel rubínů třeba pět set, to by mohlo skončit průšvihem, protože tohle naleziště je v přírodní rezervaci a v rezervacích se nesmí nic těžit. Mám dojem, že se nesmí těžit ani jinde, ale to mě ostatně nezajímá. Kdyby našel někdo jiný v potoku rubín nebo safír, určitě by ho tam nenechal.

Na tohle všechno myslím a taky na toho chlápka z Aljašky, co se vůbec nikdy nešel najíst, a říkám si, že ten chlápek byl přece blázen a že já blázen nebudu, abych se nenajedl, když hlady skoro šilhám. Nasypu rubíny a safíry do kapsičky u košile, pečlivě tu kapsičku zapnu, potom popadnu ešus a ženu s ním dolů, kde mám připraveno malé ohniště.

Cestou mrknu na hodinky a dost se vyděším. Za pět minut devět! V devět mám vyslat kouřový signál, aby v táboře viděli, kde jsem a mohli se pustit po stopě.

40

Nejdřív ani nemám chuť ve zkoušce pokračovat. Mě vám ty rubíny a safíry tak rozčilily, že jsem si řekl, vrátím se zpátky do tábora. Pak mi ovšem došlo, že by to bylo nápadné a všichni by se mě vyptávali, proč se vracím. No co, do večera to vydržím. A v neděli, až budeme mít volno, vypravím se sem na celé odpoledne a budu rejžovat dál. Štípnu v nářadovém stanu síto a prospektorskou pánev a lopatu, abych nemusel rýt v zemi vlastníma prackama jako krtek. Klukům samozřejmě neřeknu nic. Žádný prospektor nikdy neprozradí ostatním, kde našel bohaté rýžo-viště. Mně by to určitě taky nikdo neřekl, ani Náčelník. Ten už teprve ne. Náčelník je moc prima člověk, ale přitom tak trochu škudlil. Někdy mi to na něm vadí, třeba když má pytlík rajčat a nenabídne mi. Já ovšem taky nejsem žádný pohádkový děda, co lidem rozdává poklady na potkání.

Rychle rozškrtnu sirku pod otýpkou nejjemnějších suchých větviček, a když z nich vyskočí plameny, začnu přihazovat větší klacky. Dříví je po slunečných dnech bezvadně proschlé, a tak mám za těch pět minut docela obstojnou vatru. Hodím na ni náruč zelené trávy, plameny zalezou a místo nich se vyvalí oblak bohatýrského čoudu. Držím nad přidušeným ohněm roztaženou tuláckou plachtickou, aby mi kouř neutíkal vzhůru, a když se nahromadí dost hustý dým, rychle s plachtickou ucuknu. A už stoupá k nebi černo zelený mrak, šplhá mezi kmeny výš a výš, už víří nad nejvyššími špičkami a stoupá ještě dál. Házím na oheň novou náruč suchého dříví, a když větve vzplanou, přidávám čerstvé lupení. V duchu slyším, jak u tábora píská Náčelník poplach a říká klukům:

„Támhle nám vzkazuje Ježek, ať mu pořádně provětráme bodliny. A my mu to s radostí uděláme!“

Za chvíli začne velká honička. Honička na mne. Jenže mě nikdy nedostanou!

41

NA ÚTĚKU

Kouřové signály jsem vysílal deset minut. Potom jsem znovu rozfoukal plameny a postavil na kameny ešus naplněný vodou a vysypal do něho ovesné vločky. Abych si uvařil k snídani poridž, skotskou kaši. Ne že bych ji musel mít k snídani za každou cenu, ale jiná možnost při mém vybavení nebyla. Nemůžu přece baštit syrovou mouku. Nebo suché vločky. Nejsem kůň, abych přežvykoval oves jen tak. Vždycky když jsem si představil, že kluci měli ráno půl litru kakaa a vánočku, vytryskly mi v puse sliny. Byl bych dal za kakao a vánočku jeden z těch rubínů, které jsem našel v malé náplavce u vodopádu. Možná bych k tomu přidal i safír. Ale co, poridž není taky nejhorší, utěšoval jsem se.

Stezka odvahy

Pak mé napadlo, že vlastně nemám na kaši máslo ani žádné sypání. Jenom těch mizerných šest kostek cukru a sůl. No nazdar, to bude blaf! Když se vařil v táboře poridž poprvé, byl to blaf, přestože na něj Mamut nasypal celý balíček kakaového prášku. Přihasil jsem si to tehdy z lesa s desetimetrovou souškou na rameni a nechal si hamoun-sky naložit do ešusu dvě sběračky. Zaprvé jsem měl hlad, zadruhé jsem poridž nejedl a zatřetí o skotské kaši Náčelník pěl před tábořem samé chvály - jídlo všech jídel, zachránkyň pocestných, přítelkyň horalů, dárekůň koňské síly... Nechal jsem si tolik naložit proto, že jsem netušil, jak mistrovsky Mamut ovesnou kaši připálil, ani jsem nevěděl, že pravý poridž nemá být tak hustý tohle všechno mi prostě nebylo známo. Když jsem vzal první lžici, byl to šok, slabší povaha by z takového překvapení mohla mít i smrt, to jste měli dojem, jako kdybyste si nacpali do pusy kus polystyrénu posypaného strouhaným rostem z kamen. Podle toho jsem se také zatvářil, dorazil jsem k obědu z lesa poslední, kluci už seděli na travnatém břehu za kuchyní a jedli, nebo se tak spíš tvářili, mohlo mi hned být divné, že je tam takové ticho, ani Lišáka, pověstného příšerným mlaskáním, nebylo nějak slyšet, jenže koho by to napadlo... Zkrátka teprve když jsem si vzal první lžici a pak se příslušně zatvářil, kluci se začali hrozně řehtat, mohli se vážně umlátit srnáchy, střevlíci, i když v tom litali stejně jako já.

„Tobě to nechutná?“ divil se Náčelník.

„To je jasná věc, že ne,“ odsekl jsem.

„A pročpak?“

42

„Je to kejda.“

„Já si dal třikrát nasup,“ povídá Mamut, šéf denní služby a hlavní při-připalovatel.

„Mohlo by se z toho válcovat linoleum,“ řeknu vztekle.

„Mamute, slyšíš ho?“ popichuje Náčelník.

„Nebo lisovat brnění,“ skočil jsem mu do řeči. Já když se naštvu, tak mi jede huba jak rychlíková lokomotiva. Představte si, že mě tenkrát Mamut, chobot jeden, chytil a hodil do potoka. Místo aby tam hodil sám sebe za ten zdrcující oběd. Takže teď jistě chápete, proč můj vztah k ovesným kaším není právě nejlepší.

Zatímco jsem klečel u ohníčku a míchal klackem obsah ešusu, usilovně jsem přemýšlel, čím bych si mohl dnešní poridž vylepšit. Sto kroků odtud je malá borůvková plantáž, cestou jsem na ní obral několik keříčků. Než kaše vychladne, skočím si na borůvky.

Hodinky ukazují devět dvacet. Mám tedy přinejmenším dvacet minut času. Kluci sem nemohou dorazit dřív než ve tři čtvrtě na deset. Jestli do mého zapadlého údolíčka vůbec trefí! Od tábora mě dělí aspoň čtyři kiláky. Oheň jsem ulil, kouř již neukazuje směr. Než se hnu dál směrem k Ptačím vrchům, Holubníku a Jizeře, dám si snídani jako skotský lord. Takhle si to propočítávám, zatímco klušu pro borůvky. Mám sice palici stavěnou na matiku, ale tentokrát jsem se pořádně sekl. Ve víčku se modrá teprve hrstička borůvek a tu zaslechnu na potoku dupot a hlasy. Sotva sebou stačím plácnout do borůvčí.

A už se v zátoce vynořila první postava.

Těsně za ní dvě další.

Lišák, Luděk a Tapír.

Tři nejrychlejší běžci z našeho tábora.

Ženou se podle vody jako honící psi. Srdce mi pod žebry skáče tak divoce, až mám strach, aby se mi neutrhlo. Do pytle, kde se ti Avaři tady vzali tak brzo?

Museli to pálit celou cestu bez zastávky z tábora až sem. Stačilo málo a mohl jsem mít po zkoušce! Dovedu si představit, jak by se Lišák vytahoval, kdyby mě dostali. A jak by Tapír vykřikoval svým telecím hlasem:

„Chytli jsme Ježoura, chytli jsme ho!“

Ta ostuda v táboře! Musel bych se schovat do stanu a ne vy lézat z něho nejmiň tři dny. Jestli ne týden. Znemožnil bych se u kluků prakticky doživotně.

Zatím mě neviděli, ale vyhráno nemám.

43

„Tady to někde bylo,“ slyším Lišákův hlas. Lišák je z nich nejnebezpečnější, má senzační běhy.

„Hledejte stopy po ohništi,“ supí Luděk.

Hrom do kopyta, ohniště! A moje věci! Za minutu je najdou. Proč jen jsem nezdvihl kotvy hned po odvysílání kouřového signálu! Copak jsem mohl tušit, že Náčelník změní stíhací taktiku? Ty kluky, co šli na stezku odvahy přede mnou, jsme začali prohánět až ve chvíli, kdy se na modrém nebi objevil sloupec dýmu. Za mnou však Náčelník vyslal pátrače o celou hodinu dřív.

Neodvažuji! se vystrčit z nízkých keříčků ani tykadlo, dokud ti tři nezmizí v

Stezka odvahy

ohybu. Pak se opatrně zvednu.

Tě pic, košile! Ne že by se na ní nepoznalo, kde jsem ležel. Vypadám jako zebra borůvková. To bude máma vyskakovat. Divil bych se, kdyby nepřekonala světový rekord. Vyskočí nejmíň do stropu, až tuhle košili objeví. A bude mít pět tisíc řečí. Tak co, dám jí stovku z těch peněz za rubíny, aby mi koupila novou. Utěšuju se a opatrně se plížím horem za Lišákem, Luďkem a Tapírem. Potom koukám na svoje ranní tábořiště z bezpečného úkrytu, ze skalek na vrchole stráně. Kdyby se sem začali zdola škrábat, udělám pár kroků a zmizím v neproniknutelné lesní houštině.

Kluci objevili moji tornu a řvou nadšením.

„Máme ho!“ plácá se Luďek do stehů.

„Starou belu máte,“ odpovím Luďkovi. Samozřejmě tak potichu, aby to neslyšel. Lišák neříká nic. Nejdřív rozfoukal oheň a přihodil náruč trávy. Vysílá signál ostatním. Přitom se pořád ostře rozhlíží po okolí. Koukám na něho skrz hustý keřík a jenom jedním okem. Můžu si být absolutně jistý, že mě tu zdola není vidět, to je jako když hledíte klíčovou dírkou – sami vidíte v druhém pokoji všechno a vás nemůže zahlédnout nikdo.

„Hele, ten ptakopysk tady má snídani,“ slyším zdola Tapíra.

Jeho slova jsou jako otrávený šíp. Zasáhnou mě přímo do srdce. Jsem v tu ránu hrozně otrávený. Proklatě, moje kaše je obklíčená. A mouka na placky taky!

Lišák se pohodlně uvelebil na žulové tabuli. Bezmocně ho sleduju, jak se cpe mým poridžem. Z mého ešusu. A mou lžící! Mlaská přitom jako šimpanz. Hned bych mu jednu stříhl!

Tornu, spacák a plachtičku ať si dají za klobouk, stejně je už nepotře-buju. Bez nich se mi bude chodit líp. Ale jídlo mi mohli nechat. To mi dělat neměli.

44

Pozvolna mi dochází, v jak zoufalém postavení jsem se octl. Zbývá mi jen to, co mám na sobě. Trenýrky, košile, boty. Jinak je všechno v tahu. Zásoby, mapa, busola, zápalky, ešus, nůž. Do západu slunce a konce zkoušky mě dělí deset hodin. Deset hodin vám třeba připadá jako nic. Jenže kdybyste od večere ani neoblížili lžící a měli před sebou celodenní pochod přes Jizerky, asi byste zpívali jinak. Kdybych si mohl někam lehnout a těch deset hodin prospat nebo aspoň proležet, snad by se to dalo vydržet. Já však musím dojít až pod Bukovec a vrátit se do soumraku zpátky. Patnáct kiláků tam, patnáct do tábora, celkem třicet, bez mapy a busoly možná čtyřicet a většinou terénem. A o hladu! Potom mi nálada klesla na absolutní nulu. Vždyť já ani nemůžu plnit svůj zvláštní výzkumný úkol! Přišel jsem o deskáč, zásoby filmů, stativ, expozimetr. Zbývá mi jen Praktica, kterou nikdy nesundám z krku, a v ní pouhých dvaadvacet snímků.

Lišák vyškrábal poslední zbytky kaše a Tapír mu řekl:

„Omrkni to nahore za potokem.“ Luďkovi ukázal po proudu:

„Pal dolů po vodě!“

Sám se začal drápat do stráně, kde ležím schovaný. Na nic už nečekám.

Bleskurychle se ponořím do změti kmenů a bukového mlází. Jsou tu hrozně houštiny, větvičky mě píchají, ale já zalézám hloub, prchám, jako kdyby šlo o život a ne o táborovou zkoušku. Takhle je asi štvanému zvířeti, když se po jeho stopě ženou lovci. Na hřbetě se mu ježí srst, zoufale lapá po vzduchu a v hlavě má prázdno, jako kdyby mozek přestal fungovat. Už chápu, proč zoologové tvrdí, že zvířata nemyslí. Vždycky se mi to zdálo divné, ale teď na sobě pozoruju, že ten, kdo je věčně na útěku, nemá na myšlení ani pomyšlení, musí všechny své smysly soustředit na překážky vpředu a nepřitele vzadu. Asi třikrát jsem sebou sekl, to se ví, pokaždé na to potlučené koleno, vždycky jsem zasyčel bolestí a sáhl si na kapsičku u košile, zda mi nevypadly rubíny a safíry, a když zjistím, že je tam pořád mám, zdrhám dál. Teprve asi za deset minut se zastavím. Jednak jsem už dost vyplivnutý, a pak – je jasné, že jsem Tapíra, Luďka a Lišáka dávno setřásl ze své stopy. Těm třem chrobákům jsem foukl, ale co když náhodou padnu na někoho jiného? Jistě za mnou vytáhl do hor celý tábor. Jakou já mám smůlu, vletím někomu z našich kluků přímo do náruče. Budou až do oběda šmejdit po lesích od Stolpišského potoka po Černou Nisu. A jak znám Náčelníka, poslal aspoň jednu skupinu hlídat přístupové cesty k Ptačím vrchům a pod Holubník.

46

Najednou mi bleskne bezvadný strategický nápad. Všichni budou myslet, že metelím někde na hřebeny. Jenže já je převezu. Napálím to úplně jinam, zpátky k severozápadu. Až někde k našemu táboru, kde mě nikdo nečeká. Teprve tam ostře zahnu k východu a půjdu přes Ořešník, Frýdlantské cimbuří a vlčí louku na Jizeru, místo velké elipsy opíšu po horách osmičku, Holubník, Ptačí vrchy a Poledník si nechám až na zpáteční cestu.

Hned jak jsem tohle promyslel, dostal jsem lepší náladu. Ale pak si vzpomenu, že

Stezka odvahy

mám ukrutný hlad, a je po náladě. Jídlo mi připomněl hříbek. Dřepí si v mechu a čumí na mne, jak jdu kolem. Málem jsem ho rozšlápl. Sehnu se pro něj a opatrně ho vytáhnu z mechu. Je to chlapík! Jen si ho nakrájet do polívčičky. Nebo usmazit s vajíčkem a přikusovat k němu chleba s máslem!

„Támhle je další!“ zajásám.

„Jejda, třetí!“

Lidičky, v tom nesmyslném pralese bylo hříbků, že by se z toho opravdický houbař pomátl. Já houbař nejsem, tedy nejsem v tom smyslu, že bych musel za každou cenu vstávat ráno ve tři, courat někde po lese a promáčet si v rose boty - a přece jsem z toho dost vyšinutý. Lezu po zemi a tahám jednoho hříbka za druhým, takové ty skutečné hříby s kulatým klouboučkem a tlustou bílou nohou. Mám jich obě ruce plné, musím si na ně sundat košili, cpu je do košile a sbírám dál, i když mi začínají z uzlíku vypadávat.

No - a pak jsem je všechny zahodil. Nejdřív ty, které jsem nesl v ruce. Potom i ty ostatní. Nemohu je přece s sebou vláčet do večera. Mít aspoň ešus a zápalky, pár hříbů bych si udusil. Ale takhle jsou mi i nejlepší houby nahouby.

Hříbky už nemám, zato mám od nich nádherně zasviněnou košili. Předtím borůvky, teď hříbky. Asi tu košili budu muset v táboře doopravdy zahodit.

Sestupuji po stráni do údolí. Je čím dál větší vedro. I v nejhlubším stínu. Piju z kdekákeho pramínku a v tu ránu všechnu vypitou vodu zase vypotím. Ráno jsem si myslel, že šilhám hladu, ale doopravdy jsem začal šilhat hladu v téhle chvíli. Ne snad že by mi šly oči nakřivo, jen jsem jaksi špatně viděl nebo co. Protože jsem v jednom kuse zakopával. O pařezy, o kameny, o klacky. I o svoje vlastní nohy. Nejspíš strašnou slabostí.

Potom jsem objevil borůvkovou plantáž. Jsou na ní černé bobulky

47

jako třešničky, jenže trochu nezralé. Mně je to ovšem fuk. Nebudu tady přece čekat do září, až dozrají. Cpu si nakyslé borůvky do pusy po celých hrstích a polykám je skoro nerozkousané. Mám už jich plné břicho a trhám dál, protože mě pořád trápí ukrutný hlad. Nakonec se mi z těch nedozrálých borůvek udělá nanic. Honem tedy vstanu a vykročím dál.

Brzy narazím na silničku, která mi je povědomá. A hele, stará poutní cesta! V té chvíli se mi vylíhne v mozku odvážná myšlenka. Odvážná, ale dost bláznivá. A zamírím po cestě s modrou turistickou značkou.

Jestli vás zajímá, co jsem tam u silničky vymyslel, tak mě napadlo, že přepadnu náš tábor. Abych byl přesnější - že přepadnu zásobák našeho tábora. A pěkně ho vybilím.

Snad vám to připadá trochu uhozené, mně to taky nejdřív připadalo mírně střelené, ale když jsem o tom začal vážně uvažovat, řekl jsem si, že to není tak nesmyslný nápad, jak se zdá. V táboře nebude v téhle chvíli skoro ani noha. Kromě toho je zásobák ze strategického hlediska nejslabším článkem naší letní základny, stojí přímo u lesa. Nejlákavější však byla naděje, že se pořádně najím. Když jsem si představil, co všechno v zásobáku leží, hned se mi zdály námitky nicotné. Riziko to jistě bude, ale ne tak velké. Stačilo malinko přivřít oči a viděl jsem se v zásobáku mezi policemi. Vlevo vyrovnané pecny chleba, nad nimi krabice sušenek, čokoláda, džem a vzadu ve sklípku bochníky sýra, sardinky, paštiky, tyče polosuchého salámu. Nemusel jsem ani nějak zvlášť provokovat fantazii a všechny ty dobroty jsem dokonce cítil! Zřejmě jsem měl z hladu halucinace.

A tak jsem zamířil nejkratším směrem k táboru.

48

NÁJEZD

Ležím ve smrkové houštině a pozoruju náš tábor. Je tam ticho a prázdno, jako by všichni osadníci pomřeli na mor. Nebo spíš na nějakou tropickou nemoc. Vedro je skutečně senegalské. Teploměry odtud sice nevidím, ale vsadil bych se, že ten ve stínu ukazuje aspoň jedenatřicet. A druhý, na slunci, málem padesát! Větrná korouhev na stožáru se ani nepohne, od rána vládne absolutní bezvětrí. Rozpálená sklenice deštoměru mi hází prasátko přímo do očí. Nejvíce by mě zajímalo, co říká tlakoměr. Až do včerejška se ručička aneroidu držela nezvykle vysoko, na sedmi stech padesáti milimetrech. Díval jsem se na ni večer, před odchodem na zkoušku odvahy.

Nemyslete si, že se chci vytahovat, když tady mluvím o naší meteorologické stanici. Jednou jsme také přírodovědecká expedice, a tak musíme mít nějaké vědecké přístroje. Ostatně hned vedle meteorologické stanice máme zařízenou polní laboratoř. Stan plný zkumavek, baněk, křivu-lí, kahanců, mikroskopů. Ted si asi říkáte: Co to tu vlastně je? Tábor, nebo školní kabinet? Budete se divit, tábor. A senzační tábor! Kdybyste ho viděli na vlastní oči, spadla by vám údivem dolní čelist. Každý člověk, který jde náhodou kolem, je z pohledu na náš

Stezka odvahy

tábor poněkud vyvedený z míry. Zastaví se a brejlí třeba čtvrt hodiny. Někdo je z toho, co vidí, vyšinutý natolik, že zapomene, kam vlastně kráčí a vleze nám přímo mezi stany. Věřili byste, že se najdou dokonce takoví dobráci, co nadzvednou cíp plachty a čumí dovnitř? Prostě si řeknou s dovolením, a přestože jim to nikdo nedovolil, strčí palici do stanu. My totiž nebydlíme v obyčejných áčkách nebo jehlanech. Na naší loučce, obklopené ze všech stran smíšeným lesem, stojí sedm pravých týpí, jestli víte, co to je. Kužely vysoké skoro šest metrů, s kruhovou základnou šest metrů v průměru. Tyhle indiánské stany lidé znají nanejvýš z westernů, a když na ně zničeho nic narazí uprostřed českého lesa, jsou z toho pěkně vykulení. Naše týpka vypadají opravdu bezvadně. A monumentálně. Na zelené stěně lesa svítí pestrými barvami, dvě jsou oranžová, jedno rudé jak plameny velké vatry, další mají odstíny jemného písku a podzimních javorových listů. Koukám se na ně ze smrků a musím přiznat, že jsem nad nimi tak trochu u vytržení. Přestože je to pro mne známý obraz. Kdyby nad špičkami nejvyšších smrků nevykukovaly bílé skály Ořešníku, nebyl bych si jistý, zda neležím v úkrytu před vesnicí Čejenu nebo Komančů.

49

Aha, ti cvoci si tady hrají na Indiány, napadne vás. Táboří v týpí, říkají svému vedoucímu Náčelníku... Musím vás upozornit, že jste bohužel vedle. Na Indiány si nehrajeme. Před pěti lety by nás to možná bavilo, ale dnes jsme na to všichni trochu velcí. Nejmenším klukům je patnáct pryč a někteří z nás jsou už skoro dospělí. Týpí máme prostě proto, že je to na šití nejjednodušší a na táboření nejlepší stan na světě. Vážně, všechny tyhle mamutí stany jsme si šili před tábořem sami. Za menší pomoci maminek a babiček. Mámy šlapaly na šicím stroji, my jsme jim popotahovali látku. I s tím Náčelníkem je to jinak, než si myslíte. Říkáme mu Náčelníku proto, že nám někdy říká „vy Indiáni"! Jistě chápete, že těmi „Indiány" nemyslí Indiány, spíš to má význam "vy Křováci"! A my tím Náčelníkem nemyslíme nějakého náčelníka s čelenkou z orlích brků, zní to spíš jako kdybychom říkali „šéfe" nebo tak.

Já se tu s vámi bavím o všelijakých nesmyslech a zapomínám na to nejdůležitější - vyprávět o tom, jak jsem pozoroval tábor. Ať jsem natahoval krk, jak jsem chtěl, nikde nebyla vidět živá duše. Trochu mě to zneklidňovalo. Ležel jsem v houštině už dobrých deset minut a za tu dobu se mezi stany nic nepohnulo. A přece tu musela zůstat aspoň jedna hlídka. Do pytle, kde je ten šaman zalezlý! Plížím se opatrně mlázím ve velkém oblouku kolem tábora a propátrám-vám očima každý čtvereční metr. Vidím jen nakrátko skosený trávník, opuštěné stany, za nimi vysokou hradbu lesa, smrky promíšené břízami, duby, olšemi, buky, osikami. A nad lesem horské svahy, strmé šplhající až do nebe.

Stát! Kdosi je pod lípou.

V jižním cípu protíná louku rozvalený plot staré obory, kamenné sloupy, vytesané ze žuly, trčí jako pomníky dávno zmizelé civilizace. A nad nimi koruny starých lip, které sem kdysi dávno někdo bůhvíproč vysadil. Do jejich stínu se stahujeme ve žhavých poledních hodinách -a teď se tam uvelebila hlídka. Mohlo mě hned napadnout, že bude hlídat Mamut. Má nohu v sádře od posledního zápasu Severu s Jihem. Ragby u nás v táboře nikdy není společenský dýchánek, ale minule to byly obzvláště kruté jatky, to pořád někdo seděl za hřištěm, syčel bolestí a držel si nohu, ruku nebo nos. Mně při jednom mlejnu málem utrhlí ucho - no a když jsme dohrávali druhý poločas, zařvali najednou od kuchyně Luděk se Svištěm: „Oběééé!" Mamut si to právě hasil se šíškou pod paží k brance severanů, a jak uslyšel pokřik denní služby, změnil prudce směr a pádil rovnou ke kuchyni, ani nepustil šíšku z ruky,

50

a když dobíhal ke kotlům, dostal smyk na vlhké větvi. To vám byl kla-cíček, o kterém byste nikdy neřekli, že by mohl podrazit nohy takovému kolohnátovi, jako je Mamut jak na ten klacíček došlápl, ujela mu po něm noha a Mamutův běh se změnil v klouzavý let, setrvačná síla nesla jeho devadesát kilogramů kolem ohniště až doprostřed kuchyně, cestou porazil kotel s gulášovou polívkou, ohnul velkou naběračku, z pracovního stolečku nadělal třísky na podpal a ještě si k tomu stačil krásně podvrtnout kotník.

Teď tedy Mamut stojí na stráží. Vlastně na stráží leží. Zní to sice trochu divně, ale je to přesně tak. Leží na břiše, stočený spacák pod bradou a nejspíš pozoruje nějakého broučka. Mamut je totiž broučkař, specialista na všelijaké tesaříky a mandelinky. Toho kluka věčně vidíte ležet někde v trávě s lupou v ruce. Moc bych za to nedal, že s tou lupou to na nás trochu filmuje. I když musím přiznat, že broučky dost zná. A stejně si myslím, že si vybral broučky právě proto, aby se mohl povalovat a Náčelník mu nesměl nic říct.

Chvilku Mamuta ostře pozoruju a nic, ani se nepohne. Potom si všimnu, že má

Stezka odvahy

jaksi divně natočenou hlavu. Že ten konár spí? Je to jasné, vychrupuje si tu jako o půlnoci! Pod lipami se báječně dřímá, rozkvetlé koruny jen zvoní včelami a monotónní písnička hmyzích křídel je ta nejlepší ukolébavka, kterou znám. Dál na nic nečekám. Mezi smrkovým mlázím a tábořem roste záhon kapradí, palmovité listy mi sahají skoro po ramena, stačilo by trochu se přikrčit a jít v mírném předklonu, ale já se plazím ke stanům po čtyřech jako indiánský zvěd. Když mám být upřímný, na toho indiánského zvěda si tak trochu hraju. Stal se ze mne Lstivý Had z kmene Odžibwejů, jsem na válečné stezce a právě se chystám přepadnout vesnici podlých Lišek. Je to hrozně rozčilující pocit a docela příjemný! Nebojte se, já vím, co jsem vám před chvílkou říkal - že si na indiány nehrajeme, ačkoliv táboříme v indiánských stanech. My si na ně normálně vážně nehrajeme. Sám nevím, co mě to najednou popadlo!

A už jsem za druhým týpkem. Hbitě nadzvednu plachtu a vklouznu dovnitř. I kdybych sem vlezl uprostřed temné noci, okamžitě bych poznal, že tu bydlí Náčelník. Podle vůní. Na tyčích visí svazky usušených bylin -jako u nějaké báby kořenářky. Třezalka, materídouška, heřmánek, máta. Náčelník z nich vaří své pověstné čaje. Na jedné straně stanu je postel z vrbových proutků, na druhé hrubý stolek z kulatiny. Na stolku všelijaké herbáře, atlásky, klíče k určování a ptakopravecké knihy. Náčelník nad nimi vyseďává hlavně v noci, když se tábor ponoří do tmy a ticha. To vždycky rozsvítí dvě hrobní svíce a začne si v těch knihách říkat. Tuhle jsem ho pozoroval při hlídce, připadal mi jako doktor Faust. Svíce plápolaly, po plátěné stěně poskakovaly strašidelné stíny a já jsem poslouchal, zda neuslyším nějaké zaklínání.

Dlouho se v Náčelníkově stanu nezdržuju, ale dřív než na druhé straně vyklouznu pod plachtou opět ven, zmocním se první válečné kořisti. Odříznu zavěšený svazek česnekových paliček. To bude pro Náčelníka rána.

Tři rychlé skoky po louce a jsem v prkenné, zpořádané boudě, nad níž visí deska s ozdobným nápisem: SALOON. To je naše kuchyně. První, co mi tu padne do oka, je papír přibitý na opěrném kůlu. "ZATYKAČ" - hlásají palcová písmena po způsobu vyhlášek z Divokého západu. Jestli chcete vědět, na koho je ten zatykač, prozradím vám, že na

52

mne. Stojí tu celé moje civilní jméno i přezdívka. Místo fotografie ohavná karikatura mého obličeje. Pod zrzavým ježkem vykulené oči, uši jako plácačky na mouchy, huba od ucha k uchu, mučednická bradička. No počkejte, vy lýkožrouti! Beru z poličky tužku, přeškrtnu své jméno a místo něho píšu jiné. Vyhláška teď slibuje

1 kávomléčnou čokoládu

10 dkg kokosových sušenek

plechovku orange -juice

5 chewing gums značky Donald

za dopadení živého nebo mrtvého

NÁČELNÍKA

zvaného FOUSATÝ HOLOBRÁDEK!

Přimalovat ke karikatuře fousy je otázka několika vteřin. Škoda, že neuslyším ten poprask, až se kluci vrátí do tábora z bezvýsledné honičky.

Skulinou mezi prkny vyhlédnu ven - Mamut leží pod lípou jako mrtvolka. Odhnuj tedy plachtu a vstoupím do zásobáku. Lidi, mně se chtělo rvát radostí. A měl jsem co dělat, abych skutečně nezařval. Já se vážně musel kousnout do jazyka! Kluci se potácejí kdesi v pralese na Poledníku, je jim pekelné vedro a mají asi už pořádný hlad - a já jim zatím řádím v zásobách jako polní myš. Moc bych si přál vidět Lišákův pihovatý obličejíček, až se dozví, jak jsem si vynahradil poridž, který mi zbaštil.

Cpu si za košili všelijaké dobroty, tatranky, kondenzované mléko, salátovou okurku, čabajku, tři čerstvé housky - a najednou mě přepadnou pochybnosti. Co když mi Náčelník stezku odvahy neuzná? Nikdo si na ni nesměl vzít nic jiného než suché vločky, mouku, cukr a sůl.

„Ale tohle je válečná kořist!“ uklidňuju sám sebe. Lišák mi přece taky zabral zásoby.

A stejně ve mně pochybnosti hlodají dál. Byla by to otrava, kdyby mi Náčelník po daleké cestě pod Bukovec, přes celé Jizerky, řekl:

„Milej zlatej Ježku, zkoušku jsi neudělal, protože jsi nedodržel základní pravidlo!“

Náčelník to třeba neřekne. Ale co když to přece řekne? Tohle mám rád ze všeho nejmeně, nejistotu. Kořist, nacpaná za košili, mě úplně přestala

53

těšit. Nakonec jsem, já blázen, vylezl ze zásobáku jen s pytlíkem, ve kterém byly ovesné vločky, mouka, šest kostek cukru a trochu soli.

Stezka odvahy

Mamut se mezitím otočil na bok a už zase spí. Tohle dobře znám, když si lehnete za takového parna do trávy, upadnete za chvilíčku do divného letního polospánku, občas se z něho sice probíráte, ale cítíte se asi tak čilí, jako člověk, který právě dostal palicí do kokosu. Otupělá lhostejnost se vám rozlézá po celém těle, myšlenky se rozpadají na nesouvislé útržky...

Než z tábora vypadnu, měl bych klukům ještě něco provést. Něco takového, aby na mou zkoušku odvahy všichni dlouho vzpomínali. Můj pohled padne na boční stěnu Saloonu. Na hřebících visí dvacet hliníkových ešusů a dvacet lžic. Propána, málem bych si zapomněl vzít náhradní nádobíčko na vaření! Popadnu jeden ešus a pak rychle vyvlékám lžíce z oček. Netrvá mi to déle než devatenáct sekund a mám všech devatenáct přebytečných lžic. Kuchyně stojí těsně u lesa, stačí pár kroků a lžíce leží v nejbezpečnějším úkrytu – v dutině vykotlaného dubu. Tady by je nenašel ani čuchací pes! Čímpak budete, drazí přátelé, dnes v poledne nabírat polívčičku? A jak dopravíte do pusinky maso s omáčkou? Najednou mi bylo líto, že tady nebudu, až kuchaři zařvou: „Oběd!“ a všichni kluci se pohnou do saloonu. To bude překvápko, když nenajdou jedinou lžici! Vidličky v táboře nepěstujeme, a tak budou kluci bez lžíce úplně vedle. To by se, panečku, rozdávaly rady! Nevíš, Tapírku, jak do toho? Využij svých oslích oušek, udělej si z nich kornoutek a nabírej hrachovku tím kornoutkem. Slyšel jsi, drahý Luďku, něco o Číňanech? Ti jedí ryži tyčinkami. Zkus to také. Ale, ale, Náčelníku, snad se nezlobíš? Přece bys nechtěl pořád přežvykovat? Vždyť patříš k druhu Homo sapiens. Ostatně – jídlo je takový lidský zlovyk...

Skoro je mi Mamuta líto. Ten to schytá. Nechtěl bych být dnes v poledne v jeho kůži. Kluci ho za jeho „hlídání“ rozsápu. A navíc koupí od Náčelníka černou známku!

Pohled na budík mě vrátí do skutečnosti. Za chvíli bude jedenáct! A já mám před sebou takovou dálku. V rychlosti dokončím úspěšný nájezd na tábor – vlezu zezadu do našeho stanu, obleču si kraťasy, zastrčím do kapsy mapu a busolu, zásoby naházím do torny, ještě zápalky a nůž. Všechny věci jsou ovšem Lišákovy, načmárám mu na lístek vzkaz:

„Lišoune, doufám, že opatruješ moje nádobíčko tak, jako budu já opatrovat to tvoje, co si tu do večera půjčku. Objímá Tě Tvůj Ježek.“

54

Zprávu položím na Lišákovu postel a přitom si říkám: „Hrome, měl bych tomu medákovi něco provést, zvlášť mu osladit tu kaši, kterou mi ráno snědl před nosem. Ale co...?“ Nápady mi v hlavě lítají jako kulové blesky, nic se mi však nezdá dost dobré. Zavázat Lišákovi tkaničky od bot na sto uzlů? Pch, to je toho! Nastražit mu pod spacák misku s vodou? Musel bych zpátky do kuchyně a na to už nemám čas. Lámal jsem si hlavu ještě asi dvě minuty a ne a ne na něco kloudného přijít. Rozumíte, na něco takového, co by mělo formát! Než bych mu třeba jen zavazoval tkaničky, tak to radši nic. Dvě minuty jsou v tahu a nevymyslel jsem nic. Dávám se tedy na definitivní ústup. Je mi promarněné příle-

žitosti líto, ale nemůžu ve stanu dřepět do večera!

Šinu si to zase jako užovka trávou, pěkně pozadu, abych měl otevřený výhled k lipám a viděl Mamuta, kdyby se znenadání zvedl. A jak tak couvám, vlezu nohama do kopřiv. Jauvajs! Rychle se z nich odvalím a tu mi v mozkových buňkách zajiskří krátké spojení: kopřiv – Lišák – spa-

cák. Stáhnou pravou dlaň do rukávu košile a urvu několik stonků. Potvory, zahájí i skrz látku! Vjedu s kyticí kopřiv zpátky do týpka, nacpu ji Lišákovi do špičky spacího pytle a honem pryč! Lišák se podiví, až večer vleze do pelechu. To si nesmím nechat ujít! Před večerkou nenápadně sezu pár lidí na to divadlo. chechtám se tiše, tichounce, jen do hrsti. Dva jedna pro mne! O pár sekund později mizím v záhonu kapradí. Nájezd na tábor skončil dokonalým úspěchem.

1

55

li

CESTA DIVOČINOU

Lesní houštiny se za mnou zavřely. Procházím místy, která dobře znám, je to moje tajné království. Sem chodívám z tábora ve volných hodinách, tady je pořád nač koukat. Zvlněné svahy a na nich strmé smrky v přátelském sousedství rozložitých buků, vzduch plný pryskyřič-né vůně, na zemi ostrůvky mechu, koberce nizoučké, jemné lesní trávy a rozptýlené žulové balvany. Vydržím tu celé hodiny fotit kořeny, kameny, ale dokážu zde i ležet bez hnutí v trávě a hledět jen tak do bukových korun, plných mihotavých stínů. Nevím, proč mám tak rád tyhle podivuhodné stromy, snad proto, že na jaře září jejich mladé, sotva rozvité listy v slunci tajemným zeleným světlem, snad proto, že pod nimi na podzim sbírám a louskám bukvice, oříšky nejlahodnější chuti. Taky se mi líbí jemná kůra

Stezka odvahy

buků, vypadá stále jako ojíněná, třeba právě to mě přimělo, abych si vybral buk do svého erbu, my totiž máme všichni v oddíle každý svůj erb a v něm jednu rostlinu. Všimli jste si někdy, jak se bukové kmeny podobají sloním tlapám? Mě však na těch stříbřitých sloupech nejvíc fascinují oči. Vážně, každý starý buk jich má na kůře spoustu, kyklopská očiska s dokonale vykreslenými víčky a kruhovou panenkou. Asi to jsou jizvy po dávno odpadlých větvích, ale mně se vždycky zdá, že jsou to opravdové oči a ten buk se na mě dívá. Někdy zvědavě, jindy přísně. Ted na mne pomrkávají docela přátelsky.

Zastavil jsem se u obrovitého pařezu a rozložil na něm turistickou mapu. Tady ta bílá skvrnka je naše tábořiště a tahle červená hvězdička s číslem 800 vrcholek Ořešníku, můj první cíl. Vytáhnou z kapsy busolu a přiložím její záměrnou hranu tak, aby spojovala tábořiště s Ořešníkem. A hned čtu: azimut 38. Ještě přeměřím vzdálenost – šest centimetrů. Když budu pokračovat z Ořešníku tímhle směrem, dojdou až na Frýdlantské cimbuří. Je o necelé čtyři centimetry dál. Odtamtud to mám na Jizeru kousek, pouhých dva a čtyřicet milimetrů. Pofrčím přímo terénem jako při orientačních závodech a budu na vrcholku Jizery kolem půl druhé. Vzdušnou čarou je to kolem deseti kilometrů. Z Jizery to napálím přímo k jihu, na Protrženou přehradu...

Jak se tak skláním nad mapou a hledám nejvhodnější cestu do míst, které podle podmínek zkoušky musím navštívit, mám najednou zvláštní pocit, jako kdybych ztratil všechnu tělesnou váhu, odpoutal se od země a vznášel se v ohromné výšce nad krajem. Výš než doletí i to nejzdatnější káně. Asi tak vysoko, jako létá dopravní tryskáč, který vidáme nad

56

táborem pravidelně kolem třetí hodiny odpolední. Prostě leží pode mnou celé Jizerské hory jako na dlani, přehlédnu je od Poledníku na západní straně, až po vysokou kopu na východním konci. Stříbřitá ploška, která se tak oslnivě blýská na jihozápadě, to je přece Černá Nisa, horská přehrada, kam jezdíváme v zimě na běžkách. A tohle dlouhé mělké údolí je pověstná velká jizerská louka, plná močálů, kleče, říčních zátok, písečných náplavek, ostríc a rašeliníků. Musím se tomu kouzlu vzepřít celou vůlí, jinak by se mnou byl konec. Tohle já znám, vydržel bych si lítat v duchu nad krajem třeba až do večera. Ale na snění nad mapou teď nemám absolutně čas!

Jen mapu zavru, stojím zas nohama pevně na jehličí. Hodím tornu na záda, natočím busolu tak, aby střelka ukazovala přesně k písmenku N a ostře vystartuju do směru, který mi ukazuje šipka na konci průhledné destičky.

Uběhnu sotva sto metrů a už zase stojím. Na nízkém pahorku porostlém prastarými buky se cosi oslnivě zalesklo. Shýbnu se a vidím v lesní půdě vyhloubenou jamku, do níž je zasazena sklenička od hořčice. Okamžitě v ní poznávám Mamutovu důmyslnou zemní past na broučky. O pár kroků dál narazím na další skleničku. Mamut zde nakladl celý řetěz pastí a chodí je tříkrát za den obhlížet. Na dně každé skleničky leží návnada – kousek hničícího masa nebo páchnoucího sýra. Není mi sice jasné, proč Mamut líčí na brouky právě tyhle odpudivé zbytky jídla, ale zřejmě ví, co dělá. A zdá se, že tím skutečně brouky přivábí. Skoro v každé pasti je nějaký úlovek. Tady dokonce chytil senzačního střevlíka! Já se v entomologii moc nevyznám, ale střevlíka zlatolesklého náhodou poznám, protože je to asi náš nejkrásnější brouk. Připomíná mi živý drahokam, jeho tělíčko září zeleně a zlatě, nožky mají barvu hořící mědi.

Je sice skutečně pěkný, a přesto bych ho do ruky nevzal. K broukům pavoukům, žížalám a stonožkám mám odedávna hrozný odpor. Sám dobře nevím proč. Nejspíš to dělá moje chorobná fantazie. Já když někdy koukám na nějakého brouka zblízka, dostanu z něj strach. Brouci jsou totiž fantastické nestvůry, jen si je pořádně prohlédnete! Třeba tu jejich ohavnou hlavu se složenými očima, kusadly a čilými tykadly. Nebo brouci nohy, kterých je bůhvíproč šest! Nedávno Mamut přitáhl velkého roháče, a než ho zase pustil, přišel za mnou, abych ho vyfotil, že je to jeho nejlepší úlovek. Našrouboval jsem si na kameru mezikroužky, abych tu potvoru mohl vzít hodně zblízka, a jak se tak nad roháčem skláním, najednou mám pocit, že koukám na ohromnou předpotopní obludu

57

jako kdybych se buď já stokrát zmenšil, nebo roháč stokrát zvětšil. Strašná kusadla a kromě tykadla ještě dva páry makadel. Honem jsem zmáčkl spoušť, abych to už měl za sebou...

Tak-a běžím dál!

Terén se zpočátku mírně zvedá, pak chvíli rázuju po náhorní rovině a začíná padák do údolí k potoku. Vzrostlé stromy se kolem mne jen kmitají, nasadil jsem osmikilometrové tempo, do straní stoupám krokem, dolů sbíhám tryskem, na rovině střídám klus s ostrou chůzí. Občas překontroluju směr podle busoly a jen někdy

Stezka odvahy

malinko upravím svůj kurs, mám totiž docela dobře vyvinutý orientační smysl. Kalím si to přímou čarou na Ořešník a ještě se stačím pozorně dívat kolem sebe. Vím, že procházím končinami, kde jsem nikdy nebyl a kam se již asi do smrti nedostanu. Nechci tím říct, že tohle je pro mne neznámá krajina, na Ořešníku jsem už byl, dokonce třikrát, ale vždycky po pěšinách – a teď si to hasím cestou necestou, přímo za nosem. To je na azimutu asi nejpěknější, že vás zavede do míst, kam byste jinak v životě nezabloudili. A že přitom vidíte všelijaké zajímavosti. Jako třeba tuhle ten starý buk, má na sobě hejno přisátých chorošů, aspoň padesát. Nebo skalní brána, kterou jsem minul před malou chvílí. Dvě skaliska vedle sebe, mezi nimi dvoumetrová průrva zastřešená žulovou deskou. To se ví, že jsem odbočil z přímého směru a tou bránou prolezl. Na druhé straně jsem objevil něco, co mi příjemně rozvíbrovalo fantazii. Kdybych se nebál, že se mi vysmějete, řekl bych, že jsem našel město starých Inků. Octl jsem se na prostorném nádvoří, obklopeném skalnatými hradbami. Já vím, že to s těmi Inky je nesmysl, kde by se vzali v Jizerských horách, a stejně se toho dojmu nemůžu zbavit. Tak pravidelně opracované skalní bloky ukazovali ve filmu Vzpomínky na budoucnost, zbytky inckého města objeveného teprve nedávno vysoko v Andách. Náčelník by mi asi řekl, že tahle skaliska opracovala sama příroda, vítr, déšť, sníh, led – jenže ať mi vysvětlí, proč vznikly tak pravidelné kvádry a desky! Mám dojem, že by i tohle nějak zdůvodnil, ale mně se prostě nechce poslouchat suchopárné přírodovědecké výklady. Mnohem víc se mi líbí představa, že mě náhoda zavedla do opuštěné pevnosti v pralese, o níž civilizovaný svět nic neví. Korunami buků prší na žulové stěny sluneční paprsky, já cvakám snímek za snímkem a hned si zapisuju do notýsku podrobné údaje pro cestovní zprávu. Snímek číslo 16 – Skalní brána, clona 16, expozice 50. Snímek číslo 17 – Inkův palác, clona 11, expozice 50. Největší radost mám z toho, že o tomhle skalním městě není žádná zmínka v Topografii. Je to tedy skutečně můj objev!

58

Vystřílel jsem tu skoro půl filmu a už zase metelím dál. Moje hodinová rychlost však nezadržitelně klesá. Nejdřív na sedm a půl kilometru, pak na sedm a nyní dokonce jen asi na pět. Neběžím ani dolů ze svahu, především proto, že tu všechny svahy vedou jen nahoru. I kdyby náhodou někde nějaké klesání bylo, stejně bych šel krokem. Nějak mě opustila chuť běžet. Přiblížilo se poledne, slunce vyšplhalo až na samotný vrcholek nebeského kopce a jeho žár začíná pronikat i do nejdlehlších lesních zákoutí. Svlékl jsem se jen do trenýrek, stejně ze mě stříká jako z kropic konve. Na skalnatý vrcholek Ořešníku zbývá necelý kilometr, zato se tyčí celých tři sta metrů nade mnou. Umíte si představit ten padák?

Splhám podle jednoho z mrňavých přítoků Sloupského potoka a ces- tou se cpu ovesnými vločkami. Přepadl mě příšerný hlad, od chvíle, kdy vytrvale stoupám, mi v břiše nespokojeně kručí, a protože na vaření není ani pomyslení, musím vzít zavděk suchým ovsem. Vždycky když si nacpu hrstičku vloček do pusy, přidám k tomu čtvrt kostky cukru a naberu si pramínku do dlaně vodu. Není to sice nic zvláštního, ale jíst se to dá, má-li člověk dost velký hlad. Kdyby mě tak viděl Náčelník! Jistě by se spokojeně chechtal. A připojil by k tomu hned nějakou náčelnickou průpovídku:

„Víš, z čeho mají koně takovou sílu? Z ovsa!“

Nebo:

„Proč myslíš, že Skotové jsou tak tvrdí chlapi? Denně jídají poridž!“

Ty Skoty a jejich slavnou ovesnou kaši by do toho jistě zamíchal. Náčelník totiž Skoty miluje. Před lety prošel napříč celým Skotskem, vypravoval nám o tom kdysi večer u ohníčku, jak měl v báglu deset balíčků ovesných vloček a ty ho poháněly z Aberdeenu až k jezeru Loch Ness, poslouchali jsme ho tehdy s vykulenýma očima, jednak jsme byli o dva roky mladší a kromě toho Náčelník umí vyprávět, poslouchá se báječně, jen si člověk není jistý, zda mírně nepřehání, třeba právě s těmi ovesnými vločkami, neumím si představit, že by se někdo mohl živit celých deset dní jenom ovsem nebo to, co nám povídal o Lochnesce, když došel ve svém skotském vyprávění až k jezeru Loch Ness, kluci se ho hned ptali, jestli tam viděl tu slavnou vodní příšeru, Náčelník ledabyle přikývl, to že se rozumí samo sebou, kvůli ní vlastně k jezeru pochodoval přes skotské hory a doly.

„Schoval jsem si pro ni poslední pytlík vloček,“ řekl. „Šla po nich jako divá.“

60

„Náčelníku, ty si z nás střílíš!“ povídal tehdy Lišák a ostatní kluci taky nedůvěřivě mručeli.

„Když nevěříte, nevadí,“ pokrčil Náčelník rameny, nijak nás nepřesvědčoval a to mě ovšem pořádně mátl, protože člověk, který vám chce namluvit nějaké nesmysly, chrlí ze sebe obyčejně další a další „důkazy“, prostě chce vás ukecat. Náčelník

Stezka odvahy

se však jen usmíval, až mu kolem očí naskočil vějíř drobných vrásek, zvedl bradu, poškrábal se ve vousích a nechal nás, abychom si lámali hlavu, zda mluvil pravdu, nebo nás hou-

Vzpomínky se mi přetrhly uprostřed slova. Stojím nad úzkou roklí a co vidím na dně, mě pěkně vyplašilo. Leží tam kostra! To se ví, že to není lidská kostra, ale na tom ostatně tolik nezáleží. S člověkem pořádně zamává, i když náhodou padne na srnčí mrtvolu.

Ležím na břiše a zírám na vybělené kosti celou věčnost. Nejvíce mě zajímá lebka, trčí z ní krásné parůžky. Jen zvolna se mi vracejí myšlenky a dochází mi několik věcí. Především to, že jsem první člověk, který na tohle místo v posledních letech zabloudil. Kdyby tu rokli objevil někdo jiný, jistě by si odnesl aspoň parůžky. Je mi taky jasné, co se tu kdysi dávno stalo. Srnec - nejspíš na útěku - spadl do rokle, polámal si nohy a pak zašel hladem a žízní. Kdybych tu někde sletěl já, napadá mě s nepříjemným mrazením v páteři, nenajdou mě taky celá dlouhá léta jako toho srnce.

Ještě chvíli vleže na břiše zkoumám, jak se dostat na dno skalní rokle, rád bych si vzal lebku s parůžky. Žulové srázy nejsou vysoké, tři čtyři metry, uzavírají však rokli ze všech stran. Dolů bych seskočil, ale jak zpátky? Nakonec se s lítostí musím vzdát pokusů o získání trofeje. Řeknu o tom Náčelníkovi a zajdeme sem zítra s horolezeckým lanem. Jen abych si dobře zapamatoval cestu!

Pátavě obhlížím terén na každém kroku, tu a tam dělám značky, a stejně je mi za chvíli jasné, že najít „Rokli mrtvého srnce“ nebude „, snadné.

i Příkrá stráž se mění v rozbrázděnou skalní stěnu, začínám po ní šplhat jako kamzík. Kdybych měl aspoň lehké kamzíčí nohy, to by se stoupalo na vrchol! Já si ovšem připadám spíš jako slon, který se dal na horolezectví. Funím, hekám, nadávám na rozpálená skaliska a nestačím si stírat pot z čela. Severní stěna Ořešníku se podobá mamutímu schodišti, které . tu vytesali pohádkoví obři, jednotlivé schody jsou vysoké tři až pět metrů a je .mezi nimi plno puklin, komínů, říms a terásek. Brašna

61

„: s kamerou mi na prsou při šplhání nepříjemně překáží, hodím si ji tedy na záda, ale na dalším ochozu ji raději znovu přetáhnu dopředu. Mám pořád strach, že se mi řemínek přetrhne nebo sesmekne po těle a foťák spadne dolů a napadrt se roztríská.

Konečně nastupuji k útoku na poslední stupeň. Musím tu provádět celou gymnastickou sestavu, vzpory, přešvihy, odbočky a přitom pečlivě zkoušet každý kámen, jestli dobře drží. Závěrečné metry jsou zato příjemnou procházkou, dorazil jsem na turistický chodníček, který šplhá na Ořešník od východu. Do vrcholové skály je vytesané skutečné schodiště a vyhlídkovou plošinu obepíná železné zábradlí. Trochu mě to otrávil, po cestě divočinou najednou známky civilizace. Ale dlouho jsem se tím neužíral. Z vrcholku se mi otevřel nezapomenutelný výhled do frýdlantské nížiny. Rezavé obilné lány a zelené louky se zdají malinkaté jako políčka na šachovnici. A domky v Hejnicích, Lužci, Raspenavě připomínají dětskou stavebnici. Naposledy se dívám do kraje obydleného lidmi, za pár minut se potopím do pustých lesů a vyplavu z nich na pokraji noci, tady začíná putování skutečnou divočinou.

Pomalu na skalní plošince poposedávám a otáčím se na všechny strany. Kol kolem se vzdouvá zelené moře, na které za okamžik vypluju. A jak tak koukám po nekonečných lesích, najednou mě to zase raflo, vjela do mě divoká síla, až se mi z ní tají dech, musím rychle něco udělat, abych se nezalkl bláznivou radostí. Když mě to chytne někdy dole, rozběhnu se jako šílenec nebo začnu dělat přemety a hvězdy, ale tady na malinké skalní plošině nemůžu jedno ani druhé, a tak aspoň zahalekám:

„A-hóóó!“

A ještě jednou a ještě, až je mi zase skoro normálně.

Tak, teď jsem vyplašil lesní zvěř na hodinu cesty kolem. Trošku jsem se zastyděl, že hulákám po horách jako městský výletník. Rozepnu rychle brašnu, vytáhnu kameru, udělám dokumentární snímek velkého dřevěného kříže na předskalí. Nakonec popojdu až k zábradlí. Přímě pod nohama se mi otvírá pekelná propast. Vytáhnu z kapsy list papíru a složím z něho vlašťovku. Vystartovala mi z ruky šikmo vzhůru, pak se převrátila kolečky nahoru, opsala velký kruh nad plošinou, narazila křídlem o zábradlí, otočila se zpátky podvozkem dolů a plachtí přímo do údolí k Hejnicím. Sleduju očima její klouzavý let, strhl ji asi vzdušný proud, protože se stále drží deset metrů nad vrcholem skály, zdá se, že vůbec neklesá, ale je to jen optický klam, stráně tam prudce spadají do jizerského předhůří, celých čtyři sta metrů. Bílá vlašťovka se zvolna vzdaluje,

62

Stezka odvahy

je menší a menší, skoro mi začíná být líto, že ztroskotá někde v koruně stromu, ještě nikdy žádná vlaštovka, kterou jsem vypustil, neletěla tak daleko.

V POLEDNÍM VEDRU

A

Proplétám se skalním bludištěm nad Ořešníkem a říkám si: Jak dlouho je to, co jsme tu sestupovali s Náčelníkem jižní stěnou? sotva tři měsíce! Mohli jsme tenkrát seběhnout do údolí po značené stezce, ale rozhodli jsme se pro přímou ptačí stopu, kdybych měl vysvětlit, proč, neuměl bych dost dobře odpovědět, prostě nás to bavilo, i když to byl proti normální turistické pěšině pořádný zabírák nechtělo se nám šlapat tam, kde chodí mastňáci a sváteční výletníci, jižní srázy nás lákaly svou romantič-ností a neschůdností, bloudili jsme v žulových stěnách a roklích bezmála dvě hodiny, někdy nás Náčelník zatáhl do takových míst, kde člověku nebylo dvakrát do smíchu, aspoň já jsem nejásal, protože se mi na krku houpala Praktica, druhou kameru jsem vlekl v torně a spolu s ní i vypůjčený teleobjektiv, měl jsem pořád vítr, že někde ťuknu objektivem o skálu, ale přitom jsem byl rád, že jdeme tak zajímavou cestou, těch snímků, co jsem vystřílel, a některé se docela povedly, visely pak až do začátku prázdnin v oddílové skřínce na hlavním náměstí, a pokud jsem mohl pozorovat, dost často se tam zastavovali cizí lidé a moje zvětšeniny si prohlíželi, bylo taky nač koukat, Náčelník pod jednotlivé obrázky připsal vtipné texty, jako třeba: „Lišák v pasti“ nebo „Mamut má obavy z vyhynutí“ - na těch fotkách byli mí kamarádi zachyceni právě v momentě, kdy se tiskli k úzké skalní římse a nemohli ani nahoru, ani dolů.

Teď se mi podařilo najít v tom kamenném labyrintu skalisko s obřím hrncem, o kterém není - aspoň pokud mě neklame paměť - v Topografii Jizerských hor ani zmínka. Jestli náhodou nevíte, o čem je tu řeč, tak tedy mluvím o zvláštní okrouhlé prohlubni v žulovém bloku, která vypadá, jako kdyby ji tam pracně vytesal nějaký cvakly kameník. V Jizerkách je takových hrnců fůra a v některých pořád stojí voda, i když panuje třeba bůhvíjaké sucho. Tyhle zvláštní útvary najdete většinou na vrcholových plošinkách, ale můj nově objevený skalní hrnec leží pár desítek metrů pod vrcholem Ořešníku boční stěně osamělé skály a jeho odtoková rýha směřuje vzhůru k nebi, jako kdyby tu neplatil gravitační zákon. Když jsem nález pečlivě prozkoumal a vyfotil z různých úhlů, došel jsem k jedinému možnému logickému závěru: kdysi dávno se někde nahoře utrhl skalní blok, skutálel se po strmém svahu a zůstal ležet na boku.

Nález tohoto zajímavého geologického útvaru mě dost vzrušil. Řekl

64

jsem vám sice, že takových hrnců jsou v našich horách spousty, jenže tolik jich tu zase není, abyste o ně zakopávali na každém kroku. Takže to v jistém slova smyslu je objev. Přál bych si najít cestou ještě nějaký skalní hřib nebo viklan, aby moje fotografická dokumentace byla kompletní. Až na Frýdlantské cimbuří jdu skoro pořád po vrstevnici, ale nějaká velká rychlost se tady nabrat nedá. Sotva skončilo skalní bludiště, postavil se mi do cesty les, místy pekelně hustý, doslova se jím prodírám. Větvičky mě šlehaají po čenichu, součky zadrhávají o kůži, suché jehličí padá do bot. Někdy se musím proti souvislé stěně mdlého lesa rozběhnout, abych v ní neuvázl, to vždycky zavřu oči, vystrčím oba lokty před nos, foťák si přehodím z prsou na záda, dlaněmi chráním hlavu shora a napálím to fofrem přímo do mláží. Postup podle azimutu má, jak vidíte, taky svoje nevýhody. Zato si zbytečně nezacházíte a cesta pěkně usypává,

65

pokud ovšem umíte chodit podle busoly. A tohle umění celkem slušně ovládám. Za poslední roky jsme prošmejdili s Náčelníkem Jizerky tak důkladně, že známe kdejaký kout. Býváme v horách prakticky každou neděli, a jestli bychom někde opravdu zabloudili, tak nejspíše po cestách. Ty vlastně vůbec neznáme, Náčelník nás věčně honí terénem. Má to ovšem něco do sebe, protože vždycky vidíme něco nového. A jen zřídka se vynoříme na místech, která známe z dřívějšíka. Jako třeba právě v téhle chvíli - vyplaval jsem z houštiny na břehu Černého potoka. Přesně u toho vodopádku, nad nímž jsme minulý týden odebírali vzorky vody. To byla jedna z našich letošních táborových akcí, obešli jsme velkým okruhem celou jizerskou náhorní rovinu, brali ze všech významných potoků vzorek vody a v polní laboratoři je hned dokonale zataвили. Bedna se zkumavkami poputuje do depozitáře krajského muzea a zůstane tam až do konce století. Přesně roku 2000 se odeberou z Kamenice, Jedlové, Blatného potoka, Černé Nisy, Smědé, Jizery a dalších potoků a říček nové vzorky a pak se bude zjišťovat, jaký je v obou vzorcích rozdíl. Na hory padají v posledních letech mraky všelijakého svinstva, když koukáte z Frýdlantského cimbuří na západ, vidíte na polsko-německé straně hranic celý les

Stezka odvahy

elektrárenských komínů, ve dne v noci se z nich valí sloupy hnusného čoudu, a protože vítr fouká převážně od západu, padá popílek přímo na Jizerky. A voda z mraků má v sobě taky pěkné neřádstvo, když jsme po minulém lijáku s Náčelníkem v laboratoři analyzovali vodu nachytanou v táborovém deštoměru, nechtěli jsme věřit očím.

„To vlastně už ani není voda,“ řekl Náčelník zachmuřeně. Spíš hodně zředěná kyselina.“

Snad vám to připadá jako přehánění, ale kdybyste šli s námi někdy napříč horami a viděli, že i v těch nejzapadlejších koutech smrkové jehličí žloutne, taky by to s vámi hnulo.

„Když to bude pokračovat tak rychle,“ povídal nám tuhle u poradního ohníčku Náčelník, „za deset let nezůstane v horách jediný smrk. Přežijí to pouze buky, které shazují listy každý rok. Za pár let to bude jen legenda, že jsme kdysi mohli uprostřed Evropy pít vodu z potoků, kácet stromy na stavbu tábora, sedat kolem živého ohně, poslouchat ticho nočního lesa...“

Mně to tehdy připadalo jako sejčkování, ale když dnes koukám na vrcholek Frýdlantského cimbuří a vidím ve skalách všude mrtvé stromy, začínám věřit tomu, co tehdy Náčelník řekl na závěr svého chmurného proroctví:

„Bojím se, že se tahle krásná skutečnost změny v mýtickou báj už hodně brzy.“ Frýdlantské cimbuří se sice jmenuje cimbuří, ale není to žádná středověká stavba, jen skalnatý vrcholek, který zdola z nížiny připomíná stěny mohutného hradu. Polední slunce se do něho opírá a nad rozpálenými žulovými bloky se zřetelně vlní horký vzduch, mrtvé stromy se pohupují, jako kdybych se díval na jejich obraz v rozčeřené vodní hladině. Sliboval jsem si dole, že tady ve větších výškách nebude tak palčivé vedro, a zatím nepozoruju nějaký rozdíl, spíš se mátožím, než pochodu-ju, torna se mi hnusně lepí na záda a k tomu na mě zase doráží hlad, vážně mám hlad jako Bivoj. Zastavím se tedy na písečné náplavce bezejmenného potoka.

„Hmm, pěkné místočko!“

V mělké vodě se nádherně třpytí mrňavé kamínky, z podemletého břehu visí koberce mechu.

„Uvařím si tady oběd.“

A hned shodím tornu ze zad, rozdělám na kamenech uprostřed potoka ohníček a pečů z mouky, vody a soli primitivní placky.

„No, že by to byla nějaká lahůdka, to tedy není.“

Placky skutečně nemají valnou chuť, ačkoliv je pro zpestření potírám česnekem, ukořistěným Náčelníkovi. Ale když máte v nohách dvacet kiláků a dalších dvacet vás ještě čeká, musíte se k jídlu prostě přinutit. Ostatně placek není tolik, aby se mi přejedly. Náčelníkovy přiděly na cestu jsou víc než skromné a kromě toho se mi podařilo z toho mála skoro polovinu rozsypat do písku. Na to já jsem odborník, o něco zakopnout nebo do něčeho nešikovně strčit! Kdybych si tak mohl přivolat pohádkové mravenčky, aby mi pomohli vysypanou mouku sesbírat! Chvilku šmejdím po okolí a hledám nějaký doplněk z místních zdrojů, kterým bych si chuť zálesáckých placek vylepšil. Borůvky, maliny, bru-sinky nebo něco podobného. Ale jako naschvál je všude kolem jen kyselá tráva, mech a lišejník.

A pak se mi přece jen podaří najít na bažině ostrůvek borůvčí a na něm nádherné velké černé bobulky. Trhám je rovnou do pusy, mají příjemně natrpklou chuť a jsou vážně veliké málem jako třešničky. Najednou mi však přestaly chutnat.

„Hele, Ježku, jsou to vůbec borůvky?“

„??????“

„Co když to borůvky nejsou?“

66

67

„??????“

„Třeba je to vlochyně bahenní!“

„Přece poznám borůvky...!“

Pro jistotu však rozkousána, dosud nespolknuo bobulky vyplivnu. Kleknu si a začnu pečlivě zkoumat keříky, které jsou těmito ojíněnými plody doslova obalené. Borůvčí má lístky lehce zoubkované, vlochyně úplně hladké. Nebo obráceně?

Borůvčí je hladké, vlochyně zoubkovaná? Jinak jsou oba druhy od sebe prakticky nerozeznatelné. Až na účinky. O vlochyních nám kdysi Náčelník říkal, že rostou nahoře v jizerských močálech a jsou mírně jedovaté. Čím déle na lístky koukám, tím víc ztrácím jistotu. V životě jsem viděl aspoň milion borůvkových keříčků, tisíckrát jsem z nich trhal a najednou si nejsem jistý, co to mám vlastně před sebou. Jsem to pozorovatel!

„Tak co to vlastně je, borůvky, nebo vlochyně? To by mě otrávil, kdybych se tady nakonec otrávil!“

Stezka odvahy

V té chvíli se přistihnu, že mluvím nahlas. Zřejmě už delší dobu. Sám na sebe. Jako cvok. Pár minut po tomto objevu zarytém mlčím, ale pak s tou cvokárnou začnu znovu. Potřebuju zkrátka slyšet lidský hlas. Samota už mi pekelně leze na nervy. Mám jí plné zuby. Všiml jsem si toho už dřív, že mě nějak moc nebaví toulat se po lesích osaměle. Když mám na krku foťák a v něm čistý film, dovedu na pár hodin zapomenout, že jsem v lese sám. Ale jinak mě samotného v lesích všechno jaksi mrzí. Přestože mám lesy a hory fakticky rád. Je to tu senzační, někdo by řekl, hotový ráj na zemi. Já bych ale v tomhle ráji nemohl žít bez jiných lidí. Náčelník říká, že jsme vlastně lidoopice a ty potřebují tlupu, protože žijí v tlupě už milióny let. Něco na tom asi je, já taky pořád potřebuju někoho kolem sebe. Jindy si to ani tak neuvědomuju, došlo mi to vlastně až teď. Samota na mne dolehla tak tíživě, že se mi dokonce zastesklo po bráchovi a po ségře. Jindy od nich rád prchám na sobotu a neděli do hor a najednou mi vlezla do palice myšlenka: copak asi dělají doma? Co by dělali, Jiřina chytá na plovce bronz a brácha je bud na směně v tiskárně, nebo sedí u magnetáku a poslouchá nové nahrávky ABBY. Abyste tomu rozuměli, myslím tím tu švédskou skupinu, co si ji v poslední době nahrává kdekdo. Neříkám, že se mi ABBA nelíbí, ale abych kvůli nějaké skupině seděl doma celou sobotu a neděli, když je venku tak senzačně a hory mám přímo před nosem, to zas mi může být ta skupina ukradená. Je to divná věc, s bráchou Honzou jsme bráchové, a přitom máme každý úplně jiné zájmy.

68

Mě baví čundrání po horách, brácha na hory kašle. Když se to tak vezme, je to možná pro hory dobře, protože brácha patří k těm koňům, co se bez muziky neobejdou ani na WC, a kdyby náhodou chodil do hor jako já, nosil by s sebou zaručeně tranzistorák. Jiřinu zase zajímají jen holčičí nesmysly, móda, účesy, rtěnky a tak, polovinu svého života prostojí před zrcadlem a druhou půlku před skříní, kde si vždycky celou věčnost vybírá šaty. V tom je mým pravým opakem, nikdy neví, co si má vzít na sebe, kdežto já nejradši nosím nejstarší hadry, o které se nemusím bát, že je v lese zamažu nebo roztrhnu.

Ležím na zádech v trávě, vdechuju žhavý srpnový vzduch, poslouchám tiché brumláni horského potoka a pozvolna přecházím z bdělého stavu do letní dřimoty. Asi ten stav dobře znáte, stačí, když se za horkého prázdninového dne natáhnete někde na pasece, složíte ruce pod hlavu a zahledíte se na plující oblaka, za pár minut se vám začnou klížit oči, usínáte a hned se zase probouzí, aby vám víčka vlastní vahou za okamžik znovu zakryla výhled, všechny životní pochody se vám zpomalí, a když se té letní dřimotě poddáte, za chvíli sotva dokážete pohnout rukou nebo nohou, myšlenky se vám trhají na chaotické kousky, ocitáte se ve stavu jakési vysilující malátnosti, jediná záchrana je včas vyskočit, rázně se zvednout a někam jít nebo běžet, jinak budete brzy dokonale zpitomělí. Tohle jsem si uvědomil příliš pozdě, už jsem neměl dost síly, abych se zvedl a udělal několik ostrých cviků na rozproudění krve, a nebýt nečekaného náletu, asi bych tam prolelkoval nejmiň hodinu.

Jak tak ležím a podřimuju, zaslechnu nad hlavou dotěrný bzukot hmyzích křídel. Líně otevřu jedno oko a v tu ránu vyletím dva metry vysoko.

Sršeň!

To bylo první, co mě napadlo při pohledu na tu okřídlenou potvoru. Živého sršně jsem dosud nikdy neviděl, zato je znám moc dobře z doslechu. Víím, že jsou žlutí a mají na zadečku tmavé proužky - přesně jako tohle zvíře, které mi drze krouží kolem ježka a drnčí křídly, až mi naskakuje husí kůže. Určitě je to sršeň, co by to bylo jiného!

Přiznám se, že mě nečekaný sršní nálet dost vyplašil. I když jsem neměl zatím tu čest potkat sršně osobně, znám dobře jejich menší příbuzné, vosy. Od nich jsem sklídl v životě pěkných pár žihadel, naposledy před týdnem v táboře. Naše louka je totiž letos plná vosích děr, stačí, abyste náhodou vchod do skrytého vosího hnízda zašlápli, a už schytáte pár bodanců. Já po nich vždycky oteču jako meloun. Umím si tedy jasně představit, co by se mnou udělalo takové sršní pigáro.

69

Kromě toho se povídá, že stačí pouhá dvě tři sršní žihadla a natáhnete bačkory. Tohle všechno mi proběhlo hlavou během dvou nebo tří vteřin.

Jak vidíte, sršní nálet úžasně zrychlil proud mých zlenivělých myšlenek. I činů. Vážně jsem vmžiku stál na nohou. A potom... Ještě štěstí, že nablízku nebyl žádný pozorovatel, nejspíš by si myslel, že mám z vedra tropickou horečku. Byla to skutečná bitva se sršněm. Oháněl jsem se zuřivě ešusem, uskakoval, padal k zemi a znovu vstával, střílel po létajícím nebezpečí vším, co bylo právě po ruce. Sršeň okolo mne opisoval velké kruhy, občas přistál na některém stromě, a když už jsem si myslel, že je nebezpečí zažehnáno, znovu odstartoval a tryskem se řítí ke mně. Bojoval jsem s ním dobrých pět minut, než se mé protiletectvé

Stezka odvahy

obraně podařilo sršně sestřelit. A když ležel bez hnutí na písku, klepl jsem ho pro jistotu ještě klackem. Byl to ale kus!

dohlížel jsem si mrtvého sršně nejen ze zvědavosti, ale i s jakýmsi obdivem. Byl sice dost velký, ale proti mně přece jen malinkatý. Udivila mě jeho odvahy. Já být na jeho místě a potkat takového obra, jako jsem já, zalezu někde pod kůru a nevystřím do večere sosák. Natož abych na toho obra útočil!

Původně jsem chtěl vyprávění o bitvě se sršněm tady ukončit. Prostě přejít hned od vítězného zásahu k setkání s vlastivědnou společností, které se mi o pár minut později málem stalo osudným. Ale když jsem začínal s vyprávěním o své velké cestě po Jizerských horách, slíbil jsem sám sobě, že budu vyprávět všechno tak, jak se to skutečně stalo. Že nezamlčím ani ty věci, které se mi právě nehodí do krámu. Že se zkrátka nebudu vytahovat a popíšu kousek svého života podle čisté pravdy. A tak musím na závěr bitvy se sršněm doplnit ještě několika stručnými poznámečkami, i když se mi do toho dvakrát nechce.

Už v průběhu boje mě trochu mátl sršňovo protáhlé tělíčko. Taký jsem při podrobném anatomickém průzkumu nemohl najít na zadečku pověstné sršní žihadlo. Takže jsem začal nakonec trochu pochybovat, že to vůbec byl sršně. A druhý den po návratu do tábora, jsem si od Náčelníka vypůjčil atlas lesního hmyzu a listoval v něm tak dlouho, až mi bylo jasné, že jsem místo se sršněm udatně zápasil s docela neškodnou pilořitkou. Tohle jsem samozřejmě do závěrečné zprávy o své cestě nenapsal, neměl jsem chuť poslouchat Náčelníkovu kázáníčko. Sám jsem cítil dost dlouho po té příhodě mírné výčitky svědomí, že jsem zahubil nevinného tvora. A pořád jsem musel myslet na Náčelníkův kategorický

70

imperativ: „Zbytečně nezabiješ ani mušku!“ Náčelník by asi nezabil ani skutečného sršně. Už proto ne, že by se ho nebál. Náčelník se nebojí žádné havěti, klidně chytí do ruky pavouka, myš, stonožku a dokonce i živou zmiji! A když někdo z našich kluků někdy polekaně uskočí před hadem nebo se štitivě odtahuje od nevábného brouka, Náčelník se usměje a řekne:

„Co sa bojíš, keď si spravodlivý?“

Po letecké bitvě s domnělým sršněm jsem vyrazil na další pochod. Cestou sbírám do kapes kamínky, to je jedna z mých slabostí, když někde vidím pěkně zbarvený nebo tvarově zajímavý oblázek, hned ho seberu. A kvůli těm šutýrkům jsem si málem zkazil celou stezku odvahy. Jak tak jdu a koukám po zemi, zaslechnu znenadání muziku. Stupidní dechovku us-ta-ta, us-ta-ta. A mečivý hlas zpěvačky. Tady uprostřed divočiny! Lidičky, do mě jako když střelí, okamžitě se skácím za nejblíže paréz. Předě mnou na malé pasece táboří jakási vlastivědná společnost. Procesí starších dam od sedmdesátí výš, mezi nimi dva století dědkové. Nejspíš přijeli ráno autokarem na Smědavu a po obědě si vyšlápli od hotýlku na vrchol Jizery, rozhlédli se po moři lesů, mrkli na Krkonoše, a když řekli padesátkrát, bože, to je krása! stáhli se na nejbližší paseku, rozvalili se tu v trávě, zapnuli tranzistorák, vytáhli z příručních kabel jídlo a pití a pustili se do staročeské hostiny. Mně by tohle všechno tak moc nevadilo, kdyby po těch vlastivědných exkurzích nezůstala v lese vždycky fura mastných papírů, igelitových pytlíků a plechovek od konzerv. Vím to docela přesně, protože táhneme s Náčelníkem minimálně dvakrát do roka po značkových cestách a sbíráme všechno svinstvo, co po sobě výletníci v horách zanechali. Lidi se na nás dívají jako na chovance z ústavu pro choromyslné a my asi taky blázni jsme, když se vždycky znova pouštíme do té marné práce, za půl roku jsou zas hory odpadky doslova vystlané, někdy si říkáme, necháme toho, jenže potom se na to nemůžeme dívat, popadneme pytle a jdeme.

Obloukem se vyhnou zamořené pasece i vrcholku Jizery, který se tyčí přímo nad ní, a hasím si to podle nového azimutu k jihu. Terén klesá a za chvíli mě prudký padák zavede přímo ke břehu Bílé Děsné.

71

PROTRŽENÁ PŘEHRADA

Osamělá věž se přede mnou vynořila docela nečekaně. Trochu mě zaskočila, nevěděl jsem, že je už tak blízko! Ale stojí tu, štíhlá, mlčící, tajemná. Válcovitým tvarem připomíná hladomornu, na první pohled ovšem poznáte, že to není hradní věž, žádný hrad přece nestojí na říčním dně! Hned jak jsem ji spatřil, srdce se mi rychleji rozeběhlo. Vždycky když tuhle věž uvidím, dostanu se do divného stavu. Vyvolá to v mém nitru jakýsi nedefinovatelný strach a současně ve mně rozvíří blahé vzpomínky. Ta věž tam v pustině trčí jako památka na dvě události. První se tragicky zapsala do dějin Jizerských hor, druhá proměnila celý můj život, dala mu nový obsah i směr.

Spustím tornu ze zad do mechu a chvíli bloudím po okolí. Široká, mělká pánev byla vlastně kdysi dnem horského jezera. Dnes v ní roste smrkový les, starý nejméně půl století. Větve až na zem, mezi kmeny strašidelné ticho. Šplhám do

Stezka odvahy

stráně, a není to strán, ale uměle navršená hráz, zarostlá jívami a býlím. Z koruny někdejší hráze hledím do hloubky na říčku. Šplouchá a pleská přes kameny, krotká, přátelská, vody je v ní sotva po kolena. Skutečně dokázala kdysi protrhnout mohutnou hráz? Je to vůbec možné?

Můj pohled se pořád stáčí k válcovité věži. Dolní třetinu má z betonu, vrchní část z hladce osekáných žulových kvádrů. Nahoře jediné slepé okénko, před ním železný ochoz, zavěšený na dvou zrezivělých traverzách. Snad se mi to jen zdá, ale přísahal bych, že z té mlčící věže vychází neviditelné záření, a když vás zasáhne, naplní se vaše duše bolestným smutkem. Nepatřím k melancholikům, a přece tu jsem divně naměkko. Věž mě přitahuje, nemůžu od ní odtrhnout oči. Díval bych se na ni asi až do tmy, kdybych si nevšíml mrňavé břízky. Vyrůstá uprostřed ploché stříšky, její listy září v letním slunci jako zelené lampičky. Koukám na ni a nevěřím svým očím – propána, z čeho na tom železobetonu žije? Jakým zázrakem odolává horským víhřicím, kam vůbec zapustila kořeny? Jen začnu přemýšlet o těchto hloupostech, kouzlo je zlomeno. Obrátím se k smutné věži zády a jdu k ústí podzemní štoly. Cestou se zastavím u pamětní desky a luštím písmenka, která za léta déšť, sníh a vítr téměř vymazaly.

Poutnice, postůj

a věnuj tichou vzpomínku obětem dávného neštěstí. 18.9.1916 hlásil

72

strážný přehrady, že hráz prosakuje a tvoří se v ní trhлина. Nedostal však svolení, aby přehradu vypustil, a krátce nato došlo ke katastrofě. Hráz se protřhla v osmnáctimetrové šíři. V několika minutách se přehnala vodní stěna úzkým údolím, smetla stromy, balvany i stavení s lidmi a zvířaty. Třicet tři domů a továren zničil běsnící živel úplně, na sedmdesát jich vážně poškodil. Šedesát dva lidí zahynulo..."

Dál je text docela nečitelný. Kamenná věž znovu přitahuje můj pohled, vidím na železném ochozu strážného, který s hrůzou pozoruje, jak z popraskané hráze tryskají nové a nové pramínky, spojují se v dravou řeku a pod jejím nápořem se koruna hráze sesouvá. Snad tomu nebudete věřit, já přímo slyším hukot ohromné vlny a z té děsivé podívané mi jezdí po hrbetě mráz.

Přestože je pekelné vedro. Musím si nahlas rozkázat: „Nech toho, koni!“ Teprve pak odtrhnu pohled od zničené přehradní hráze. Z podzemní štoly dýchá příjemný chlad a stín. Vlezu na kraj, udělám pár váhavých kroků a zůstanu stát. Moje oči jsou tak oslepené letním sluncem, že chvíli nevidím absolutně nic. Potom zvolna rozeznávám kamennou klenbu, orosené stěny, zatopené dno. Tady to všechno začalo. Tahle štola mě seznámila s Náčelníkem. Když jsme do ní poprvé vstupovali, netušili jsme, že vlastně začínáme novou etapu života.

Pamatuju se na to docela přesně, bylo to třicátého prvního ledna, dostávali jsme pololetní vysvědčení, chodil jsem tehdy do osmičky a ráno, pár minut před zvoněním, vešel do naší třídy fousatý chlápek a rovnou si to hasí na stupínek, jako kdyby chtěl učit, váhavě jsme povstali na pozdrav, ale on mávl rukou a řekl:

„Zůstaňte sedět a věnujte mi chvílku pozornost.“

Holky si začaly cosi šuškat, strkat do sebe loktem a pitomě se hihňat, já jsem toho chlápka taky poslouchal jenom na půl ucha, právě jsem se doučoval poslední sloku jedné praštěné básničky, ale už jsem se ji nedoučil, to, co fousáč říkal, mě silně zaujalo, potřeboval zkrátka pár kluků, kteří by s ním jeli na celý den do hor kroužkovat netopýry okamžitě se nás přihlásilo asi dvanáct, jenže polovina kluků hned zase odpadla, když slyšeli, že to nebude místo školy, ve všední den by to sice bylo užitečnější, ale nestáhl jsem ruku, ani když chlápek řekl, že pojedeme některou neděli, stejně se o nedělích otravuju, tak co. Fousáč si zapsal naše adresy a vypadl ze třídy, pak se nějakou dobu nic nedělo a já na všechno zapomněl jednou jsme hráli odpoledne na chodníku

73

Ij

pozemní hokej, mydlíme do sebe, až z asfaltu odletují jiskry, a právě když vypálím prudkou střelu na branku, uvidím toho fousatého chlapíka, jede na předpotopním bicyklu, ve fousech jinovatku a k tomu si píská! Před naším domem zastavil, opřel kolo o zeď, mrkl na zvonky a zmizel v chodbě, já samozřejmě hned letěl za ním, bylo mi jasné, že hledá mě. Podal mi ruku jako starému kamarádovi, stiskl ji tak, až mi z očí vytryskly slzy a povídá:

„V neděli v sedm ráno u muzea.“

Vrazil mi do ruky lístek, na kterém bylo napsáno, co všechno si mám vzít na sebe a s sebou, a už znovu naskakuje do sedla.

Máma nadávala, že musí vstávat v neděli tak brzo, ale mě by v posteli neudrželi, cítil jsem šestým nebo kterým smyslem, že ta netopýří neděle bude stát za to!

Před muzeem byste mě viděli přešlapovat už pár minut po půl sedmé, do sedmi se

Stezka odvahy

nás tam sešlo šest, pak u chodníku zastavil terénní auták krytý plachtou, naskákali jsme dozadu, uvelebili se na lavičkách a už frčíme směr Jablonec, Tanvald, Děsná, z Děsné dál pěšky, jak stoupáme výš a výš, sněhu přibývá, na Protržené přehradě je ho po pás, dá nám to zabíračku, než se probijeme k podzemní štolě, u vchodu do štoly se fousáč zastavil a začal vytahovat ze svého rance šaty, na košili si oblékl svetr, na svetr bundu, na bundu dlouhý promaštěný balonák a na balonák ještě igelitovou pláštěnku, měl pěknou trhu, jako kdyby se chystal na maškarní bál za polárním kruhem, nakonec si nasadil hornickou prilbu s kyklopským okem, malým reflektorkem, k pasu uvázal pouzdro s bateriemi a vlezli jsme do tunelu, baterky olizovaly vlhké stěny, pod holínkami čvachtala voda, ale bylo tam ve srovnání s mrazivým únorovým ránem venku poměrně teplo, aspoň zpočátku jsme měli ten dojem.

„Tady je jeden!“ vykřikl Svišť, který ovšem ještě neměl ani zdání, že mu jednou budeme říkat Svišť.

„Vylez mu na ramena!“ prikázal fousáč a pomohl mi nahoru. Usadil jsem se na Mamutovi a váhavě natahuju ruku po zavěšeném netopýrovi, najednou mě jaksi přešla chuť sahat na tak divnou věc.

„Neboj se,“ povzbuzuje mě zdola Lišák, můj nejlepší kamarád a spo-lusedící ze třídy.

„Já se nebojím,“ povídám, „já mám jenom trochu strach, abych...“

Věříte, že se ti šášulové dole začali řehnit a ani mě nenechali větu dokončit, chtěl jsem říct, že mám trochu strach, abych tomu netopýrovi nějak neublížil.

74

Dost mě tím smíchem dohráli, a tak jsem bez dalšího váhání odtrhl netopýra od stropu, to vám byl pocit, jako kdybych držel v dlani prapodivnou hrušku, která najednou oživila, nikdy jsem dosud neměl .netopýra vruce, chci si ho tedy prohlédnout zblízka, je skoro celý zabalený v létacích blánách, trčí mu z nich jen špičatá velká ušiska, všechny baterky míří na mou ruku, rozespálemu netopýrovi není světlo asi moc příjemné, začíná se mi v dlani vrtět, ted vystrčil čumáček. Lidičky, se mnou to dost zacvičilo, málem jsem se poroučel na zem - jako kdybych se díval do tváře Luciperovi!

„Ty jsi ale ošklibr,“ řeknu polohlasně.

Víte, co na to netopýr? Hryzl mě! To se ví, že jsem zařval a pustil ho, jenže on nepustil mne, ať jsem třepal rukou, jak jsem chtěl, visel mi na prostředníčku - a navíc mě počůral, kluci dole se pochopitelně mohli umlátit smíchy, bylo to pro ně hotové maňáskové divadlo.

„Foukej mu do obličeje, pak tě pustí,“ poradil mi fousáč. Opravdu to pomohlo, fousáč měl zřejmě dost podobných zkušeností, netopýr pustil a v příštím okamžiku už byl v plátěném pytlíku.

„Já jsem četl,“ povídá Svišť jen tak mimochodem, „že netopýři přenášejí vzteklinu.“

Mírně ve mně hrklo, jednou mě totiž pokousal na ulici pes a musel jsem s tím do nemocnice, tam mi bodli injekci a toho psa pak zkoumali, jestli nemá vzteklinu, dívám se tedy nejistě po fousáčovi.

„Co kdybych náhodou tu vzteklinu dostal?“

„To by ses kamaráde, proslavil. Věda by konečně měla důkaz, že netopýři skutečně přenášejí vzteklinu. Zatím to nikdo nedokázal!“ Pěkně děkuju za takovou útěchu!

Na dlouhé úvahy však není čas, jak postupujeme do nitra štoly, přibývá objevů, každého netopýra musíme sundat ze stropu, strčit do pytlíku a na konci chodby jej určíme, okroužkujeme a zapíšeme do tabulky, samozřejmě jeho latinským jménem, dodnes bych vám mohl zpaměti vyjmenovat několik druhů, třeba Myotis myotis čili netopýr velký, to je ten, co mě hryzl, nebo Eptesicus nilssonii - to je zase netopýr severní, který má srst na konečcích žlutohnědou, ve světle baterek září, jako kdyby byl pozlacený, objevili jsme celkem šest druhů, to mě dost udivilo, vždycky jsem si myslel, že j sou všichni netopýři úplně stejní.

V podzemí jsme strávili asi čtyři hodičky, za tu dobu se do nás dala pořádná zima, přestože ve štolě bylo nad nulou a venku štípal mráz, měli jsme sice všichni holínky, a stejně nám do nich nateklo horem, místy

76

byly pod hladinou ošklivé díry, které jsme ovšem neviděli, dokud nám do nich nezalítla noha, když jsme nakonec vylezli na boží světlo, klepali jsme se jako ratlíci, já se tam proslavil ještě jedním unikátním kouskem, nějak mi v holínkách naběhly nohy a nemohl jsem je za živý svět sundat, bylo aspoň sedm pod nulou, umíte si jistě představit, jak báječně se za takových okolností člověk cítí v gumovkách, kde mu šplouchá po kotníky voda, dostal jsem strach, aby mi nohy nezamrzly do ledu, vyšvihnu se tedy do stojky na ruku, že vodu z bot vyleju - no, a všechna ta odporně špinavá voda z holínek skutečně vytekla, jenže přímo za můj krk.

Stezka odvahy

A stejně na tenhle první podnik rád vzpomínám, něco tak zajímavého jsem předtím nezažil, na zpáteční cestě jsme se zastavili ve štolě u Jablonecké přehrady, tam je taky netopýří zimoviště, slézáme ke stavidlu a najednou slyšíme nahoře:

„Jedete tam vocad!“

Kouká na nás jakýsi děda a netváří se dvakrát přívětivě, fousáč mu zdvořile vysvětluje, že jsme z krajského muzea a dědek nato:

„Už ať jste pryč!“

„My tu děláme výzkum netopýřů,“ povídá náš vedoucí.

„Nekecej,“ křičí dědek.

Došlo nám, že ten člověk slyší asi tak dobře jako patník, o který se opírá, fousáč tedy mávne rukou a chce vlézt do štol.

„Moc tou prackou nešermuj“ huláká dědek. „Jdu zavolat policajty!“ Nezbyvá nic jiného, než se zase vyškrábat nahoru a vysvětlit dědkovi celou věc do ouška.

„A tááák,“ křičí děda, „to je jiná věc, pane doktor. Jen si tam klidně děte!“

Potom zešíroka vypráví, jak si štolou někdy lidé zkracují cestu přes kopec a že tam před časem někoho dokonce zapíchli.

„Počíhali se na něj,“ šermuje děda rukama, „a podřízli ho jako kuře.“ Pro jistotu jsem se pak držel těsně za fousáčem, kdyby náhodou něco, samozřejmě že se nestalo nic, i kdyby tam někdo cíhal, na sedm lidí by si asi netroufl. Říkám, nic se nestalo, ale není to tak docela pravda, po nedávném tání byla štola na jednom místě zatopená, naše krátké holínky tam nestačily, fousáč nás tedy přes kritická místa přenášel na zádech, on jediný měl rybářské holínky, až do rozkroku, když se brodil tůňkou s Mamutem, uklouzla mu noha nebo co a oba dva zahučeli do vody se vším všudy, zrovna v místě, kde plavala chcíplá kočka, takže jsme museli průzkum předčasně ukončit a honem frčet zpátky domů.

Tak to tedy všechno začalo. Tak jsme poznali Náčelníka, jistě vám

77

dávno došlo, že ten fousáč byl Náčelník, jenže tenkrát jsme mu ještě neříkali Náčelníku, ale zdvořile jsme ho oslovovali pane doktore a pan doktor nás vzal i na jiná zajímavá místa kolem našeho města, pomáhali jsme mu chytat ptáky do sítí, pátrat v jednom pohraničním potoku po perlorodkách a při těch zvláštních podnicích jsme se víc a víc sblížovali, naše skupinka se postupně rozrůstala, protože jsme přitáhli do party své nejlepší kamarády a ti zas přivedli své nejlepší kamarády, do léta nás byla celá tlupa, fousáčovi jsme už neříkali pane doktore, ale Náčelníku, a než začaly letní prázdniny, vytvořili jsme pod jeho vedením nový skautský oddíl, zaměřený na přírodu, a protože v té době byl skauting zakázaný, náš oddíl se schoval pod křídla jedné tělovýchovné jednoty a vystupovali jsme navenek jako „mladí turisté“. Mně se všechna činnost od začátku líbila, nejvíc se mi asi líbil Náčelník, srovnával jsem ho často se svým tátou, oba jsou skoro stejně staří, je jim něco přes čtyřicet, mají také přibližně stejnou postavu, až na to tátovo břicho, ale to je asi všechno, čím si jsou podobní, jinak nemají společného vůbec nic, našeho tátu byste do hor nikdy nedostali, natož aby tam lovil netopýře a tykal si s nějakýma usmrkanýma klukama, neříkám, že je táta špatný člověk, náhodou je docela prima, ale v poslední době se celkem nemáme o čem bavit, chápu, že táta nemá chuť vstávat v neděli brzy ráno, když vstává každý den po čtvrté, chápu, že nemá chuť běhat s rancem na zádech po lesích, když běhá od rána do večera po továrně s údržbářskou brašnou, ale nechápu, proč on nechápe, že já právě mám chuť tyhle věci s Náčelníkem dělat. Mě to prostě hrozně baví.

78

SMRŠT

Tuhle kapitolu bych ve svém vyprávění nejraději vynechal. Já totiž hrozně nerad popisuju dramatické události, při kterých jde tak trochu o sosáček, připadají mi většinou nepravdivé, hloupě naaranžované, zkrátka vymyšlené jako ve špatných dobrodružných knížkách. I když se třeba ve skutečnosti přesně tak odehrály.

Proto se mi ani moc nechce povídat o větrné smršti, která mě zastihla uprostřed Jizerských hor. Bojím se, že ji neumím popsat střízlivě a věcně. Jak sám sebe znám, zamotám se do líčení věcí, které jsem ani pořádně nevnímal, když jsem je bezprostředně prožíval. Nevím, jaké zkušenosti máte vy, ale já z vlastní praxe dobře vím, že když se dostanu do ošklivé situace a hrozí mi nějaké vážné nebezpečí, mívám vždycky stejné pocity. Zatraceně nepříjemné. Prostě mám pekelně nahnáno. Ani mne nenapadne, že to je vzrušující dobrodružství. A už vůbec se necítím jako románový hrdina. Jestli si v takových okamžicích něco přeju, pak to bývá jediná věc: vyváznout se zdravou kůží a co nejrychleji na to všechno zapomenout. Většinou při tom nadávám, ty blázne jeden, proč sem lezeš, co tě to napadlo, to jsi zase provedl pěknou koninu! Proto taky o svých dobrodružstvích zásadně nikomu nevypravuju, báhorky se mi povídat nechce a nemám dvakrát chuť přiznávat, že jsem se do nepříjemné kaše dostal svou vlastní neopatrností nebo

Stezka odvahy

dokonce hloupostí.

Dnes asi budu muset učinit výjimku, příběh o stezce odvahy by bez kapitoly o větrné smršti nebyl úplný. Kromě toho by se vám zdálo všechno, co uslyšíte dál, málo pravděpodobné. A jsou to věci, vedle kterých je vichřice obyčejná, málo zajímavá událost. Jenže tou vichřicí začalo všechno, co se pak zběhlo. Zatímco jsem putoval od Protržené přehrady na Jizerku, děly se na nebi divné věci, ale zpozoroval jsem to až na Zámeckých kamenech. Drápu se nahoru džunglí mladých smrků a když si konečně proklostím cestu na vrcholová skaliska, otevře se přede mnou výhled na dvojce hory. Ale místo abych obdivoval mohutnost krkonošského hřebene, starostlivě zkoumám oblohu. Vyrostly na ní strašidelné hrady, bílé věže s temným cimbuřím. Západ je černý, jako kdyby ho někdo zamaloval pravou čínskou tuší, Lužické hory zmizely za neprůhlednou clonou, jen stříbrná televizní věž na Ještědu, ozářená sluncem, zlověstně svítí na zachmuřeném obzoru.

„A jejda," říkám si, „hrne se k nám buřina!"

79

Že bych z toho měl radost, to tedy nemám. Bouřky moc nemiluju. Zvlášť když jsem uprostřed hor. Cítí vám při nich jakési pichlavé napětí, asi elektrické, jen zahlédnu první blesk, zježí se mi chloupky na celém těle. Nejvíce ovšem můj ježour, čehož si naštěstí nikdo nikdy nevšimne, protože ho mám zježeného i normálně, když bouřka není.

Dalo se čekat, že něco přijde! Od rána tropické vedro, zuřivé nálety ovádů a muchniček na našem tábořišti, válečný zpěv komárů v mokřinách. A na lukách u Štolpišského potoka tak pronikavě voněl svízele!

„Co teď, kamaráde?"

Pohled na západní nebe je vážně dost nepříjemný. Jestli vás někdy náhodou zastihla bouřka v horách, máte představu, jaké to asi je a co člověk cítí, když kolem něho tlučou blesky a rachotí hrom. Já už zažil v Jizerkách nejednu buřinu, ale vždycky s někým. Teď ji mám přečkat v pustinách docela sám.

Chvilí musím bojovat s pokušením, nejraději bych seběhl na žlutě značkovanou turistickou cestu a po cestě na Jizerku schovat se do některého stavení.

Nedaleko odtud je prastará horská osada, kdysi dávno tu žili hledači drahokamů, dřevorubci a pytláci. Dnes z ní zůstala jen hrstka chalup, ale v každé bych našel bezpečný úkryt. Problém je pouze v tom, že tam nemůžu. Měl bych po zkoušce odvahy. Podle pravidel mě nesmí na osamělé pouti po horách spatřit žádný člověk! „Přece to nevzdáš právě teď, když ti zbývá jen pár hodin!" říkám si.

„Jaképak vzdávání!" ozval se ve mě druhý hlas. „Zkoušku máš prakticky za sebou. Vydržel jsi v lesích sám celou noc, to bylo ze všeho nejtěžší. Zbytečné promokneš a nastydneš. Vráť se ti zánět průdušek. Víš, co ti říkal doktor! Chceš zase polykat penicilín? Schovej se v některém stavení, Náčelník se to stejně nedozví!"

Věřili byste tomu, že mě všechny tyhle nesmysly skutečně napadly? a že mi dalo dost práce přinutit nohy, aby místo k osadě zamířily k severovýchodu, do pustých lesů? Před prázdninami jsem opravdu měl potíže s průduškami a doktor mi přikázal, abych na sebe dával pozor. Jenže teď kvůli tomu přece nebudu obelhávat náčelníka. Vždyť já se vlastně pokouším obelhat i sám sebe! Mám prostě z bouřky strach. Nechce se mi zůstat pod širým nebem, vím, jaké peklo se v Jizerkách někdy při bouřce rozpoutá.

Hrom do žaludu, chovám se tu jako srábek, když sám sobě namlouvám ty průdušky. A to mě Náčelník poslal na stezku odvahy!

Ten druhý hlas jsem v sobě nakonec umlčel. Ale na Zámeckých kamenech už nemám stání, něco mězene odtud pryč. Nejspíš obava, že by mne bouřka mohla zastihnout právě tady, na vrcholovém skalisku, do kterého jistě tlučou blesky. Zkrátil jsem i plánovaný program.

Původně jsem mínil okolí Jizerky důkladně prošmejdít, je to přírodní rezervace a v ní plno vzácných rostlin, dole teče horská říčka, ve které se dá najít pětaticet různých minerálů. Kousek cesty odtud se do ní vlévá Safírový potůček, o není vám snad nemusím nic povídat. Zmínil jsem se na začátku, jak jsme tam jednou s Náčelníkem vyrejžovali za půl dne z náplavky šest safírů. Nedávno tam geologové objevili zlato, bylo ho jen malinko, ale zato právě ryzí zlato!

Ruka mi při těch myšlenkách automaticky zajela ke kapsičce košile, pod tenkým plátnem cítím tvrdé kamínky, rubíny a safíry jsou stále na svém místě, málem bych zapomněl na svůj ranní objev! Moje nohy zas tiše našlapují po jehličí, ale myšlenky se toulají kdesi jinde, přešlapuju před obchodem s fotografickými potřebami a vyhlížím si ve výkladu teleobjektiv pro svou Prakticu, očima sleduju střelku na busole a skoro o tom ani nevím, mnohem jasněji vidím černý tubus teleobjektivu, který tu ve skutečnosti není - a tohle zvláštní rozdvojení

Stezka odvahy

osobnosti způsobil jediný dotek kamínků v kapsičce, sotva jsem je ucítil pod rukou, přenesly mne myšlenky do vzdálené budoucnosti, mám už v kapse svazek bankovek a chodím s ním od obchodu k obchodu. Teprve když se jedním chodidlem propadnu do zarostlé díry mezi žulové balvany, dvojité vidění mizí. Mohl jsem si tu nádherně zlomit pravou chůdu. A jen proto, že vidím asfaltový chodník, který tu není, a nevidím omšelé balvany, které tu jsou. Jsem tedy zpátky v přítomnosti a přiznávám, že není dvakrát příjemná. I v nejhlubším lese je příšerné vedro. Busola mě vede vytrvale do svahu, a tak se spíš ploužím, než jdu. Na čele a kolem nosu se mi ustavičně perlí kapičky potu. Košili na zádech pod tornou mám dokonale promáčenou. A lapám po dechu jako uštváný vlčák. Děravou klenbou smrkových korun pronikají palčivé sluneční paprsky a v jejich zlaté záři víří živý prach, mouchy, mušky, vosičky, čím větší vedro, tím rychleji létají sem a tam.

A najednou je slunce pryč. Zmizely všechny ty zlaté mouchy, mušky a vosičky, někam odletěly, zalezly. I ptáci utichli, nikde se neozývá ani pípnutí, plesnutí křídel, nic. Celé hory zalehlo hřbitovní ticho a do něho právě zaznělo vzdálené brumláni hromu. Cítím, jak ve mně vzrůstá vnitřní neklid. Ani si neuvědomuju, že stále zrychluju krok. Sám nevím proč, téhle bouře neuteču. Co kdybych však našel nějaký úkryt? Seník,

80

81

boudu s dřevařským náradím nebo aspoň zemljanku na sazeničky? Takové štěstí ovšem nemám. Kdoví, zda tady v těch hlubokých lesích něco takového vůbec je! Kvapem se stmívá. A to nejsou ještě ani čtyři hodiny! Dunění hromu je zřetelnější, delší, zní výhrůžněji.

Nějak divně se mi svírá žaludek, jako kdybych dostával mořskou nemoc nebo co. Do pytle, to je tma! Neměl jsem přece jenom zapadnout někam do chalupy?

První nápor větru zachytily koruny stromů. Divoce se rozhučely, znělo to, jako když se nade mnou valí rozvodněná horská řeka. Vzduch byl rázem plný vířícího jehličí.

Druhý útok bouře se ohlásil bleskem. Neviděl jsem ho přímo, ve výhledu na nebe mi bránila silná smrková střecha, ale blikavá modrofialová zář pronikla i do nejhlubších houštin. Po kratičké pauze zarachotil hrom. A pak se rozpoutala raketová kanonáda, jak si horské vrchy vzájemně vracely ozvěnu. Bylo mi jasné, že celé ohlušující dunění je naprosto neškodné, a stejně to se mnou dost zacvičilo. Skrčil jsem se instinktivně na bobeček a zacpal si uši. Vzápětí jsem ovšem zase vyskočil. Hromování ještě nedoznělo a kmeny se bláznivě rozkymácely. Na všech stranách se ozývalo praskání a sténání, z korun pršely urvané výhonky a suché větve. Jedno z padajících dřev mě zasáhlo do ramene, byla to petarda, ten klacek mi div neurazil levou ruku. A ve mně se probudil skutečný strach. Předtím to bylo jen leknutí, vnitřní tíseň, neurčitá obava - ta větev mě však doopravdy vyplašila. Uvědomil jsem si svou chybu. Prayé nebezpečí mi nehrozí ani tak od blesků jako od padajících větví! Kdybych dostal přes kokos takovým kusem, co mě trefil do ramene, byl bych K.O. Jestli by to nedopadlo hůř. Mám teď jedinou touhu -být někde na holé pasece nebo v mlázi. Vyskočím a dám se do běhu. Blesky osvětlují cestu, ale i takklopýtám o zetlelé pařezy a trčící kořeny, propadám se do děr, někdy to jsou nebezpečné havárie, ženu se však slepě dál. Půda se mi chvěje pod nohama, jako kdyby hory postihlo zemětřesení, to se houpou mělké smrkové kořeny a s nimi i hlína, jehličí, mech, kameny.

Potom bouře podnikla třetí, rozhodující úder. Během jediné minuty se odehrálo současně tolik věcí, že jen s námahou se rozpomínám na podrobnosti. A už vůbec nedokážu přesně určit, co bylo dřív a co později. Oslepující blesk a současně s ním praskavý rachot ozvěny. Příšerný

82

liják hotová potopa. Padající stromy všude kolem. Třesk lámaných kmenů Nové a nové blesky, jeden splýval s druhým, les plný jejich příznačné záře. Prchající jelen, který se vynořil z dešťové clony na dva kroky ode mne a vzápětí opět zmizel.

Na jednu věc si však pamatuju dost přesně. Ještě než vichřice přerostla v ničivou smršť, zaslechl jsem divný zvuk. Rachot motorů. Jako kdyby nízko nad lesem přelétal sportovní jednoplošník. Marně jsem po něm pátral očima, mohl jsem sledovat jeho dráhu jen podle burácení motorů, které na chvíli přerušily hukot stromů i lámaných větví. Letadlo mířilo někam nad Velkou jizerskou louku a patrně dál do

Polska.

A ještě některé obrazy mi pevně utkvěly v paměti. Pád starého smrku, vyvráceného větrem pár kroků přede mnou. Tunový kolos už nedokázal vzdorovat náporu

vichřice, jeho mohutný kmen se víc a víc nakláněl

83

a současně se zvedala ze země černá stěna - kořeny, prorostlé hlínou a kamením - a docela mi zatarasila cestu.

Ještě děsivější byl pohled na sedmdesátiletý smrk, který se náhle zlomil ve dvoumetrové výšce. Praskl, jako kdyby to bylo tenké dřívko. Zůstal po něm trčet nepřírozeně vysoký pařez s dlouhými bílými třískami, ostrými jako špička rapíru. To už mě dávno opustily všechny lidské myšlenky, choval jsem se jako vyděšené lesní zvíře. Spíš než rozumová úvaha mě pud sebezáchovy zavedl do rozsedliny mezi žulovými skalami. Na zvětralé skalní bloky narazíte v Jizerkách všude, ať jdete, kam chcete, jsou jich plné lesy nad Libercem i kolem Raspenavy, u Černé Nisy i v oblasti Jelení stráně. Kluci někdy na ty věčné skály, skalky a balvany nadávají, protože kvůli nim musíme při výpravách měnit směr, obcházet je, přelézat, často si o jejich drsný povrch roztrhneme dlaň nebo kalhoty - ale já na ně nedám dopustit. Nejen proto, že lesy plné balvanů vypadají tajemně, ale hlavně proto, že mi při větrné smršti dvě takové žulové skály zachránily život. Vlezl jsem do pukliny mezi vysoké monolity, a zatímco kolem padaly stromy, zalézal jsem do štěrbiny hloub a hloub. A tam jsem přečkal nejhorší chvíle. První souvislé myšlenky, které začal můj mozek po dočasném ochromení produkovat, se netýkaly ani tak toho, co se dělo kolem mne, jako naší mámy. Krčím se v díře mezi skalami, shora na zem padají proudy špinavé vody, klepu se zimou i strachem a přitom mě najednou napadne: Kdyby mě tak viděla máma! Jak jí znám, stojí u okna, kouká na hory a vzpomíná na mne. Docela jistě si představuje, že ležím ve stanu na posteli, zalezlý do spacáku! Cha, ve stanu! Na posteli! Ve spacáku!! Je to vlastně hrozná klika, že máma neví, kde jsem ve skutečnosti. Zbláznila by se starostí. A přinutila by tátu, aby vyskočil z kanape a okamžitě se pro mě rozjel autákem. Asi určitě by tátu hnala do tábora. Jestli si myslíte, že ne, tak to naši mámu neznáte. Ta má o mě vždycky velký strach, i když nejde vůbec o nic. Jinak s ní celkem dobře vycházím, ale to její věčné tam nechod, to nedělej, dej na sebe pozor, nelez na skály, mě někdy otravuje. Kdyby vedla tábor místo Náčelníka, nepustí nás samotné ani na latrínu. Nejspíš je to tím, že pracuje v jeslích jako pės-tounka. Dvacet let přebaluje nemluvnata a zřejmě jí to přešlo do krve. Všechny nás považuje za malé haranty. I bráchu se sestrou, a ti jsou starší než já, vlastně úplně dospělí. Mně je už šestnáct, ale máma se mnou někdy jedná, jako kdyby mi bylo šest. Jedná tak ostatně i s tátou. Táta si

84

to ovšem zavinuje sám, v továrně umí snad všechno, ale doma se k práci staví jako úplný levák, neumí si přišit knoflíček, vyžehlít košili... o vaření ani nemluví. Já tohle všechno náhodou umím, a stejně mi to je houby platné. Pro mámu jsem pořád Pavlík, někdy dokonce - ani nechtějte slyšet! - Pavlíček. Když mi to řekne před klukama, můžu vyletět z kůže. Věříte, že mě tak oslovila i před samotným Náčelníkem? Ostatně Náčelníka nemá moc v lásce. Říká o něm, že je to blázen a že nás táhne do horoucích pekel. Zlobí se na něj, když se někdy vrátím z výpravy do hor trochu později večer, nadává, když táhneme do lesů na noc. Mně se ovšem právě tohle líbí nejvíc, s Náčelníkem vždycky něco zajímavého vidíme a něco zvláštního zažijeme. Máma jen nechápavě vrtí hlavou a ustavičně mele svou, že se ti, Pavlíku, chce trmáčet se po horách, nechod nikam, budeme mít dnes nedělní řízek, pojed s námi • odpoledne do Libverdy. Za nic na světě nepochopí, že bych se v lázeňském parku ukousal nudou.

Zatímco vzpomínám na domov a rodiče, venku se děje cosi zvláštního. Skoro už neprší. Intervaly mezi zásvitem blesku a rachotem hromu jsou stále delší. Bouřka se vzdaluje.

Soukám se skalní puklinou k východu, a když o chvíli později vykouknu ven, nevěřím svým očím. Starý smrkový les je pryč. Místo něho leží všude kolem změt poválených kmenů. Větrná smršť se přehnala horami a v několika minutách je změnila k nepoznání.

85

PO BOUŘI

Několikrát jsem o tom četl, ale nikdy jsem tomu nevěřil. Že by mohla vichřice bourat velké domy, smetat tovární komíny, kutálet po silnici autáky jako papírové krabičky, popadnout člověka nebo koně, nést ho dvě stě metrů vzduchem a pak s ním mrsknout někde na střeše stodoly. Vždycky mi to připadalo přehnané, povídačky, bajky pro důvěřivé děti. Televizní záběry smrští, tajfunů, tornád? Filmařské triky! Dnes už tomu všemu věřím. Viděl jsem na vlastní oči, co taková vichřice dokáže. Vyrve ze země stoletý smrk lehce jako borůvkový keříček. Zpřehází kmeny, které bych sotva objal oběma rukama. Pokácí za pár sekund horský les.

Stezka odvahy

Vylézám ze skalní štěrbině jako divný brouk, celý roztřesený a promáčený. Kdybych neměl po celém těle husí kůže a necvakaly mi zuby, myslel bych si, že se mi to všechno jenom zdá. Ještě před chvílíčkou jsem přece byl v hlubokém lese, stály tu nekonečné šiky vzrostlých smrků, nebe jen matně prosvítalo hustými korunami – a teď se nade mnou klene volná obloha, plují po ní cáry roztrhaných mračen a mezi nimi už probleskují modrá jezírka. Nebe je volné, zato na zemi leží všude kolem vyvrácené a zpřeházené kmeny, změt větví, kořenů, hlíny, obnažených skal. Vyjeveně zírám na tu spoušť a pomalinku mi začíná docházet, co se tu vlastně stalo. Přežil jsem v horách menší přírodní katastrofu! Vzpomenu si na Náčelníka. Jak to říkal, když jsme se včera večer loučili? „Nemysli si, Ježku, nebude to sváteční procházka. Zažiješ chvíle pořádného strachu!”

V tom se tedy Náčelník nemýlil. Ale jak mohl vědět, že se přižene tak pekelná bouřka? Tu přece nemohl předvídat! Ani přístroje naší meteorologické stanice včera neukazovaly, že se blíží větrná smršť. Náčelník sice umí ledaco, ale jasnovidec asi není. Ostatně kdyby byl věděl, co mě potká nahoře na hřebenech, nejspíš by mě na stezku odvahy vůbec nepustil. Vsadil bych se, že se v téhle chvíli sám třese strachem, co je se mnou. Co by bylo? Nic! Jsem živý a zdravý! Za pár hodin se přihřnu do tábora a všichni budou vědět, že jsem zkoušku odvahy udělal. A jak slavně! Kluci se ke mně seběhnou a budou se vyptávat, co a jak. Do pytle, co jim vlastně řeknu? Mluvit čistou pravdu, přiznat, že jsem zalezl do díry ve skalách a klepal se tam jako ratlík? Nakonec by si mohli myslet, že jsem zkoušku neudělal, když jsem měl tak nahnáno!

86

Mě vám najednou přepadly hrozné pochybnosti. Obstál jsem vlastně na stezce odvahy, nebo jsem na celé čáře propadl? Cestu sice vykonám podle pravidel, ale jak je to s mym důkazem odvahy? Když mám být sám k sobě upřímný, musím přiznat, že mi při té čině právě odvaha chyběla ze všeho nejvíc. Jenže bych rád viděl někoho, kdo by neměl plné kalhoty, kdyby se kolem něho na všech stranách poroučely stromy a padaly skály. Moc rád bych viděl na svém místě některého z těch papírových hrdinů, kterými se dobrodružné knížky jen hemží. Zajímalo by mě, jestli by takový vinnetou, známý rudý gentleman, hrdě čelil nebezpečí, kdyby mu kolem skalpu hvízdaly klacky z jizerských smrků. Mám dojem, že by praštil tou svou stříbrnou pvuškou o zem a vzal by taky roha.

Jak tak uvažuji o všelijakých románových hrdinech a představuji si, co by asi dělali na mém místě, napadne mi: škoda, že tu není se mnou teta Markéta! A hned se té absurdní myšlence musím smát. Já mám totiž tetu, máminu sestru, která se hrozně bojí bouřek. U nás v rodině se o ní vypravují celé legendy. Jednou jsem ji viděl na vlastní oči, jak leze do postele v šatech a bačkorách. Venku se jen trochu zablesklo, zaduněl hrom a teta šup už byla pod peřinou. I s ušima! Padesátiletá ženská! Věřili byste tomu? Já tedy ne, kdyby to nebyla moje vlastní tetička. Ale možná, že bych tomu dnes věřil. Kdo ví, třeba teta Markéta zažila kdysi něco podobného jako právě já. Moc bych se nedivil, kdybych někdy viděl sám sebe zalézat před rachotem hromu pod peřinu. Každá bouřka až do smrti mi asi připomene dnešní den. Generální zkoušku na konec světa, kterou jsem zažil na vlastní kůži. A naštěstí ji přežil!

Já tu pohromu přečkal bez úrazu, ale co moje Praktica? Chránil jsem foťák instinktivně tělem, a stejně je kožená brašna promáčená a obalená blátem.

Doufám, že voda nevnikla dovnitř!

Teprve když pečlivě prohlédnu kameru, napadne mě: právě jsem propásl největší příležitost ve svém životě. To by byla senzace, kdybych přinesl cyklus fotek s nápisem: ŽIVELNÍ POHROMA. Nebo: VĚTRNÁ SMRŠŤ. Nebo: KATASTROFA V HORÁCH. Mám dojem, že by takový seriál koupili i v novinách. A když ne v novinách, tak docela určitě v některém ilustrovaném časopisu. Záběry padajících stromů. Létající kusy skal. Prožít něco tak mimořádného a nepořídít jediný snímek! Jsem to ale pohotový fotoreportér! Jak o tom teď uvažuji, mám na sebe hrozný dopal. Omlouvá mě snad jediná věc – že mám v kameře poslední dva obrázky. Je to ovšem falešný důvod, moc dobře vím, že jsem při vichřici na nějaký záběr ani nepomyslel.

87

Vyškrabu se na hradbu povalených kmenů a udělám dokumentární snímek velkého polomu. Ted už mi zbývají v kameře poslední centimetry volného filmu. Víte, že jsem málem i ten předposlední obrázek zkazil? Najednou se mi totiž chtělo hrozně kýchnout, snažil jsem se tomu zabránit, honem jsem přitiskl horní ret k čelisti, ale už bylo pozdě.

„He-he-hep-čííík!”

Zaznělo to jako výstřel z poplašáku, naštěstí zlomek sekundy poté, co jsem zmáčkl spoušť. A myšlenky mi po tom otřesu přeskočily na jinou kolej. Přestal

Stezka odvahy

jsem se starat o tetu a o neexistující fotky a o přírodní katastrofy a začal jsem se starat sám o sebe. Propáníčka, já ale vypadám! Kratasy samé bláto, košile plná nalepeného jehličí a pracky mám ukoptěné hůř než krtek! Svůj vlastní obličej naštěstí nevidím, zato holé nohy jsou v zorném poli. Jen můj pohled sjede na levé koleno, ucítím tam cukavou bolest. Obvaz sklouzl dolů, obnažená rána je plná špíny. Jak to, že jsem si toho nevšiml dřív? Abych tak dostal otravu krve! Třeba jsem ji už dostal, od čeho by byly ty promodralé skvrny na holeni?

Ještě než mohu propadnout panice, všimnu si, že mám podobné skvrny i na pravé noze. A na předloktí. A k tomu na špičce nosu kapičku. Otrava to asi zatím nebude, spíš zima. Trošku si zacvičím a uvidíme!

Začnu mrskat ztřeštěně rukama a nohama, jak to dělává Náčelník, když je mu zima, ale že bych se tím nějak zahrál, ani nepozoruju. Šaty se na mě lepí jako ledový obklad. Stáhnou tedy košili, kratasy, zuju si boty, ponožky, nakonec i trenýrky. Lidičky, to jsou pupence! Každá husa by mi musela závidět mou kůži.

Honem, běžat!

Zuřivě poletuju na mrňavém prostranství mezi skálou a vyvráceným smrskem a cítím, jak ve mně začíná rychleji proudit krev.

„Punto, vylez!“ hulákám na neviditelné slunce.

Modrých tůněk na nebi přibývá, jsou stále větší a hlubší, slévají se v jedno velké jezero. Černý mrak se přesunul nad krkonošský hřeben, co chvíli z něho vyjede svazek klikatých blesků a po delší přestávce dolétne k mým uším vzdálené dunění hromu.

Dřepím na bobečku u potoka, peru trenýrky, potom kratasy a nakonec košili. Právě když ji máchám, tuňka celá zezlátne, hurá, Punta vy-. Co je to? Ohnivý záblesk pod hladinou, zlomeček sekundy, seknu tam rychle packou, ale sáhnu do prázdna, nový záblesk, matnější, z větší dálky,

88

zajedu rukou do vody až po rameno - a zas vedle! Rudé světýlko je pryč. Jsem to ale kopyto! Rubíny! Safíry!!!

Vytahuju košili z vody tak opatrně, jako kdyby byla utkaná z nejkřehčí látky na světě. A hned sahám s obavami do kapsičky. Jeden, dva, tři... Jen osm! Šest drahokamů mi při praní uplavalo. Je to vůbec možné? Jak jsem na ně mohl zapomenout?

Běžím podél potoka, brejlím do vody, ale všechno marné. Pět rubínů a jeden safír je fuč. Korytem letí po lijáku silný proud, drobné kamínky jsou už bůhví kde. Ve zkalené vodě stejně nedohlednu na dno.

Zuřím.

Běsním.

Dávám sám sobě jména různých mnohonožek a chrobáků.

A nejmiň hodinu pak sám se sebou nemluví!

Slunce se na mě přátelsky zubí, z vyždímaných šatů stoupá bělavá pára. I z lesů se kouří, jako kdyby všude kolem po horách dýmaly dřevo-rubecké ohníčky. Než mě trochu přejde vztek, mám trenýrky natolik proschlé, že se můžu hnout dál.

Vichřice mě zastihla nedaleko Bukovce a teď se musím vyškrabat až na vrcholek té zvláštní hory, patří to do mé cesty. Bukovec trčí na konci rozlehlé náhorní planiny jako sopka. Aspoň já mám vždy dojem, že koukám na sopku, když koukám na Bukovec, všude jinde jsou kopce oblé, a najednou tady z ničeho nic kužel s useknutou špičkou. A celý z čediče! Probíjím se bukovým mlázím, a když docházím pod ploché temeno, strnu úžasem. Od východu klouže k Bukovci velký pták, zvolna mává křídly a rychle se blíží, může být všeho všudy deset metrů nad lesem, skoro se tře břichem o špičky nejvyšších stromů. Nejdřív mě napadlo, že je to káně, ale hned mi došlo, nesmysl, kánata jsou aspoň o třetinu menší, ať se mi zasekne spoušť fotaku, jestli tenhle pták nemá křídla v rozpětí nejmiň dva metry! Čumím na něj s otevřenou klapáčkou, na černobílé perutě, které se s nádhernou lehkostí opírají o vzduch, na příčně pruhovaný ocas, roztažený do šířky jako vějíř, na mohutný dravci zobák. Je už skoro přímo nad mým stanovištěm a já v rychlosti počítám rozevřené ruční letky, které trčí na konci každého křídla jako roztažené prsty. Je jich sedm, teď už vím docela bezpečně, že to nemůže být káně, kánata mívají za letu roztažených letek pět, nikdy ani o jednu víc. Zapomenu, že stojím na padlém kmeni a div se neporoučím dolů, jak prudce se obracím za plachtícím dravcem. Na druhou stranu mi však zakrývají výhled větve, bleskurychle se tedy spouštím dolů, přeskakuju

90

další polámané stromy, ale pták je pryč, jako kdyby se rozplynul ve vzduchu. Zklamaně se rozhlížím a náhle ho znovu zahlédnu, vynořil se přímo nad zelenou hradbou nízkých buků a já vidím, že drží v natažených pařátech cosi černého, co se ve slunečních paprscích modravě leskne. Vždyť je to tetřívek, kterého ten

Stezka odvahy

dravec přepadl a uchvátil!

Černohnědá křídla už sviští nad jižním svahem, než se vzpomatuju z ohromení, utíkám za odlétajícím obrem a střelím po něm posledním snímkem, který mi zbývá v kameře. Proč jenom nemám svůj vlastní teleobjektiv! Jestli se mi podaří nějak výhodně prodat vyrežžované rubíny a safíry, koupím si k Praxi největší teleobjektiv, jaký vůbec existuje!

Doběhl jsem bez dechu k neproniknutelné bariéře mladých buků, v uších mi hučí po tom ztřeštěném sprintu, srdce mě tluče do žeber. Usednu na padlý kmen a v tom momentě mě zaplaví tak divoká radost, až dostanu strach, abych z toho nezcvokoval. V poslední době se se mnou dějí občas divné věci, kterým moc nerozumím, najednou se mi udělá smutno a hned se zas zalykám pro nic za nic ztřeštěnou radostí.

Asi minutu tak odpočívám, dunění srdce slábne, už nelapám po dechu, v hlavě se mi zas rozběhly myšlenky, musím pořád uvažovat o tom nádherném ptákově, který se tu znenadání sneš z oblohy, uchvátil tetřívka a zmizel kdesi nad údolím Jizery. Když to nebylo káně, mohl to být luňák, luňák je větší než káně. A větší je taky - ore! celý jsem se zate-telil při té představě. Ore u nás v horách! Náčelník o orlech nikdy nic neříkal, orli asi normálně v Jizerkách vůbec nejsou! Hned jak se vrátím do tábora, musím se na to Náčelníka zeptat. Jistě mi uvěří, musí mi věřit, mám přece dokumentární snímek!

Při sestupu ze sopečného kužele Bukovce pořád myslím na toho orla, a teprve když dorazím k hučícímu korytu Jizerky, procitnu z krásného snu. Vlastně nevím, jestli z něho procitnu, nebo se mi začne zdát jiný sen. Tohle se mi stane pokaždé, když u nás v horách narazím na nějakou říčku. Zůstanu stát a jen koukám. Mám totiž horské říčky ze všeho nejra-ději. Můžu vyhlížet dost dlouho z vrcholku hory na nekonečné moře smrkových lesů, líbí se mi fantastické skalní útvary roztroušené od Špičáku až po Zámky u Harrachova - ale nic mě tak neokouzlí jako klikatý tok neznámé říčky. Dost jsem si tím nalámal hlavu, proč mi tak učarovaly právě jizerské říčky, a stejně to pořád nevím. Snad je to tím, že mi připadají jako živé bytosti. Každá říčka má svůj hlas, věčně je v pohybu, ustavičně se mění. Všechny zátoky prolézám s jakýmsi vzrušením, baví mě prozkoumávat tůně, poslouchat zpěv vodopádů, hrozně rád skáču

91

í

korytem z jednoho balvanu na druhý. Někdy si myslím, že mi tahle nevysvětlitelná láska k horským říčkám zůstala z dětských let, v devíti jsem četl knížku, která mě tehdy skutečně nadchla, klukovská parta v ní táhla z města kamsi daleko do kraje, utábořila se na průzračné říčce a trávila tam prázdniny hrami a výpravami do okolí. Hrozně jsem si přál najít takovou partu a prožít s ní prázdniny v divočině, ale nikdy jsem neměl to štěstí. Aspoň ne v dobách, kdy jsem po tom nejvíce toužil. O té knížce jsem si pak myslel, že je v ní všechno od á do zet vymyšlené, nikdy se mi nepodařilo objevit tak báječné kamarády, nevěřil jsem už ani, že vůbec někde existuje taková Bobří řeka. Přestože pár kilometrů od našeho domu teklo takových říček aspoň deset. Já o nich neměl nejmenší tušení, naši se mnou do hor nikdy nechodili, jediná řeka, kterou jsem znal, byla Nisa, protéká celým naším městem, jenže má tak odporně špinavou a smradlavou vodu, až se člověku z pohledu na ni dělá špatně. Hory a lesy a ty nádherné říčky jsem vlastně začal objevovat teprve s Náčelníkem, a toho jsem poznal, když mi táhlo na patnáctý rok a začínaly se ve mně probouzet trochu jiné zájmy.

Teď tady stojím na břehu Jizerky. Asi tři kilometry odtud je můj další cíl. Ale já mám oči jen pro peřeje, vodopádky, ohromné žulové tabule, modrozelené tůně, poslouchám divoký zpěv horských vod.

92

KATASTROFA

Pod Bukovcem pokácela větrná smršť pěkný kus lesa, a přece to nebyl jediný polom. Dokonce ani ten. největší. Na své pouti k Pytláckým kamenům jsem narazil na zničené porosty každou chvíli. Mluvím o putování, a zatím to bylo víc plazení, šplhání, přelézání, podlézání, balancování, skákání. Sotva jsem překonal jednu hradbu ležících kmenů, vynořil se přede mnou další zával. Hajný by se tu nejspíš rozbířel lítostí, ale já z toho měl bláznivou radost. Tomuhle říkám opravdické dobrodružství! Probíjet se neschůdným pralesem. Zápasit s divočinou. Nejvíce mě baví přecházení po ležících kmenech, někdy se pod vámi výhruzně houpají, jindy si na nich připadáte, jako když kráčíte po užoučké cestičce nad propastí.

Právě když jsem balancoval na jednom z takových padlých kmenů asi tři metry nad zemí, vyskočilo proti mně rezavé zvířátko. Pánové, se mnou to tak zamávalo, že jsem se poroučel dolů. Naštěstí jsem přistál na pérové žíněnce z pružných smrkových větví. Nestalp se nic mému foťá-ku, ani mně, jen jsem se trochu

Stezka odvahy

usmolil. Já se totiž odtamtud nemohl celou věčnost vyhrabat, byla to dokonalá lví past. Nebo spíš klec, kolem dokola se ježilo tolik zpřelámaných a propletených haluzí, že tvořily neproniknutelnou stěnu. Veverka zvědavě pozorovala, jak se marně snažím vyškřabát nahoru. Chvilí pokukovala vlevo od kmene, pak mrskla chundelatým ocáskem, bleskurychle zmizela a vzápětí se vynořila vpravo od kmene. Mně vám to už začínalo lézt na nervy! Nikomu by asi nebylo milé, kdyby ho někdo pozoroval, jak se bezmocně plácá ve změti nesmyslných klacků! Nejvíc mě dozíralo, že na mě zírala vždy jenom jedním okem. Nakonec jsem na ni křikl:

„Jedeš, mrško!“

Myslíte, že vzala roha? Kdepak! Jen mrskla ocáskem, zapadla za kmen a když se vynořila na druhé straně, držela v tlapičkách smrkovou šišku. Loupala z ní jednu šupinku za druhou a házela je na mě dolů. Teprve když jsem znovu stál nahoře na kmeni, vzala do zaječích. Vlastně spíš do veverčích, nepelášila, jako pelášivají zajáci, ale skákala z větve na větev, ze stromu na strom. Koukal jsem po ní trochu závistivě, jak lehce zdolává všechny překážky, a chvíli jsem si přál, abych byl taky taková veverka. Ale hned mě to zase přešlo, uvědomil jsem si, že bych měl ve svém veverčím kožíšku plno blech. A k blechám mám odmalíčka odpor.

93

Veverce jsem ovšem záviděl celou cestu až na Pytlácké kameny. Zamířil jsem k tomu skalnatému vrchu, plnému rozpadlých žulových bloků, hlavně proto, abych trochu omrkl okolí a mohl si zvolit nějakou schůdnější trasu. Mě už to „probíjení divočinou“ nějak začínalo otravovat. Když přelézáte první padlý kmen, připadá vám to ohromně zajímavé. Desátý kmen napříč přes cestu je pořád ještě náramně zábavným cvičebním náradím. Ale do stého kmene byste nejraději kopli, kdyby nehrozilo nebezpečí, že si ukopnete palec, a hlavně kdybyste tím kopnutím padlou kládu odklidili z cesty. Máte romantiky dávno plné zuby, protože vás příšerně bolí svaly od věčného vzpírání, šplhání, přeskakování, kromě toho se vám hnusně lepí prsty, zaneřáděné smůlou, a navíc máte obličej samý škrábanec, i při největší opatrnosti vás sem tam nějaký ten klacek bodne a sem tam nějaká větvička švihne přes čenich.

Než jsem se dopotácel pod Pytlácké kameny, musel jsem přepídalko-vat ne sto, ale nejmiň tři stovky vyvrácených stromů. Tady na jižním úbočí nezůstal stát jediný smrk! A přece jsem dosud neměl správnou představu o tom, jaké škody víchřice v Jizerských horách natopila. Teprve z nejvyšší žulové věžičky na Pytláckých kamenech se mi odkryl obraz zkázy v plné šíři. Větrná smršť smetla lesy na celém středním hřebeni, od Jelení straně až po Český vrch.

Užasle obhlížím zpustošený kraj. Na západně dohlédnu jen k vrcholku Smědavské hory. Kdesi dál k západu za ní je Poledník a na jeho úpatí louka s naším tábořem. Copak asi dělají kluci s Náčelníkem? Jestlipak se vrátili z marné honičky včas? A jak přečkala pohromu teepee? Týpko je sice nádherný stan, ale trochu velký. Někdy až sedmdesát čtverečných metrů plátna. Jestli na ně smršť udeřila plnou silou... Kluci se jistě museli pověsit na opěrné tyče jako živé kotvy, jinak by vítr plachty odnesl.

Když si představím, jak letí naše oranžové teepee nad bukovým lesem jako ohromný balón a Lišák s Mamutem visí na tyčkách, musím se usmát. Přestože mi jinak do smíchu moc není. Konečně mi došlo, co se dnes odpoledne stalo - je to skutečná katastrofa. Léta hlídáme v horách každý stromeček, pracně kopeme na pasekách díry pro sazeničky - a najednou se zvedne vítr a vmžiku zničí celé hektary lesa. Desetitisíce stromů v nejlepších letech!

Zkoumám rozlehlé náhorní pláně kolem dokola, jedu očima od Českého vrchu k jihu a na okamžik se zastavím mezi chalupami Jizerky. Tohle je asi nejpodivnější vesnice v celých Čechách. Už její horská poloha, leží devět set metrů nad mořem. Ale podnebí má drsné jako štíty

94

Vysokých Tater. Sníh tady začíná padat v říjnu, a když o velikonocích projíždíme Jizerkou na běžkách, leží na úbočí Bukovce ještě metrové závěje. Náčelník nám o Jizerce povídal plno zajímavých pověstí a zkazek, býváme zde dost často ze soboty na neděli, jedno z místních stavení patří krajskému muzeu, je to jejich rekreační středisko a zároveň přírodovědecká stanice. Kolik vzpomínek se mi vynoří v paměti, když zahlédnu trámy té chalupy, zčernalé věkem. Jen pár kroků od ní ústí do stejnojmenné říčky Jizerky Safírový potůček. Právě tam jsem prožil nejromantičtější dobrodružství svého života. Příběh jako vyčtený z Londonových aljašských povídek. Letmo jsem se o něm zmínil v kapitole nazvané Zlatá horečka. Po celá staletí tu bylo bohaté rýžoviště, sjížděli se sem prospek-toři z dalekých krajů, dokonce až ze země ležící za Alpami. Po dávných hledačích drahokamů zbyla v Jizerských horách nejedná stopa. I na mapě můžete ještě dnes

číst: Vlašský hřeben. A samo jméno Safírového potůč-

... 95

ku! Od konce středověku vypírali drsní chlapi z nahnědlých vod safíry, rubíny, zirkony, chalcedony, iseriny, jaspisy, turmalíny, spinely, acháty, topazy, snad i smaragdy a diamanty. Staré prameny mluví o bohatých nalezištích zlata. Až do šedesátých let našeho století se tu lidé pokoušeli o štěstí. Pak vyhlásili na Jizerce přísnou přírodní rezervaci a od té doby je s hledáním drahých kamenů amen. Stačí, abyste odbočili z vyznačené naučné stezky, vlezli do říčky a začali se přehrabovat v jejích písčinných nánosích, v tu ránu se přiřítí některý ze strážců rezervace a napará vám tučnou pokutu. Můžete jen smutně koukat průzračnou vodou na dno vyložené mozaikou drobných oblázků a tiše si opakovat: pleonast, hyacint, rutil, korund, křišťál, záhněda. Také tyhle minerály tu leží v písku. Nevím, čím to je, ale mě odjakživa okouzlují jména nerostů, opakujte si je se mnou nahlas, slyšíte jejich krásný, tajemný zvuk?

„Náčelníku, vypravíme se tam v noci,“ přemlouvali jsme našeho vedoucího.

„Nebo tam půjdeme, až bude ležet nad osadou neproniknutelná mlha.“

„Zkusíme to za deště, to jsou všichni zalezlí v chalupách!“

Náčelník se na nás zkoumavě podíval, pak zavrtěl hlavou a povídá:

„Nezlobte se na mne, chlapi, nejde to.“

Prostě nechtěl ani slyšet o tajném rýžování.

A přece se náš sen splnil. Náčelník sepsal žádost a poslal ji až do Prahy na ministerstvo, v té žádosti byly pádné argumenty, dokazující, proč by mělo ministerstvo výjimečně povolit rýžování drahokamů: v krajském muzeu není jediný safír, jediný rubín, které by dokumentovaly bohatství jizerských nalezišť. Po odeslání žádosti bylo dlouhé týdny ticho, a když jsme ztratili všechny naděje, přišla do muzea obálka s pražským razítkem. Uvnitř stálo: „... a proto vám povolujeme provést dne 25. června pokusné rýžování v náplavech Jizerky pod vedením geologa a za dohledu okresního konzervátora. Všechny případné nálezy musí být odevzdány do muzejního depozitáře...“

Připadali jsme si tehdy jako zlatokopové při velkém tažení na Aljašku, šli jsme na Jizerku z domova pěšky, napříč celými Jizerskými horami, na zádech rance s jídlem a spacím pytli, v rukou lopaty, špičáky, síta, mně tehdy táta udělal v továrně speciální zlatokopeckou pánev, jestli jste ji nikdy neviděli, tak vám prozradím, že se podobá spíš vietnamskému klobouku než pánvi na pečení.

Tři dny po letním slunovratu, na svatého Jana v odpoledních hodinách, vyrazila naše prospektorská výprava od konečné stanice tramvaje

96

a na Jizerku jsme dorazili krátce před půlnocí. Tu noc jsem vzrušením skoro nezamhouřil oko a už za svítání nás Náčelník burcoval slovy:

„Vstávejte, lenoši, česká Bonanza je pro vás otevřená jen do soumraku. Velké poklady čekají!“

Než se nad Bukovec vyhouplo skleněné slunce, byli jsme v plné práci, nikdy jsem si nemyslel, že je zlatokopectví taková dřina, ani ve snu mě nenapadlo, že přitom člověk má asi věčně rýmu, protože se ustavičně máchá v ledové vodě nebo ryje v mokřím písku, nabírali jsme lopatou písek a rozpadlé žulové krystalky v mělkém korytě Jizerky pod ústím Safírového potůčku, proplachovali hlušinu na prospektorských pánvičkách krouživým pohybem a s napětím hleděli, zda mezi bílými a okrovými a narůžovělými zrny se zablýskne modré nebo rudé světýlko, dlouho jsme vybírali ze dna pánviček jen iseriny, říkám „jen“, a přece nás ty smolně černé kamínky zpočátku přiváděly do transu, dřív jsme o nich jen slyšeli, že to jsou polodrahokamy typické pro Jizerku, nesou podle ní dokonce své jméno, ovšem v německé podobě, v dřívějších dobách se z iserinů dělávaly smuteční šperky, po každém propírání jsem nasypal několik iserinů do lahvičky, a jak jejich hladina za sklem stoupala, byla lahvička těžší a těžší, jako kdyby tam nezářily kamínky, ale jakýsi neznámý kov, nejvíc mě na iserinech udivovalo, že neztrácely svou sytě černou barvu ani podivuhodný lesk, jiné kamínky mají krásnou barvu jen ve vodě, když je vytáhnete na vzduch a necháte oschnout, jejich kouzelné zbarvení je totam, zešednou, přestanou svítit, ale iseriny jsou stále krásné, měli jsme těchto černých perel už pár stovek a po safírech, rubínech nebo smaragdech pořád ani památka, začínali jsme z toho být trochu rozmrzeli, ale náš průvodce a spoluprospektor, pověstný hledač jizerských drahokamů a janovský pošták, který nám kdysi ukázal svoje unikátní nálezy z dřívějších dob a dnes určuje, kde máme kopat a nabírat písek, tedy ten zvláštní chlapík s planoucíma očima povídal, milí chlapi, safíry jsou vzácné, prozradím vám jednoduchou statistiku, na deset tisíc iserinů připadá asi deset zirkonů a jen jeden jediný safír naše nadšení začalo trochu ochabovat, protože slunce stoupalo výš po safírově modré obloze, nemilosrdně pálilo do našich nahých zad, horská voda však byla stále jako tekutý led a k tomu se odkudsi z močálů

Stezka odvahy

vynořily muchničky, mrňavé mušky, které člověk sotva vidí, zato až moc dobře cítí jejich sosáček, útočily na nás v celých rojích a mě tehdy napadlo, že aljašští nebo sibiřští zlatokopové na tom byli přece jen líp než my, muchničky je jistě netrápily, řekl jsem to nahlas, ale Náčelník se

97

rozesmál a povídá, neslyšel jsi nikdy o metle pustin, krvežíznivých komárech? ve zlatonosných krajích jsou jich všude miliardy! Namítl jsem, že o nich není ve zlatokopeckých povídkách ani slovo a Náčelník řekl, prospektoři si hmyzu prostě nevšimli, byla to pro ně příliš všední záležitost, nestála jim za zmínku, počítali s ní, jako počítali se sluncem, deštěm, krutým mrazem snažil jsem se tedy vzdorovat muchničkám tím, že jsem je ignoroval, jenže ony nechtěly ignorovat mne, lezly všude, kam se dalo i kam se nedalo, například do vlasů a do nosních dírek a do holínek, nakonec mě dohnaly k zuřivosti, právě ve chvíli, kdy jsem vztekle odhodil prospektorské náčiní a začal ty bestie pobíjet, Lišák vzal moji pánvičku, ponořil ji do vody a propíral nabraný písek, a když zakroužil pánvičkou asi podvacáté, zařval:

„Mám! Safír!“

A skutečně, na samém dně mezi černolesklými iseriny svítil kamínek menší než obilné zrnko, světlounce modrý jako mořská hladina za slunečného dne, pravý jizerský safír, vzácný materiál, za nímž táhli sem do nehostinných středověkých hor hledači až z daleké Itálie, drahokam, pro který nechávali v dávných dobách majitelé panství, frýdlantští Bibersteinové, oslepovat muže, kteří přišli kutat na Jizerku tajně, bez vrchnostenského povolení.

Celý ten památný den jsme žili životem skutečných prospektorů, podařilo se nám vysvobodit z tisíciletých náplavů říčky ještě pět dalších safírů, na břehu voněla kleč, louky zářily záplavou naružovělých prys-kyrníků a modravých pomněnek, a to všechno spolu s ševelením horských vod se mi natrvalo zapsalo do paměti, a když teď hledím z Pytláckých kamenů do jižního cípu osady, k ústí Safírového potůčku, vybavuju si všechny podrobnosti, jako kdyby se to odehrávalo teprve včera.

Zkoumám dál terén kolem dokola, jedu očima po modravém úbočí Smrku, nejvyšší hory na české straně hranice. Na jeho úpatí začíná podivuhodný kraj močálů, země věčného ticha: velká jizerská louka. Mělké, široké údolí, které se táhne daleko na východ. Jeden z nejpustších koutů ve střední Evropě. Rozsáhlá přírodní rezervace, kam mají volný přístup jen lišky, tetřivci a jeleni. Sídliště vzácných tvorů, sýců rousných a velkých bílých pavouků, které bychom jinde v Čechách marně hledali. Při zběžné prohlídce se zdá, že tam dole na dně údolí neřádila vichřice tak zběsile jako na hřebenech, které ten tajuplný kraj uzavírají. Nízké smrky, zakrsle břízy, jalovcové keříky a kosodřevina lépe vzdorují větru než

98

pěstěný les na středním hřebenu. Aspoň nikde nevidím rozsáhlé polomy.

Můj pohled spočinul na podivném předmětu v klečovém porostu. Kdesi blízko klíkatého toku průzračné Jizery trčí ze zelených větví stříbrný obelisk. Sluneční paprsky se od něho odrážejí, jako by byl z leštěného kovu. Snad je to jeden z mnoha horských památníků, místo, kde před léty zahynul dřevorubec, hajný, zbloudilý pocestný? Marně však pátrám v paměti, Náčelník nikdy o žádném pomníčku dole u Jizery nemluvil. A Náčelník zná tyhle hory líp než kterýkoli jiný člověk! Vyprávěl jen o starých ruských křížích, dlouho jsme je bezvysledně hledali v bažinách, ale mnohem výš proti vodě. A Hennrichův pomníček to není docela určitě! Ten je skrytý někde tady v blízkém okolí Pytláckých kamenů, které podle toho slavného pytláka dostaly svoje jméno.

Mrknu se na tu divnou věc zblízka!

A už opatrně slézám po žulových balvanech, prodírám se mořem zeleného mlází, postupuju mnohem rychleji, než kdybych se tloukl přes vývraty na hřebeni. Až tu věc prozkoumám, pustím se vzhůru proti Jizeře. Já vím, normálně se na velkou jizerskou louku nesmí, je to přísná rezervace, jenže dnešní den nikdo nemůže považovat za normální! Vichřice natropila v horách takovou spoušť, že se nikdo nebude rozčilovat jen proto, že jeden člověk přejde místy, kam je jinak přístup zakázaný. Horská služba má ostatně asi jiné starosti než střežit hranice rezervací!

Asi po deseti minutách chůze vylezu na osamělou skalku, abych se nad mořem mladých smrčků rozhlédl a upravil svůj kurs. Záhadný obelisk je už docela blízko, rozeznám na něm odtud zřetelně každou podrobnost. Zírám na tu věc celou věčnost a cítím, jak se mi bláznivě rozbíhá srdce. Celým tělem mi projíždí traslavý proud, jako kdybych se dotýkal špatně izolovaného elektrického drátu. Ten obelisk totiž není obelisk. Je to ulomené křídlo letadla!

99

Byl to spíš pád než sestup, sjel jsem dolů jako po skluzavce, skalka měla hrozně hladký povrch, nohy marně hledaly opěrný bod a ruce samy váhu těla neudržely, mně se vám trásly prsty jako stoletému pradědečkovi, to křídlo letadla, zapíchnuté v kosodřevině, mě úplně vyvedlo z míry. Žulová skalka naštěstí trčela sotva tři metry nad mlázím, a tak se mi při tom pekelném sešupu celkem nic nestalo, až na poněkud rozedřené dlaně. Povrch zase nebyl tak hladký, jak se snad zdálo obutým botám, připomínal víc struhadlo než leštěný mramor, a když jsem frčel po břiše dolů, ruce se snažily přibrzdit rovnoměrně zrychlený pohyb a živcové krystaly mi trochu pošramotily kůži. Jindy bych sykal bolestí, foukal si na dlaně a sám sebe litoval, ale tentokrát si šrámů nevšímám, dokonce ani nevnímám bolest. Se mnou se vůbec děly divné věci. Už nahoře, sotva jsem zahlédl ulomené křídlo, mozek mi přestal fungovat, měl jsem najednou v kebuli dunivě prázdnou a jen jsem zíral na tu neuvěřitelnou věc. Trvalo mi asi dost dlouho, než jsem se probral z prvního úleku. Pak se mi pro změnuotalo v palici dvacet myšlenek najednou, byly to spíš nesmyslně promíchané útržky myšlenek než skutečné myšlenky. Teprve když moje nohy ucítily pevnou půdu, byl jsem znovu schopen logického úsudku. Najednou mi fičely hlavou strašně jasné myšlenky: Rychle dolů! Přesně k severu! Asi tak tři sta kroků!

Nehledám nejschůdnější cestu, valím se houštinou přímo vpřed, rozrážím nízké smrčky, rukama si chráním obličej před jehličím, občas mě podtrhne skrytý kořen, proborím se do neviditelného pařezu, ale hned jsem zase na nohou a letím dál, nezastaví mě ani zrádné ostružiny, a kde jsou mladé stromky propletené v neproniknutelnou hradbu, lezu po čtyřech nebo se plazím na břiše. Myslím jenom na správný směr, křídlo mi už zmizelo z dohledu. Příkrý svah se náhle láme do roviny. Stojím na dně údolí, tady začíná velká jizerská louka. Podle jména by si někdo mohl myslet, že mám před sebou příjemný trávník, plný kopretin, smol-niček a materídoušky. To je ovšem naprosto falešná představa. Velká jizerská louka je louka jen podle jména. Tu a tam sice najdete volné plácky, zarostlé trávou, ale převážnou část údolí zabírá les, nikým nesázený ani nekácený. Obrovité smrky s hustými větvemi od špičky až po samou zem. Mladé stromečky, urputně mezi sebou zápasící o světlo.

100

Mrtvé kmeny bez kůry, s šedivým, popraskaným dřevem a strašidelně holými větvemi. A na zemi všude černé tůňky, tlející jehličí, borůvčí, koberce rašeliníku nacucané vodou. Na jedno takové místo pokryté mechem jsem právě šlápl. Noha mi zajela po kotník do bahna, honem ji stahuju zpátky. Šlápěj se zvolna plní vodou. S přímým postupem je konec, musím dávat dobrý pozor, kam stoupám!

Tři sta kroků mám dávno odpočítáno, ušel jsem navíc další tři stovky a nikde sebemenší stopa po stříbrném křídle. Že jsem uhnul ze správného směru doleva! Tohle znám z orientačních závodů, které pro nás Náčelník občas připravuje, když si myslím, že běžím přesně za nosem, obyčejně se odkláním od ideální přímky mírně vlevo. -v tomhle zeleném bludišti může mít i malá odchylka osudný následek. Deset kroků doleva a neprůhledná zelená stěna dokonale zakryje hledaný cíl.

Dalších tři sta pečlivě registrovaných kroků - a zase nic! Je tohle vůbec možné? Ze stráně se mi zdálo křídlo skoro na dosah a teď ho ne a ne najít! Zavřu oči a na sametovou tmou, která mě rázem obklopí, si znovu promítnu pohled ze skalky do údolí. Stříbrná náplavka - skupinka prastarých smrků - vývrat - ostrůvek nízké křeče a v něm ta divná věc! Ale kde vlastně stojím já? To bych rád přesně věděl! Je to sice trapné, musím však poctivě přiznat, že se už chvíli motám po lese nazdařbůh, desetkrát jsem změnil směr - prostě poněkud bloudím. Já, který si tak zakládám na svém vynikajícím orientačním smyslu. Vráťím se zpátky po svých stopách, to bude asi nejlepší.

Bláznivý nápad, hledat svoje vlastní stopy v bažinatém pralese a ještě k tomu krátce po průtrži mračen! Podle toho nejlíp poznáte, jak mě všechny ty nečekané události vyšínuly. Jdu sotva půl minuty a náhle cítím, že se mi půda divně houpe pod nohama. Není to poprvé, co přecházím podezřele vlhká místa, je jich tu víc než pevné země. Zrychlím krok, našlapuju lehounce jako baletka a vtom lup, rašelinový koberec se pode mnou protrhne a moje pravá noha zajede až po koleno do černého bahna. Lidičky, ve mně hrklo! Já si okamžitě vzpomněl na všelijaké povídky o bezedných močálech a nešťastných lidech, kteří se v nich utopili. Honem tahám nohu z bahna a tu slyším ten mlaskávy zvuk znovu a současně mi cosi stahuje do bažiny i levou pajdu. Na čele mi vyrazily kapky potu. Do pytle, teď vezím v močálu oběma nohama. S hrůzou očekávám, že mi bahno začne stoupat zvolna k pasu a dál k lopatkám a ještě výš k bradě, jak jsem to viděl v jednom

Stezka odvahy

uhozeném televizním filmu. Naštěstí nepadám do hloubky tak rychle. Dokonce se

707

zdá, že už vůbec neklesám. Prostě jsem jen zahučel do bahniska, které mi sahá právě ke kolenům. Jenže já z té odporne kaše nemůžu vyběhnout! I když napínám síly jako kuň, přešlapuju skoro na místě, sotva jednu chůdu ze smrduté břechy vytáhnou, hned se pod ní zrádný zelený koberec znovu proboří. A přece jen se centimetr po centimetru blížím k padlému smrku, a když konečně dosáhnu na jeho větve, mám vyhráno.

Jsem sice zachráněný, zato úplně oddělaný. Sedím na zpola zetlelém kmeni, chytám dech a udiveně si prohlížím vlastní nohy. Vypadá to, jako kdybych byl obutý do černých rybářských holínek, co člověku sahají až do rozkroku. Ačkoliv ve skutečnosti mám pouze turistické boty. No co, hlavně že jsem tam nezůstal! Musí to být ohavná smrt, utonout v močálu. To by se mě Náčelník nahledal. Mohl by slídit po lesích do konce prázdnin a nenašel by jedinou stopu. Panečku, ten poprask, nejdřív by mě hledali kluci z tábora, pak Horská služba a nakonec nejspíš i vojsko. Moje zmizení by zůstalo navždycky nerozluštěnou záhadou. A Náčelník by měl zase o čem psát – on totiž napsal knížku o Jizerských horách a v ní kromě jiného vypravuje všelijaké napínavé historky o tom, kdy, kde a kdo v Jizerkách zaklepal bačkorama. Do příštího vydání by zaručeně přidal kapitolu o mně. Tajemné zmizení. Nebo tak nějak. A jednou by mě možná z bažiny vytáhli, třeba za dva tisíce let, jako nedávno kdesi ve Skandinávii vylovili z močálů chlápky, kteří se tam v pradávných dobách utopili. Viděl jsem je na fotkách, byli úplně celí, žádní kostlivci, jako kdyby spali, rašelina je ideální konzervační přípravek, co do ní zapadne, k tomu nemůže vzduch, to prostě zůstane pořád takové, jaké to je.

Vidíte, že mě napadaly dost divné myšlenky. Kdybyste ovšem byli v tom ponurém bažinatém lese se mnou, ani byste se mé náladě nedivili. Když kolem vás leží plno ztrouchnivělého dřeva, z močálů vyskakují bubliny a nikde nazaslechnete ani ptačí pípnutí a k tomu všemu marně hledáte záhadné křídlo letadla, nemáte moc chuti do zpěvu.

Od chvíle, kdy jsem zahučel do hlubokého bahna, dávám si dobrý pozor, abych nešlápl na zrádný rašeliník. Své vlastní stopy už nehledám, mířím přímo ke stráni pod Pytláckými kameny, odkud jsem asi před půlhodinou seběhl. A sotva se vyškrábu pár desítek metrů nad údolí, mám zase Velkou jizersku louku před sebou jako na přehledné barevné mapě. Stíny se značně prodloužily, slunce zvolna klouže k západu. Z lesů a močálů stoupají průsvitné páry, celé údolí se podobá obrovskému vroucímu kotli. A támhle je křídlo! Docela jinde, než jsem je hledal! Azimut tři sta sedm. Přibližně pět set kroků.

102

Busolu mám ustavičně v dlani, postupuju kupředu sice pomaleji, ale zato nemohu minout cíl. Čtyři sta dvanáct, třináct, čtrnáct... Stát! Záblesk v trávě po pravém boku upoutá mou pozornost. Leží tu kus kormidla, nějaká příšerná síla ho urvala od trupu letadla a mrskla s ním doprostřed paloučku. Než dopadlo, skosilo vzrostlé smrčky jako klásky. O třicet kroků dál je kolo z podvozku. A hned vedle kus přeražené vrtule.

Znovu cítím, jak se mi rozčilením třesou ruce, v lesním tichu slyším svůj vlastní dech, rychlý, sípavý. Tušil jsem, co tu asi najdu, a přece mě pohled na trosky letadla zaskočil nepřipraveného. Musím si na ty věci sáhnout, abych uvěřil.

Uložené křídlo se zabořilo do rašeliny, špička trčí k nebi a opírá se o pružné větve kosodřeviny. Podvečerní slunce se v něm odráží jako v zrcadle. Čtu na něm písmenka: OK OFD.

Terén v místě katastrofy je značně nepřehledný, roztroušené skupiny starých smrků, husté porosty křeče, vývraty, rašelinné tůňky s černou vodou, při krajích zarostlé vysokou ostricí a suchopýrem. Bloudím tu jako v podivném snu a co chvíli narazím na další stopy: zohýbané pláty plechu, úlomky skla – a tady dokonce letecký motor vyryl při dopadu do písčité náplavky hluboký kráter. A přece stále ještě nemám to nejdůležitější, po čem se pídím. Musí to tu někde taky ležet. Nebo snad už hlavní část vraku odvezli? Těžko, nákladák sem neprojde, pásák by zapadl do bažin.

„Kli-kli-kli-kli.“

Zvednu hlavu, abych se podíval na ptačího přítelíčka, který tu se mnou sdílí horskou samotu. Hned však o něho ztrácím zájem. Objevil jsem klíčové místo katastrofy. Sem, do hradby prastarých smrků, narazilo malé sportovní letadlo v plné rychlosti. Něme svědectví o tragédii podávají zurážené větve, servané pruhy kůry a plechový plát vysoko i v koruně. Divná věc, nahoře na středním hřebenu pokácel tisíce kmenů pouhý vítr, tady sukovité stromy přežily náraz letadla! Všechny stopy ukazují, že dvumotorový stroj přiletěl nízko nad zemí od

Stezka odvahy

jihovýchodu, i narazil na vrcholky lesa a roztránil se. Odkud startoval? Kam měl namířeno? Kdo ho pilotoval? Proč letěl tak strašně nízko nad horským hřebenem? A kdy se to neštěstí vlastně přihodilo? Na tyhle otázky zatím neumím odpovědět.

Znám přesně místo havárie a dovedu tedy lépe určit plochu, kam dopadly trosky letadla. Ohromná setrvačná síla je rozptýlila do velkého vějíře.

r • 103

vyhoupnu se na krajní smrk, má větve až na zem, stoupám po nich vzhůru jako po žebříku. Nemusím se ani namáhat až do koruny, z osmi-metrové výšky přehlednu velký kus okolí. Hluboko v klečovém porostu leží cosi velkého, černého. Vzápětí se prodírám kosodřevinou. Jestli jste někdy cestovali klečí, víte, jaká je to pekelná fuška. Pružné, fantasticky pokroucené větve, žádné kmeny, dlouhé pichlavé jehlice. Právě džungle. Noha vám co chvíli sklouzne po vlhké kůře, a když jednou ztratíte rovnováhu nebo se propadnete do nižšího patra větví, trvá to minimálně půl hodiny, než se vyhrabete z těch nesmyslných propletenců nahoru a jste schopni postupovat dál. Zkrátka, cesta vhodná pro šimpanze nebo akrobaty. Taký mi trvalo celou věčnost, než jsem se dopotácel k místu, kde ležel hlavní kus vraku – zbytek trupu letadla a něco, co snad mohlo kdysi být pilotní kabinou. Vytráskaná okénka, promáčkнутá střecha, uvnitř změt rozbitých přístrojů, zdeformovaná sedadla a mezi nimi vklíněná – lidská postava. Pánové, se mnou to ale cuklo! Vyjekl jsem leknutím, vlastně jsem chtěl vyjeklout, ale nedostal jsem ze sebe ani hlásku. Jako kdyby mě jakási ledová ruka chytila zezadu za krk a začala mě škrtit. Potom jsem cítil, že mi klesá dolů do plic těžký kámen, samozřejmě zase jen jako, chvíli jsem se nemohl pořádně nadechnout. Pak se ten balvan přesunul z plic ještě níž, do žaludku, a mně se udělalo hrozně špatně.

Jestli se snad ušklibáte, tak bych vás rád viděl na svém místě. Zažil jsem v životě už ledaco, stál jsem nad montérem, který právě slítl ze sloupu elektrického vedení a měl nohy natříkrát přeražené, viděl jsem srážku autobusu s tramvají, byl jsem u toho, když si můj strejda zasekl sekeru do levého kolena místo do špalu, tomu vám stříkala krev z roztáté nohy na dva metry daleko jako z fontány, a strejda málem vykrvácel. Ale ještě nikdy jsem se neskláněl nad mrtvým člověkem, nikdy jsem nepotkal v takové blízkosti smrt. Zvířat jsem sice viděl povražděných řůru, jenže zaříznutý kohout nebo zastřelený zajíc je něco docela jiného než mrtvý člověk. Když si uvědomíte, že ještě před chvílí dýchal, na někoho myslel, vesele si zpíval – a najednou tu leží mrtvý a už nikdy, nikdy, co bude svět světem, nepromluví, neuvidí své nejbližší, neuslyší jitřní zpěv ptáků...když si tohle všechno uvědomíte, udělá se vám taky nanic. Že je ten člověk mrtvý, to mi bylo jasné hned od prvního okamžiku. I kdyby neměl ošklivě rozražené temeno, poznal bych, že katastrofu nepřežil, už podle toho, jak divně měl krk zvrácený dozadu. Živý člověk by jaktěživ nedokázal dát hlavu do takové polohy.

104

i

Teď tu o svých prvních dojmech mluvím skoro pět minut, ale tenkrát na velké jizerské louce se všechno odehrálo během několika sekund. Na ty nikdy nezapomenu. Poprvé jsem se na vlastní oči přesvědčil, že také člověk je smrtelný. Dřív jsem to samozřejmě věděl, často jsem o smrti četl nebo slyšel, ale byla to pro mne prázdná slova, zvuky vydávané živým člověkem nebo písmenka natištěná na papíru. Najednou však vidím, co to slovo znamená ve skutečnosti. Že je to člověk, který nevidí zapadající slunce, přestože se jeho doširoka otevřené oči do slunce dívají, že necítí chladivý večerní vánek, neslyší křik strakapáda. Vyděsil jsem se nejspíš proto, že mi došlo, že i já tak budu jednou ležet. Proč jinak bych se tak stašně polekal? Vždyť jsem mrtvého pilota nikdy neviděl, neznal jsem ani jeho jméno.

Jakmile jsem se vzpamatoval z prvního šoku, vzal jsem roha. Nohy se mi samy od sebe rozběhly. Jenže jaképak utíkání, když jste uprostřed klečové džungle! I tak jsem asi vytvořil světový rekord v běhu kosodřevinou. Sotva z ní vypadnu na volné prostranství, narazím na druhé tělo. Já o toho chlápka málem zakop! Má na sobě světlé letní kalhoty a modrou silonovou bundu, hodně potrhanou. Jeho obličej je plný zaschlé krve. Hledím na něho a pomalu v hrůze ustupuju. Přitom si všimnu, že má otevřené oči. Ty oči hledí na mne a já cítím, že mě vidí. Potom se ozve slabé zasténání.

106

PRVNÍ POMOC

Pohled na mrtvého pilota v troskách letadla, to byl pro mne otřes, skončilo jedno údobí mého života, bezstarostné, nevědoucí dětství, během několika sekund

Stezka odvahy

jsem se změnil, dozrál, odhalil strašné tajemství. Víím, že už navždycky budu žít jinak než dosud, navenek se to třeba vůbec neprojeví, jiní lidé to na mně možná ani nepoznají, ale každá moje myšlenka, každé slovo, každý čin budou poznamenány tím nečekaným setkáním se smrtí.

Že jsem docela jiný, než jsem býval, o tom podaly přesvědčivý důkaz další události. Normálně bych za podobných okolností pěkně panikařil, jako tehdy, když u nás v ulici spadl montér ze sloupu elektrického vedení a zpřerážel si obě nohy, já se tam dal do breku a místo abych zavolal pomoc, zalezl jsem na dvoře do kůlny, bylo mi sice teprve deset, ale to mě neomlouvá, stalo se to za horkého letního poledne a naše ulice, která vede do polí, byla jako vymetená, zraněný montér ležel na dlažbě snad čtvrt hodiny, než ho našel náhodný chodec, a já se celou tu dobu krčil v koutě a řval jsem jako malý harant. Teď ze mne první úlek spadl neuvěřitelně rychle, hned jak mi došlo, že muž o něhož jsem zakopl v sitinách, žije a zřejmě je těžce zraněný, začal jsem vyvíjet horečnou činnost. Signálem k zásahu bylo bolestné zasténání.

Honem - obvazy! Letím k torně, která zůstala na písečné náplavce, a v duchu se modlím, abych našel malou lékárničku na předepsaném místě, v pravé kapse torny. Když jsem při nájezdu na tábor popadl Lišákovu tornu, nebyl čas na podrobné zkoumání jejího obsahu.

Sláva, je tam! Igelitový pytlík a v něm pečlivě srovnané věci: balíček sterilní gázy, obinadla, pružný obvaz, leukoplast, jelení lůj, krabička s acylpirinem, acylkofinem a neuralgenem. Osobní lékárničku nosíme na každou výpravu, já už ji vůbec nevyndávám z pravé kapsy torny. Co to dalo Náčelníkovi práce, než v nás vypěstoval tenhle návyk, kolikrát mi nasolil černou známku za to, že jsem lékárničku zapomněl doma! Míval jsem někdy na Náčelníka dopal, připadalo mi to jako zbytečné šikanování dobrých lidí. Černá známka není žádná legrace, kdo ji od Náčelníka koupí, nesmí se zúčastnit žádného společného podniku, dokud nepřinese pytel papírů a plechovek. Ten pytel je opravdický obrpytel, dva metry vysoký, a papíry s plechovkami do něj musíte nasbírat v horách. Náčelník vám sám vybere trasu, kterou s pytlem na krosně musíte projít a vyčistit. Někdy vás pošle třeba do horoucích pekel, z Liberce až

107

k Jelenímu potoku nebo na Černou horu. Zabijete tím celý den, sbíráte svinstvo po čuňatech výletnicích, zatímco ostatní kluci s Náčelníkem třeba lezou s lanem na Zvon, prozkoumávají Loupežnickou jeskyni nebo hledají v opuštěných lomech acháty, jaspisy a chalcedony. Teprve dnes vidím, jak to bylo od Náčelníka prozíravé, odpouštím mu všechny černé známky, co mi kdy napařil, malá lékárnička má pro mne v této chvíli nesmírnou cenu, možná cenu lidského života!

V deseti sekundách jsem zpátky u ležícího muže a obvazuju první tržnou ránu na zápěstí. Ten člověk má rány a podlitiny po celém těle, naštěstí většinou nekrvácí, jenom některé mokvají. Musel ztratit hroznou spoustu krve, je to zázrak, že nevykrvácel, teď asi záleží na každé kapce krve. Držím bezvládnou ruku na klíně, zraněný má už zase oči zavřené, znovu upadl do bezvědomí. Nejdřív přiložím na otevřenou ránu čtvereček sterilní gázy a pak ji hbitě ovijím dlouhým obinadlem, po každé otáčce vyskočí na bělostném tkanivu rudá skvrna, ale nakonec mizí poslední stopy krve pod bílým obvazem. Ještě plochý uzel a už se vrhám na další ránu. S údivem pozoruju vlastní prsty, nikdy bych v sobě nehledal takovou zručnost a jistotu, počínám si dovedně, jako kdybych byl ošetřovatelka. A znovu blahorečím Náčelníkovi. Skoro při každé toulce po horách přišla chvíle, kdy nám řekl:

„Ech, přátelé, já vetchý stařeček. Nožka mi uklouzla na oblázku, kot-níček vyskočil z pantů. Ošetříte mě, ubohého?“

Nebo: „Je zle, kamarádi. Loupu si česnek, nešikovná ruka fík nožem do zápěstí, přímo do tepny. Vidíte, jak z ní stříká krev?“

Jindy sebou Náčelník sekl na lyžích, a aby svůj školácký pád zamaskoval, hned začal bolestně skučet. Když jsme se kolem něho sjeli celí vykulení, jen sykal: „Noha, levá. Zlomená v holení. Dlahy. Smyk.“

To se rozumí, že Náčelník ani neuklouzl, ani se nešmikl do tepny, ani si nepolámал chůdu, bylo to vždycky jen divadlo, hrál, že si jako něco udělal jako kdyby se nemohl postavit na nohu jako kdyby měl v příštích sekundách vykrváct - a my museli honem honem Náčelníkovi pod-vazovat tepnu nebo přikládat na nohu dlahy. Snad vám to připadá jako legrace, ale většinou to legrace nebyla, Náčelník nám vždycky pěkně proháněl perka, někdy jsme záchrannou akci museli opakovat třeba desetkrát, dokud ho naše „první pomoc“ neuspokojila. Přitom nás obyčejně povzbuzoval svým osobitým způsobem:

„Hoši, hoši, rychleji, tohle je spíš poslední než první pomoc!“

108

„Pamatujte na moje tři nezaopatřené děti!“

Stezka odvahy

„Bože, vy jste nemehla!“

Někdy mě to pochopitelně štválo, nechystal jsem se na studium medicíny ani se nehodlám stát diplomovanou zdravotní sestrou a tyhle hrané nehody mě zpravidla dost otravovaly, zejména když bylo dusno jako v Kongu nebo naopak zima jako na špicberských ledovcích. Občas nám ty věčně opakované „akce es-ó-es“ - jak tomu Náčelník říkával, připadaly mírně praštěné, třeba když jsme nesli na nouzových nosítkách z klacků a větrovek Mamuta, zdravého jako tuřínek, potáceli se s ním hodinu přes rokle, balvany, potoky, padlé kmeny nebo když jsme běželi z Ptačích vrchů až do Ferdinandova k telefonu volat sanitku pro zraněného, který spadl ze skály - ačkoli ve skutečnosti nikdo z žádné skály

109

neslíti. Náčelník nás tehdy hnál „z cvičných důvodů“ červencovým polednem pět kiláků, jako kdyby někomu šlo vážně o život, a my si nemohli za prvním křovím říct, houby, jdeme krokem, protože Náčelník běžel s námi, vždycky dělal ty nesmysly jako všichni ostatní, štvál nás zabijáckým terénem jako chrt zajíce, a když jsme polomrtví konečně dorazili k prvním chalupám, nutil nás do finíše. Zatímco jsme na návsi lapali po dechu, Náčelník měl pusku od ucha k uchu a povídal:

„To jsme si zas jednou dali báječně do trička!“

Až do dnešního dne jsem tohle všechno považoval za Náčelníkovu střelenou libůstku, protože se nám na výpravách nikdy nic nestalo, aspoň nás nepostihla žádná vážnější nehoda a menší oděrky Náčelník přecházel mávnutím ruky: toho si nevímejte! A najednou s překvapením konstatuju, že to mělo cosi do sebe - přede mnou leží zraněný člověk, je samá krev, kolem na kilometry není živá duše. Jen kdybych měl víc obvazů! V Lišákově lékárně jich je zoufale málo. Pak mě napadne spásná myšlenka. V každém autě musí být lékárníčka, co když platí podobné nařízení i pro letadla? Prodírám se tedy klečí zpátky k troskám kabiny a snažím se nemyslet na to, co tam uvidím. Ale sotva se vrak vynoří za zelenou stěnou větví, můj pohled se proti mé vlastní vůli stáčí k nehybné postavě s černými sluchátky na uších, znovu se mi zabodává pod kůži ledovými drápkami strach. Naštěstí už mám v sobě ochranné látky z prvního setkání se smrtí, dodám si dokonce tolik odvahy, že sáhnu pilotovi na zápěstí, co když přece jen žil, ten druhý také vypadá jako mrtvý, ale ještě dýchá! Pilotova ruka je studená, nenahmatám v ní nejmenší ozvuky pulsu, zato slyším vlastní srdce bít až v krku. Hrudník vmáčkнутý mezi sedadla a palubní desku se nezvedá - pilot katastrofu nepřežil. Obracím se k němu zády a horečně pátrám po lékárníčce, nenajdu nic, co by se jí podobalo, bud tu vůbec nebyla, nebo je někde zasutá troskami. A přece se nevrátím ke zraněnému s prázdnými rukama, koženková sedadla jsou pokryta bílými povlaky, takovými, jaké znám ze zájezdových autobusů, plátno je sice značně potřhané, ale já z nich stejně nadělám dlouhé pruhy, nouzové obvazy. Musím pro ně vlézt do kabiny okénkem, zdeformovaná dvířka se nedají otevřít. A ještě dvakrát si razím cestu kosodřevinou, vleču kusy plechu a pruhy čalounění, které jsem odřízl nožem ze sedadel. Země je po průtrži mračen nacucaná vodou, nemohu nechat zraněného ležet v mokru!

Při druhém návratu ke kabině si všimnu rozbitého chronometru na

110

palubní desce. Ručičky ukazují šestnáct hodin čtyřicet tři minuty. Přesný čas, kdy došlo ke katastrofě. Před pátou hodinou se hnala přes hory větrná smršť! Hlavou mi bleskne zasutá vzpomínka - běžím starým lesem, v korunách výhrůžně sviští vítr, přerůstá už ve vichřici a tu do hukotu větví a praskotu rozkymáčených kmenů zazní kovový rachot motorů. Muselo to být tohle letadlo, OK OFD! V té chvíli už hnala vichřice nad lesem černé mraky, nezahlédl jsem z nízkého letícího stroje ani záblesk stříbrného trupu.

Při namáhavém cestování klečí mi došla další podrobnost katastrofy - muž v silonové bundě ji mohl přežít jen díky tomu, že vrak dopadl do kosodřevinového pole, spleť pružných větví náraz poněkud odpérovala, kdyby kabina narazila na holou zem, musela by se v té rychlosti roztrástit na kusy.

Rozkládám na mokré trávě nouzové lůžko a pak do něho přetahuj u ležící tělo. Je to šilená drina, ten člověk není právě nejmenší, odhaduju, že minimálně váží osmdesát kilo, a navíc musím být krajně opatrný, abych mu neublížil. I tak mě děsí pomyslení, zda nemá něco s páteří, vím, že by ho mohl i krátký přesun zabít. Ale musím to risknout, zajistit bezvládné tělo před chladem a vlhkostí, dobře znám z našich výprav, že nejdůležitější ze všeho je dobrá izolace od země. Záchránná výprava sem nedorazí dřív než za dvě tři hodiny, slunce se dotýká lesa na západě, za hodinu bude skoro tma a sotva tady v močálech zmizí denní světlo, udělá se příšerná zima.

Stezka odvahy

Asi jsem tomu člověku způsobil přesunem na lůžko velkou bolest, jen jsem ho popadl pod rameny a nadzvedl, začal tiše sténat a pak se probral z bezvědomí. Jak je vám pane?" zeptal jsem se. Můj hlas zněl úplně cizí, dlouho jsem s nikým nepromluvil a kromě toho mě ty jeho naříkavé zvuky pekelně znervózňovaly.

„Bolí vás něco?"

Hloupá otázka, ten člověk byl tak potlučený, že musel cítit v těle každou kůstku. Ostatně ani jsem nečekal odpověď, já prostě musel něco říct a dost dobře jsem nevěděl co. Muž sebou pohnul, zdálo se, jako by se chtěl zvednout na loktech.

„Ležte, zůstaňte klidně ležet," řekl jsem.

Myslím, že ho můj hlas trochu uklidňoval, napětí ve svalech povolilo. Jeho oči na mne hledí a odráží se v nich modré podvečerní nebe.

„Počkejte chvíli, omyju vám obličej."

111

Muž má tvář plnou zaschlé krve, musí to být hrozně nepříjemný pocit. Běžím k Jizeře, řeka nemůže být daleko, slyším vzdálený šumot, který se každým krokem blíží, a když rozhrnu houštinu mladých smrčků, spatřím vodní hladinu přímo u svých špiček. Polekaně zabrzdím, to není mírná horská říčka, jak ji znám z dřívějšíka! Jindy plyne mělkým korytem volný proud, v nejhlubších tůních dosahuje voda člověku sotva po pás, oči rozeznají na dně každý kamínek - ale nyní tu letí kalná záplava, strhává na druhém břehu celé bloky hnědočerné rašeliny, unáší větve, stromky, drny. Nejvíc mě udivuje, že ty zdivočelé vodní masy vydávají jen tlumené zvuky, šumění, syčení, mlaskání, nejspíš to bude tím, že tu nejsou žádné balvany, pouze rašelina a hrubozrný písek. Přál bych si vidět, co tahle velká voda po průtrži mračen dělá o pár kilometrů níž po proudu, tam, kde končí náhonů planina a Jizera začíná prudce klesat k Harrachovu. Řečiště je v těch místech zataraseno ohromnými žulovými balvany, běžící voda se o ně rozráží se zlobným řevem i při nízkém stavu.

„Neztrácej čas civěním!" připomíná mi vnitřní hlas. Honem namáčím kapesník ve vodě a už pospíchám zpátky, zraněný muž leží, oči zavřené, ale když uslyší skřípot písku pod mýma nohama, zvedne těžce víčka. Kleknu k jeho hlavě a zvolna mu omývám zakrvácené čelo. Asi mu to je příjemné, dívá se na mě tak zvláštně.

Chce něco říct, koutky mu trochu zacukaly, rty se začaly sotva znatelně pohybovat, ale nerozumím jedinému slovu. Zato z očí čtu zřetelnou otázku:

„Kde to jsem? Co se vlastně stalo?"

„Ležte, nehýbejte se," říkám místo odpovědi. Nebudu mu přeci povídat, že leží těžce zraněný uprostřed močálů a kolem dokola není kromě mne na kilometry lidská bytost. O vážnosti jeho stavu nemám pochybnosti, dokazuje to tenouká stružka krve, která mu vytryskla z koutku úst, když se snažil promluvit. Zřejmě má nějaké vnitřní zranění.

Ještě dvakrát pádím k řece, abych zakrvácený kapesník vymáchal, a postupně smývám z mužovy tváře strašidelnou masku, kterou na ní vytvořila zaschlá krev. Kolik může mít let? Asi jako náš táta. Jeho křídově bledá tvář prozrazuje, že ztratil příliš mnoho krve. Neměl bych už otálet, udělal jsem všechno, co bylo v mých silách. Zbývá mi poslední povinnost - přivolat co nejrychleji pomoc.

„Běžím na Smědavu," skláním se naposledy k raněnému. „Bude to nějakou chvíli trvat, než se vrátíme. Musíte zatím vydržet!"

Dřív než vystartuju vzhůru údolím, svléknu košili a kraťasy a přikryju

112

ležícího muže. Víím, že je to nedostatečná pokrývka, ale nic jiného není po ruce. Lepší tenoučká izolační vrstvička než vůbec žádná.

Naše pohledy se ještě jednou setkaly - a mně vám napadla hrozně divná myšlenka. Že mám vlastně po velké zkoušce odvahy. Viděl mě přece cizí člověk, to pravidla zakazují. Hned však ten nesmyslný nápad zavrhuju. K čertu se zkouškou. Co na tom záleží, jestli ji udělám nebo ne. Tady jde o lidský život!

Tornu s foťákem nechávám na místě, zdržovaly by mne při běhu, беру si jen busolu a mapu. A pak startuju k největšímu závodu, jaký jsem kdy podstoupil. K běhu o život.

113

ZÁVOD S ČASEM

Já tedy nemám elegantní styl, při běhu supím, hekám, smrkám do ruky a kluci říkají, že se tvářím jako chrlič. Nejsem taky žádný rychlík, na sprinty je moje kostra trochu těžká. Zato mám výdrž! To dělá pravidelný trénink s Náčelníkem. My totiž ve městě běháme po celý rok, v naší klubovně visí tlustý sešit s nápisem, vlastně to ani nápis není, jen obrázek, je na něm nakreslený chrt, peláší na plné pecky, a všechny stránky v tom sešitě jsou rozděleny do políček a my sem zapisujeme, kdo, kdy a jak dlouho trénoval vytrvalostní běh, sraz míváme denně o páté, někdy se sejde celá tlupa, jindy běžíme třeba jen dva, v úterý a ve

Stezka odvahy

čtvrtek je běžecký trénink povinný pro všechny, to s námi trénuje sám Náčelník a dává nám pěkně zabrat, vyrazíme od klubovny proti potoku, klušeme zvolna lesnatým údolím k opuštěnému lomu a pak dál k Mlynářovu kříži, kolem skalek a přes paseky až k České, chalupě, někdy i dál do nitra hor, naše tréninková trať vede lesem a skoro stále do kopce, zpočátku se držíme všichni pohromadě, ale po prvním větším stoupáku se parta začne trhat, ti, kterým dochází dech, zůstávají víc a víc pozadu, někdy dokonce přejdou do kroku, ale Náčelník běží a běží, nemilosrdně, bez přestávek, jako stroj a já se vždycky snažím udržet s ním krok co nejdéle. Před dvěma lety, když jsme s běháním po lesích začínali, setřásl mě Náčelník po několika stech metrech, pokaždé jsem se však držel v závěsu o kousek dál, jak mi sílily nohy a plíce, měl se mnou pořád těžší práci, já si po každém tréninku svatosvatě umíňoval, že příště nesmím odpadnout tak brzy, začal jsem kvůli tomu běhat denně, docela mě to chytlo, zanedlouho jsem měl v záznamní „chrtí knížce“ nejvíc naběhaných kilometrů ze všech našich kluků, před letošním táborem jsem doběhl poprvé vedle Náčelníka až k České chalupě, a ta leží v horách o dvě stě metrů výš než naše klubovna. Náčelník se mé cestou několikrát zeptal:

„Nechceš si odpočinout, Ježoure?“

Já vždycky zataľ zuby a sykl jsem zavile:

„Ne!“

V posledním stoupáku na-lyžařské sjezdovce Náčelník najednou vzdychl.

„Ech, stáří!“

A přešel do kroku. Dřív vždycky ušťval on mne, tentokrát jsem poprvé ušťval já jeho!

114

Kdepak by mne napadlo, že ty Náčelníkovy tvrdé běžecké tréninky mohou být dobré ještě k něčemu jinému. Mám před sebou trať dlouhou pět šest kilometrů, od místa katastrofy na Smědavu, k nejbližšímu obydlenému místu. Musím ji urazit co nejrychleji, vím, že záleží na každé sekundě. Jen kdyby mě tak pekelně nepíchalo v boku! Neviditelná ruka mi vráží v pravidelných intervalech pod nejdolejší žebro rozžhavenou jehlici. Aspoň mám ten pocit. Taky mi nějak nestačí dech, sípám, jako kdybych spolkl přepísknutou pišťalku, vdechuju vzduch nosem i otevřenou pusou, a stejně se bojím, že mi plíce v nejbližším okamžiku prasknou nedostatkem kyslíku. Asi jsem nasadil hned po startu moc ostré tempo! Od místa neštěstí jsem uběhl sotva kilák a hučí mi v uších, před očima se točí duhová kola, jen s vypětím posledních sil zaháním myšlenku: vzdej to, přejdi do kroku, tohle nemůžeš vydržet!

Dvakrát jsem tomu pokušení skutečně podlehl, ale jen jsem si vzpomněl na člověka, který leží v bažinách pod Pytláckými kameny a možná umírá, hned jsem znovu přinutil nohy k běhu. Potom se mi vybavila Náčelníkova prűpovídka, kterou nám opakuje vždycky, když jsme u konce se silami:

„Duch je unavený dřív než tělo!“

Něco na tom opravdu asi bude, jen si přestanu myslet, že nemůžu dál, hned zase můžu. Nakonec se už raději vůbec nepozoruju, prostě píchání v boku ignoruju. Tohle je moje stará zkušenost, že když se soustředím moc sám na sebe, na svoje nepříjemné pocity, bolest, slabost, nemoc, únavu, je to všechno hned mnohem horší, ale sotva přestanu myslet na sebe a na svoje momentální těžkosti, okamžitě je mi líp.

Běžím tedy vzhůru proti říčce, přeskakuju padlé kmeny a tlející pařezy, před vnitřním zrakem vidím zraněného muže a píchání v boku je stále slabší, i dech ztrácí bolestné napětí. Všechny svaly se jaksi samy od sebe uvolnily, udržuju rovnoměrně tempo, vím, že jsem překonal krizi a vydržím teď běžet bez odpočinku dlouhé kilometry. Údolí se přede mnou rozvírá do šířky, jsou tu planiny rovné jako stůl, pokryté naplaveným hrubozrným pískem a trsy kyselé trávy, nádherný terén pro běžce, půda dostatečně pevná pod nohama a přitom měkká, pružná. Přebíhám jednu z těchto pustých plání a přede mnou se rozehrává podivuhodná scéna, jakou jsem ještě nikdy nespatriľ a o které jsem ani nikoho neslyšel vyprávět.

Po větrné smršti a hrozně bouřce stoupaly z lesů a bažin bílé páry, nad některými místy se vznášely jen průsvitné závoje, jinde to vypadalo,

75

jako kdyby v lesích hořely skryté ohně. Nej hustší obláčky vířily nad korytem Jizery. A jak běžím proti vodě k západu, nebe se náhle rozhořívá oranžovou září. Moc rád koukám na západy slunce, v táboře obyčejně vyběhnu z údolí na stráň a pozoruju slunce, jak se snaží do lesů, někdy se promění v ohromný karmínový balón a měkce přistává do smrkových korun, viděl jsem to divadlo snad už tisíckrát a nikdy se mi neomrzelo, ale také jsem nikdy nespatriľ to, co dnes. Když se slunce dotklo špiček nejvyšších stromů na obzoru, páry nad řekou vzplály

Stezka odvahy

duhovými barvami, žlutá, oranžová, rudá, fialová, jako kdyby tu kdosi zapálil ohňové ben-gálské ohně, barevné páry zvolna vířily, barvy se proměňovaly, pohasínaly a znovu jasně planuly, přízračná scéna, nádherná, děsivá, okouzující. Probíhal jsem těmi zářícími obláčky, moje tělo už zase pracovalo tiše, harmonicky, jako dokonalý stroj, byly to nezapomenutelné chvíle. V minulosti jsem viděl hodně barevných západů slunce, ale nikdy od paprsků mizející denní hvězdy nevzplanul celý kraj jako nahoře na velké jizerské louce. Potom byl najednou konec, rudá deska zmizela pod obzorem, páry rázem ztratily zářivé barvy, zbledly, zešedly. Právě v té chvíli jsem dorazil k první velké překážce. Po pravé ruce říční koryto, přede mnou hradba kosodřeviny, nalevo nebezpečné močály. Poznávám to místo, loni jsme tu s Náčelníkem museli přebrodit řeku, Náčelník nás tehdy trochu postrašil, než jsme vstoupili do vody, ztišil hlas a zatvářil se nezvykle vážně, nemluvte, řekl nám šeptem, pokračujeme bez povolení hranice cizího státu, kdyby nás na druhé straně přistihla polská hlídka, budou z toho mrzutosti. Tenkrát plynula pod kosodřevinou tichá horská říčka, její vody nám dosahovaly nejvýš do pasu, většinou sotva ke kolenům, zato dnes tu letí mezi rašelinnými břehy divoký proud. Ale nemám jinou možnost, musím se dostat na polskou stranu, průchodem klečí bych ztratil strašnou spoustu času. Ostatně setkání s polskými pohraničníky bych jen uvítal! Rychle shazuju trenýrky a zouvám si boty, v mokřích trenkách by se mi dál běželo špatně, brzo bych měl vlka. Boty mám sice naskrz promáčené, takže bych v nich mohl brodit přes vodu, ale naskákaly by mi do nich kamínky a na druhé straně bych je stejně musel vysypávat. Opatrně sestupuji do rozvodněné Jizery, přidržuju se převíslych větví kosodřeviny a zkoumám nohama dno. Řeka je tu nezvykle široká, snad třicet kroků, nemůže tu být tedy taková hloubka jako v místech, kde jsou břehy sevřené a strmé. Mapu a busolu jsem si pro jistotu zabalil do tre-

776

nýrek, boty svazuju k sobě tkaničkami. První opatrný krok do zdívočelé Jizery, voda mi hned stoupá ke kolenům, druhý krok, propadám se skoro po pás a proud proti mně podnikne nečekaný nápor, musím se mu postavit čelem, doráží na mne s neuvěřitelnou zuřivostí, mám co dělat, abych se udržel. Třetí a čtvrtý krok, hladina zatím nestoupá, ale začíná se mi točit hlava z pohledu na uhánějící vodu, musím odtrhnout oči od hladiny, jinak bych ztratil rovnováhu, dívám se tedy do korun starých smrků na druhém břehu, ale i ty zachvátil vířivý pohyb. Pátý a šestý krok, hladina mi popolezla jen o pár centimetrů a řeka na mne udeřila znásobenou silou. Než si stačím uvědomit, co se vlastně stalo, jsem o pár desítek metrů níž. Plavu náhodou docela dobře, a stejně mám plno práce, než se vyškrabu zpátky na břeh. Byl to cvrkot, břehy kolem mne jen letěly! Umíte si představit, jak báječně kraulujete, když máte obě ruce plné? Nejdřív jsem chtěl přeplavat na druhou stranu, ale nakonec jsem rád, že se zachytím převíslych větví na pravém břehu. Rozvodněná Jizera mě za tu chvíličku snesla nejmiň o dvě stě metrů zpátky! Asi pětkrát jsem se marně pokoušel přistát, proud mi však pokaždé podrazil nohy a už jsem jel jako tríska. Naštěstí je tu nahoře na velké jizerské louce koryto měkce vystlané pískem, být to o pár kilometrů níž po vodě, rozbil bych se o žulové balvany na milimetrové kousíčky. I tak při mně stálo štěstí, jen se na břehu otřepu jako zmáčený pudl, sáhne na mě hrůza. Zpozoruju o pár desítek metrů níž mohutnou bobří hráz. Smršť zde vyvrátila starý horský smrk, padl napříč přes řeku a zachytává se na něm všechno plovoucí dřevo, od metrových klacků až po kmeny stržené povodní. Jinde proud uhání s tlumeným syčením a šploucháním, ale do téhle přírodní hráze naráží s výhružným burácením. Stojím na břehu a nejsem si tak docela jistý, zda mi po těle naskákaly husí pupence proto, že jsem dost dlouho plaval v ledové horské vodě, nebo spíš proto, že mi došlo, co by se stalo, kdybych se včas nevyhrabal na břeh. Stihl by mě stejný osud jako poleno, které právě připlulo odkudsi shora - v plné jízdě narazilo na bariéru, chvíli se zmítalo a převracelo ve vírech, pak je proud strhl pod nakupené kmeny. Zajímalo mě, jestli vyplave dole pod hrází, ale pokud vím, na hladině se neukázalo, patrně uvázlo někde u dna. Zapomněl jsem vám říct, že jsem při tom nedobrovolném plaveckém cvičení přišel o mapu a busolu, když mi proud podrazil nohy, vypadly mi z trenýrek, do nichž jsem je před přechodem zabalil. No nazdar, to bude Lišák vyskakovat radostí, byla to jeho busola! Ale hned si říkám: co znamená jedna ztracená busola proti zachráněnému životu? Klidně dám

777

ti

Lišákovi svoji vlastní startku, nebo mu prostě koupím novou busolu. Třeba za peníze, které dostanu za nalezené rubíny.

Teprve nyní si uvědomím, že rubíny zůstaly v kapsičce košile. Ani jsem na ně

Stezka odvahy

nevzdechl, když jsem přikrýval zraněného muže svými šaty. Ale i na drahé kameny hned přestanu myslet, když jde o lidský život, připadají vám všechny starosti o peníze hloupé, zbytečné.

Po marném zápasu s rozvodněnou Jizerou mi je jasné, že řeku nepře-plavu, bylo by to příliš riskantní. Zkusím to jinak - přelezu na druhou stranu po tomhle přírodním mostě! Bariéra naplaveného dříví je široká aspoň pět metrů, po ní se hravě dostanu na levý břeh. Tak si to myslím, dokud nezačnu po nakupených kmenech šplhat. Mokrá kůra se smeká jako namydlená. Nejvíc mě však znervózňují díry mezi stromy, voda v nich divoce vře, kdybych do některé zahučel, byl by se mnou amen. Nemyslete si, že to bylo zase tak šíleně nebezpečné, jak se může zdát z mého vyprávění. Byl to celkem bezpečný přechod, normálně bych po tak tlustých kládách přešel se zavřenýma očima a ještě bych si pískal. Jenže když takový kmen o půlmetrovém průměru leží místo na pevné zemi nad řvoucí rozvodněnou řekou, nějak ztrácím jistotu a rovnováhu. Jako kdyby mě nebezpečná hlubina pod nohama přímo přitahovala. Já vím, je to moje vlastní chyba, z tak širokého kmene člověk nespadne, ani když má ruce v kapsách, a přesto mám vítr, že spadnu, a z těch myšlenek, že bych mohl spadnout, se mi rozklepala kolena, a nakonec bych asi opravdu spadl, i když je to jinak skoro absolutně vyloučené. Frostě jakási záhadná duševní vada. Náčelník tomu říkává „psychouš“.

Bude vám to možná k smíchu, ale já nakonec po té nejtlustší kládě lezl po čtyřech! A po celou tu dobu, co jsem pídalkoval, zpěněná vířící voda pod hrází mě přímo fascinovala, musel jsem ustavičně koukat, jak to mezi kládami a klacky řve, stříká a pění a víří, jak se tam polena a kmeny a větve melou, potápějí, lámou, drtí. Nemusíte mi to připomínat, sám dobře vím, že když jde člověk po úzké pěšince nad propastí, nemá dolů do hloubky ani mrknout - jenže já si nemohl pomoci, mně se tam oči v jednom kuse stáčely samy, ačkoli jsem se dolů dívat vůbec nechtěl!

Když jsem dolehl doprostřed hráze, musel jsem chvíli odpočívat, tak mě bolely křečovitě napjaté svaly. Přitom si vzpomenu na jednoho praštěného chlápka, co kdysi přecházel po laně nad Niagarskými vodopády. Jmenoval se Londýn nebo Blondýn nebo tak nějak, jednou jsem o tom jeho střeleném podniku četl a při čtení mi brnkalo na žebra strach. Já si

118

totiž všechno, co čtu, hned živě představuju, jako kdybych to sám prožíval. Musel to být šíleně odvážný člověk, když něco takového dokázal. Opravdický hrdina. Nebo spíš cvok? Cvok asi nebyl, to by po laně neušel ani deset metrů a už by provedl nějakou cvokárnu a zahučel do Niagary. Kdo chodí po laně, musí být absolutní klidas, člověk bez nervů. Což cvoci asi nejsou. Nebo snad jsou? O cvocích se přece říká, že mají nervy v háji. A když je něco v háji, je to pryč. Teď vážně nevím, jestli ten provazolezec byl cvok, nebo nebyl, nějak se ve svých úvahách zamotávám, nakonec si pomyslíte, že jestli tu někdo je cvok, pak jsem to nejspíš já. A možná že skutečně jsem cvok, když vám tady povídám o nějakém bláznivém provazochodci. Jenže ono to patří k věci. Vzpomínka na toho odvážného cvoka, který přešel po laně nad Niagarskými vodopády, měla pro vývoj událostí, o kterých tu vyprávím, jistý význam. Řekl jsem si, že když ten chlápek mohl přejít po laně takovou dálku a v místech, kde šlo každou sekundu opravdu o život, musím já přece přejít po tlusté kládě - jinak bych byl hlávkový salát. Prostě jsem se hned zase zvedl a zbytek cesty na druhý břeh urazil docela vzpřímeně, jen jsem rukama trochu balancoval, jako kdybych kráčel po laně. Za pár sekund stojím opět na pevné zemi, ušetřil jsem tím dobrou minutu pídalkování - a ta minuta možná rozhodne o životě zraněného člověka, který bezmocně leží v močálech a čeká, až mu přivedu pomoc.

Sotva ucítím písek pod nohama, dám se znovu do běhu. Běžím po polské straně hranice a už se nevracím na náš břeh, jednak to není možné, a pak tu je lepší cesta. Kéž bych potkal Poláky! Ale palouky, močály i lesy jsou tu liduprázdné. Náčelník nás spíš strašil, pochybuju, že tudy vůbec nějaký polský pohraničník kdy projde, nikde aspoň nevidím stopy bot, jen občas v trávě otisky srnčích kopýtek nebo velké jelení šlápoty.

Ještě jednou mi pomůže hráz z naplaveného dříví přejít z jednoho břehu na druhý suchou nohou, to už jsem pod Českým vrchem a opouštím řeku i údolí. Prodlírám se lesem přímo k jihu, dokud nenarazím na silničku. Kolikrát jsem po ní šel a jel na lyžích! Spojuje osadu Jizerku se Smědavou. První lidské obydlí je už nablízku. Prodloužím krok a zrychlím tempo. Je to skutečný finiš po velkém terénním běhu, sám se divím, kde se ve mně vzaly síly. Na plné pecky vletím do poslední zatáčky a přede mnou se vynoří střecha horské chalupy.

120

ZTRACENÉ LETADLO

Denní světlo slábne, v lese houstnou modré stíny, Smědavská chata se zdá

Stezka odvahy

opuštěná, v oknech nesvítí jediné světlo. Tabulka na dveřích oznamuje: DNES ZAVÍRACÍ DEN. Trochu to se mnou trhe. Nejbližší obydlené stavení je odtud osm kilometrů, až na úpatí Vlašského hřebenu, tam začínají vesnické domky. Stisknu kliku a napětí rázem povolí. Dveře se otevrou s hlasitým skřípěním. Jdu temnou chodbou, moje kročeje se tu strašidelně rozléhají. Výčep je zamčený. Ani v další místnosti nikdo není. Vyběhnu tedy po schodech do prvního patra. Všude prázdno, šero a ticho.

„Haló!“ volám.

Žádná odpověď.

„Je tu někdo?“

Napínám uši, ale slyším jen vlastní přerývaný dech. To snad není možné... Sbíhám po schodech zpátky do přízemí. Někdo tady přece musí být, když je hlavní vchod odemčený.

Dole se málem srazím s babkou, přichází právě zadními dveřmi ze dvora. Oba jsme se dost lekli, babka vyjekla a pustila plechové vědro, které se s řinčením kutálí po schůdcích. Ani se nedivím, že to s babkou tak zacvičilo, na mne byl asi pohled! Polonahý, propocení, zastříkaný až za ušima bahnem... Kdybych takhle potkal sám sebe navečer v temné chodbě opuštěné horské chalupy, byl bych z toho pěkně vyplašený!

„Co~co~co tu-?“ ptá se babka ustrašeně a já jí hned skočím do řeči.

„Je pan vedoucí doma?“

„Nikdo...“ řekla babka a náhle se uprostřed věty zarazila, asi mi nechtěla prozradit, že je v celém domě úplně sama.

„Spadlo letadlo!“ křičím na ni. „Nahore v močálech. Leží tam těžce zraněný člověk!“

Víte, co na to babka?

„Jezuskote, jezuskote!“ To bylo všechno, nač se vzmožila.

„Kde je telefon?“ : „V kanceláři...“ } „Máte od ní klíč?“

Zavedla mě do kuchyně a cestou pořád jen bědovala. Na černé desce u dveří visely na háčcích řady klíčů. Nečekám, až mi babka najde ten pravý, sám se rychle orientuju v číslech. Vzápětí chvatně odemkám kancelář. Telefon stojí na psacím stole u okna. Horečně se přehrabuju

727

v papírech na desce, hledám telefonní seznam. Pak si všimnu čtvrtky přibité na zdi vedle stolu, je tu adresář psaný na stroji, na padesát jmen a čísel, z toho se nejméně dvacetkrát opakuje jméno Soukup. Vedoucí tu má zřejmě čísla všech příbuzných z desátého kolena. Konečně objevím to, co hledám. Policie - Hejnice. Zvednu sluchátko a vytáčím: devět - tři - jedna -- pět -- osm.

Ticho. Neslyším ani vyzvánění, ani obsazovací tón. Čekám ještě několik sekund a pak přiklepnu prsty vidlici.

Nic.

Znovu a znovu mačkám vidlici, ale ze sluchátka se neozve sebemenší zvuk.

„Haló! Halóóó!“ řvu do mluvítko.

Zdálo se mi, že kdesi v dálce se ozývá šumot - ale to mi jen hučí proud krve v hlavě, jak tisknu ucho k černé mušli.

Babka stojí na prahu a vyděšeně mě pozoruje.

„Jak voláte dolů do města?“ ptám se.

„Obyčejně,“ povídá babka. „Zvedneme sluchátko a vytočíme číslo.“

„Neslyším oznamovací tón.“

„Asi je někde porucha. Byla vichřice. Světlo taky nesvítí,“ řekla babka.

Zkousím ještě dvakrát navázat spojení, ale telefon zarytě mlčí. Zmocňuje se mě zoufalství. Tohle tedy znamená, že musím pokračovat v běhu dalších osm kiláků. Až dolů do Bílého potoka! Je to sice skoro pořád z kopce, jenže já se už sotva držím na nohou. Taky to znamená další zdržení - nejmíň tři čtvrté hodiny.

„Nemáte kolo?“ ptám se babky. „Musím co nejrychleji přivolat pomoc.“

„Kolo nemáme,“ říká babka. „Dole v kůlně je jenom motorka.“

„Půjčte mi ji.“ v

Babka viditelně váhá, asi ji přepadly nové pochybnosti, co když jsem nějaký chuligán, podvodník, zloděj?

„Prosím vás, paní, záleží na každé minutě. Ten člověk nahore možná umírá!“

Zmínka o umírajícím člověku na ni asi zapůsobila. Vede mě celá roztřesená zadním vchodem a otvírá vrátka do dřevěného přístěnku. Čekal jsem, že uvidím jawu nebo čížů, a zatím tam stojí staříčkový pionýr. Rychle ho vynáším přes práh na silnici. Kola jsou dobře nahuštěná, v nádržce šplouchá benzín. Jen aby chytil motor!

Jakou mám dnes smůlu, určitě nenaskočí.

722

Vyhoupnu se do sedla. Pincek se dává sám do pohybu, silnička hned za chatou mírně klesá, několik, sekund napětí, pak se ozve pod mýma nohama plechové

Stezka odvahy

zakašlání, trojí škytnutí a po něm pravidelné plechové vrčení. Hurá, můj prskolet nastartoval!

Zatáčku u lesní školky jsem řezal už dobrou čtyřicítkou.

Tedy čtyřicítkou to asi nebyla, protože zatáčka není klopená, a kdybych před ní kapku nepřibrzdil, vyletěl bych do lesa a rozplácl se o buky. Vlétl jsem do ní třicítkou, a jestli to nebyla třicítkou, tak dvacítkou docela určitě. Buky po mém pravém boku uskakují dozadu, koukám na ně jen koutkem oka a vážně se mi chvílemi zdá, že kolem mě tryskem prchají. Drátěný plot školky se mi slil v jediný stříbrný pás. Takže to přece jen bude spíš třicítkou než dvacítkou!

Řítím se po asfaltové silničce a lituju, že mě nevidí Náčelník. Ten by mrkal na drát! Kdyby mě viděl, jak suveréně vedu pincka, už by o mně neříkal:

„Varuju vás, Ježkoví nikdy nepůjčujte ani koloběžku!”

Babka našťestí Náčelníkovy pomluvy nikdy neslyšela, ani neví, že nemám doma žádnou motorku. Jen se mě zeptala, jestli na motorce umím jezdit, a já jsem pochopitelně řekl:

„Samo, paní, to nic není!”

Nebudu jí přece vypravovat, že nemám oprávnění k jízdě! A Náčelník tu není, aby babce povídal nějaké drby o mém jezdeckém umění. On si totiž myslí, že se nutně musím vymáznout na každé motorce, jako jsem se vymaži s jeho Starou Dobráčkou. Na začátku tábora jsem si od něho vypůjčil dvěstěpadesátku, abych ji trochu vyzkoušel na lesní cestě. Náčelníkova jawa je předhistorický exemplář, možná že na ní jezdili už lovci mamutů a docela určitě pamatuje dobu parních lokomobilů, sen-tinelů a ruchadla bratranců Veverkových. Lidi se Náčelníkovi kvůli té rachotině pošklebují, ale Náčelník se k ní vždycky chová vlídně a sentimentálně, jako kdyby to byla jeho vlastní staříčká babička, oslovuje ji zásadně Stará Dobráčko, a když mu někdo navrhne, aby prodal tu hajtru do starého železa, protože v hutích nemají co tavit, Náčelník se zatváří uražený a řekne: „Stará Dobrácká mi věrně slouží už od narození, jak bych ji mohl vyhodit na smeták? I stroje mají duši, přáteli, a trpí, když s nimi člověk zachází nevděčně.”

Aby svým slovům dodal důraz, doprovodí je obyčejné pořádným záhlavcem.

123

Já těm Náčelníkovým šplechtům skoro uvěřil, a když se jednou Náčelník toulal celý den kdesi v horách, bylo mi Staré Dobrácky líto, že stojí pod lípou taková opuštěná, nikdo ji ani neprovětrá. Napadlo mi, že bych jí mohl dopřát trochu pohybu. Nastartoval jsem ji na cestě v lese u tábora.

„Teď se proskočíš, Stará Dobráčko,” povídám jí přátelsky.

Kopnu tam rychlost, přidám plyn a Stará Dobrácká, potvora jedna • záludná, se vzepjala na zadní kolo jako divoká kobyla, shodila mě, vyšila mi na stehnu parádní šrám a ještě mě přiklepla k zemi. Náčelník se místo na Starou Dobráčku rozčílil na mě, že jsem si ji vypůjčil bez dovolení a kdesi cosi!

Huííííííí!

Brzdy zapracovaly naprosto spolehlivě, byl z toho nádherný smyk jako na ploché dráze, zadní kolo opsalo táhlý oblouk kolem předního kola, ale stačil jsem chodidly udržet rovnováhu. Napříč silnicí leží smrk, přinejmenším stoletý. Do pytle, polom! Ani mi v tom zmatku nenapadlo, že by i tady mohla vichřice sem tam složit nějaký strom. Seskočím a přetáhnu pincka přes tlustý kmen v místech, kde jsou větve nejřidší. Jde mi to dost ztuhá, jsem po rychlé jízdě zmrzlý jako nanuk, tady v nižších polohách je sice příjemně vlhý letní večer, ale když si to hasíte na plné pecky na motorce jen v trenýrkách a bez košile, začnou vám zuby brzy telegrafovat.

Na druhé straně povaleného velíkána se mi skoro ani nevyplatilo nasednout, o padesát metrů dál uzavírá cestu nakloněná jedle. Vítr ji vyvrátil z kořenů, ale zachytila se v koruně buku na druhé straně silničky a její kmen přetíná cestu šikmo asi metr nad zemí. Podsunu nejdřív pincka, pak prolezu sám. Není to žádná velká námaha, jen jsem mohl být za tu dobu o půl kilometru dál. Takové zdržovačky jsou teď každou chvíli. Teprve od ústí Šindelového dolu začíná volná dráha, sem už vichřice nezasáhla nebo neměla dost síly, aby vyvracela a lámala staré stromy.

Kvapem se stmívá, musím zapnout světlo, abych nesjel z cesty do příkopu!

Cvak – a nic. Pincek má sice reflektor zdánlivě v pořádku, ale ať dělám s knoflíkem co dělám, nevyšlehně za sklem jediný paprsek. Asi je prasklá žárovka nebo co. Naštěstí není dosud tak absolutní tma, abych musel jet krokem. Brejlím pořád pět metrů před kolo a skoro všem nástrahám se dokážu včas vyhnout.

Ale občas přece jen přehlídnu některou ulomenou větev, já pak pincek nadskočí jako zdivočelá koza a já mám plno práce, abych ho urídil.

124

Mezi stromy zablikala první světýlka. Docela hlasitě jsem vykřikl: Huráá!

Stezka odvahy

Poslední zatačka a vjíždím do Bílého Potoka. Na volném prostranství je dosud trochu denního světla, přidám tedy plyn. U silnice sedí na stoličce děda, bafá z fajfky a marně vyhlíží nějakého souseda. Ostře zabrzdím a ptám se ho na policejní stanici.

„To musíš až do Hejnic,“ povídá děda. A hned se snaží pokračovat v hovoru. „To byla dneska čina. Jakkak to vypadá nahoře?“

„Je to zlý,“ odpovídám dědovi už zase v jízdě.

Zapnutý dráták právě ohlašuje dvacet hodin třicet minut, když vpadnu do úřadovny. Praporčík, který je právě ve službě, se pohodlně rozvaluje v křesle, nohy má docela neúředně na stole, zřejmě nečeká v tuhle večerní hodinu žádnou návštěvu. Když se mu za zády rozletí dveře, rychle stáhne nohy z desky a odloží rozečtené číslo květů. Trochu překvapený výraz jeho tváře se okamžitě promění v přísnou masku, asi ho otrávil, 725

že sundával nohy kvůli nějakému klukovi v trenýrkách. Ještě než na mě může něco nepřívětivého vybafnout, začnu ze sebe chrlit zprávu o letadle a těžce zraněném člověku. Prál bych vám vidět, jak ho to zvedlo! Čekal jsem, že mě začne přísně vyslýchat, kdo by věřil výrostkovi, který skoro nahý vpadne do stanice s tak neuvěřitelnou zprávou? Ale praporčík mě hned vede k mapě pověšené na zdi a musím mu ukázat místo, kde se neštěstí přihodilo. Nejspíš už něco ví, protože se okamžitě vrhá k telefonu.

Sedím na lavici u zdi a se zájmem pozoruju ten cvrkot, Praporčík rozčileně telefonuje na všechny strany. A sotva položí sluchátko, už je znovu zvedá. Stříhám ušima, slyším však bohužel vždycky jen polovinu každého rozhovoru, moc chytrý z toho nejsem. Pořád se však opakují slova: Ztracené letadlo.

„Letiště... Prosím vás, slečno, bleskově! Okamžitě!“

Do nosu mi vnikla vůně guláše. Praporčík má na vaříči pod oknem postavený kastrůlek, ohřívá si v něm večeři. A já si uvědomuju, že mám příšerný hlad. Polykal bych snad i kamínky!

„Haló! Letiště!“ křičí rozčilený praporčík do mluvítko. Potom se hlásí a opakuje mou zprávu o katastrofě.

Vůně guláše je už skoro nesnesitelná. Vstanu, jako kdyby mě kastrůlek přitahoval tajemnou silou. Hrome, nějak se to připaluje! Ponořím do kastrůlku lžici. V bublající omáčce plavou nádherné plátky houskového knedlíku. Obrátím je a začnu odškrabávat ode dna přichycené kousky masa.

„...leží tam těžce zraněný člověk. Jinak se do těch míst nedostaneme, nevede tam žádná sjízdná cesta...“ slyším praporčíkův hlas.

Dál už ho neposlouchám, v rádiu právě dozněla uhozená dechovka, hlasatel čte zprávu, která mě silně zajímá:

„ZTRACENÉ LETADLO

Dnes od šestnácté hodiny je nezvěstné aerotaxi Československých aerolinií el dvě stě, poznávací značky ó ká ó efdé. Startovalo po třinácté hodině z Košic do Liberce. V patnáct padesát sedm se pilot naposledy spojil s letištěm. Hlásil rádiem polohu: Semily. Letiště v Liberci mu oznámilo, že se od jihozápadu blíží bouře a pravděpodobně zasáhne libereckou oblast za patnáct až dvacet minut. Pilot hlásil, že asi za sedm minut přistane na libereckém letišti. Od té chvíle se však už neozval a ve stanovenou dobu nepřistál. V šestnáct patnáct po něm bylo zahájeno pátrání. Kromě pilota byl na palubě jeden cestující. Dosavadní letecký

126

a pozemní průzkum byl bezvýsledný. Libereckou oblast postihl dnes po šestnácté hodině silný vítr, který v horských polohách přerostl ve vichřici. Je pravděpodobné, že aerotaxi za nepříznivých povětrnostních podmínek havarovalo v některém z těchto prostorů

Semily - Sychrov - Český dub - Osečná.

Semily - Malá Skála - Hodkovice nad Mohelkou - Světlá pod Ještědem.

Semily - Železný Brod - Jablonec nad Nisou - Liberec.

Semily - Tanvald - Josefův Důl - Hejnice.

Pátrací a záchranné koordinační středisko správy dopravních letišť žádá veřejnost, aby případné zprávy o zmizelém letadle ó ká ó efdé byly předány nejbližší policejní stanici."

Rozhlasová zpráva mě podivně vzrušila. Miliony lidí poslouchají slova o ztraceném letadle, ale jen já vím, kde leží jeho trosky, jen já ho viděl na vlastní oči. Sedím tady nečinně už skoro patnáct minut. Pro zraněného člověka nahoře na močálech je čtvrt hodina asi celou věčností. Jestli už zase neztratil vědomí. Myslim na něho a mám o něj strach, jako kdyby to byl někdo z mých dobrých známých. A hrozně si přeju, aby neumřel.

Stezka odvahy

„Dobrá, asi za třicet minut," volá praporčík do telefonu. „Rozsvítím na hřišti všechna světla."

Potom ohlásí konec a vyběhne ven ze dveří.

Vypnu vařič a sednu si na tvrdou lavici, kde asi normálně sedávají lidi, které chytili při tajném překročení hranice, Poláci, pašeráci a tak. Tady je vyslechnou a pak je nejspíš odvedou někam, kde jsou ocelové mříže. Jestlipak jim dají něco k jídlu, když je zavrou? Do pytle, zase jídlo! Myšlenky mi sjíždějí k jídlu třikrát za minutu. Snažím se je vždycky převést někam jinam, ale nikdy se mi to nepodaří nadlouho.

Znovu vstanu a jdu ke kastrůlku. Je skoro plný, guláš v něm beznadějně vychládá. „Koukej mazat zpátky na lavici!" prikazuju si.

Ale nějak nemám chuť se poslechnout. Nohy se mi třesou vysílením, tenhle pocit dobře znám z běhu na lyžích, běžím, běžím a najednou na mě přijde taková slabost, že musím zastavit a okamžitě se nadlábnout, jinak bych se zhroutil do sněhu.

Vidím se, že sahám po praporčíkové lžici. Mám na sebe vztek, že se tomu tak poddávám. 1 „Jídlo je jen lidský zlovyk," opakuju si Náčelníkovu větu, A nic, 727

nijak to na mne nezapůsobí. Moje ruka zajede do kastrůlku, vylovím z něho kus masa a šup s ním do pusy.

Za dveřmi se rozlehly spěšné kročeje. Odskočím od vařiče, jako kdybych dostal pecku od probíjející elektřiny. A zhltnu nerozkousané sousto. Praporčík se vrací v doprovodu mladého strážmistra. Vidím, že si mě ten neznámý člověk prohlíží zvědavě jako nějaké vzácné zvíře v zoo.

„Jdeme," pokynul mi praporčík hlavou ke dveřím. Potom se na okamžik zarazil:

„Člověče, takhle ven nemůžeš, je tam už dost chladno."

Otevřel skříň a vytáhl z ní služební plášť.

„Nic jiného tady nemám," řekl rozpačitě. „Ale co, venku je tma a zima ti v tomhle nebude!"

Ještě než jsme vyšli z místnosti na chodbu, prohrál jsem těžký vnitřní boj a tiše jsem řekl:

„Prosím vás, nemáte náhodou něco k jídlu? Třeba kus chleba nebo něco. Já jsem od rána skoro nic nejedl." Mluvím o chlebu a myslím přitom na guláš.

Praporčík se na mě podíval, jako kdybych mu řekl, aby mi půjčil služební pistoli. Mně se aspoň zdál jeho pohled takový divný. Bylo to asi tím, že myslel na něco úplně jiného než já. Hleděl na mne nepřítomnými očima, potom mu v koutcích naskákaly mrňavé vrásky a povídá:

„Sakra, moje večere!"

A přiskočil k vařiči.

„Je vypnutý," brumlá si udiveně. „Jsem z toho všeho tak vedle, že ani nevím, kdy jsem vařič vypínal."

Popadl kastrůlek a lžici a strčil mi je do ruky se slovy:

„Na hřišti si to sníš. Budeme mít pár minut času."

Z asfaltky jsme zakrátko odbočili na prašnou cestu. Obklopila nás tma plná mihotavých světýlek. Skoro ve všech staveních, rozesetých po okolních stráních, zářila žlutá okna a nahoře na nebi se tetelily srpnové hvězdy. Pod nohama nám křupal písek, jinak bylo ticho. V tom tichu se všechny zvuky nesly do strašné dálky. Slyšeli jsme houkání lokomotivy až odkudsi z Raspenavy. Nemohlo to být blíž, na trati do Bílého Potoka jezdí jenom motoráčky.

Bylo mi moc milé, že je taková tma. Já se v tom plášti necítil dvakrát příjemně. Vypadal jsem asi jako šašek, uniforma byla velká, dole mi vykukovaly nahé nohy. Pořád ještě nechápu, karn mě praporčík vlastně vede. Dokud neřekne:

„Budou tady asi za čtvrt hodiny. Přistanou na hřišti."

128

•:Í • Tak jsem se dověděl, že v nejbližších okamžicích odstartuje z letiště na úpatí hor záchranná skupina ve vrtulníku. A tichounce jsem si pískl: S „Kamaráde, to začíná být zajímavé!"

729

NOČNÍ LET

Správce otáčel vypínači na rozvodné desce a venku kolem fotbalového hřiště se postupně rozsvěčely žárovky, celý řetěz lamp. Pak se kdesi v dálce na jihu ozvalo slabé vrčení. Na nočním nebi zablikaly dvě nové hvězdy. Jedna červená, druhá zelená. Signální světla letícího vrtulníku. Klapání rotoru každou sekundu silí.

Praporčík rozsvítil služební baterku uprostřed hřiště a řekl mi:

„Ustup k šatnám!"

Stáhnou se o pár metrů dál, ale až k šatnám nejdu. Chci vidět všechno z co

Stezka odvahy

největší blízkosti. Praporčík opisuje svou baterkou před tělem velké kruhy, to už se klepání rotoru změnilo v peklý řev a červená a zelená, světla září přímo nad hřištěm. Vidím proti jiskřícímu nebi temnou břichatou siluetu, připomínající předpotopního ptakoještěra. V osvětleném okénku pilotní kabiny docela zřetelně rozeznám muže s přilbou na hlavě.

Najednou se ta obluda zastavila ve vzduchu, přesně nad středem hřiště. A začíná klesat, už je jen dvacet metrů nad zemí, jen deset, listy vrtule se zdají ohromně jako lopaty větrného mlýna, v bledém svitu žárovek se lesknou dva páry koleček a tlusté břicho. Na tenké zádi, seříznuté do špičky, se kmitá mrňavá vrtulka.

Připadám si jako v nějakém špionážním filmu. Z vrtulníku vytryskl proud oslnivého světla, musím si zakrýt oči. Světlomet pozorně ohledává půdu. Praporčík na mě zase něco křičí, ale nerozumím mu ani ň. Nejspíš chce, abych se odsunul ještě víc k šatnám. Černá obluda měkce dosedla do trávy asi tak třicet metrů ode mne. Mám pocit, že se náhle zvedl ostrý vítr, plášť se mi divoce rozevlál, praporčíkovi ulítla čepice.

Potom pilot vypnul rotor a udělalo se hluboké ticho. Dali jsme se do běhu. Byl jsem u vrtulníku dřív než praporčík, listy vrtule se ještě otáčely. V boční stěně trupu se otevřela dvířka a z nich vylezl mechanik v umaštěné kombinéze. Hned za ním se hrnou dva letci s důstojnickými výločkami, jeden z nich má dvě hvězdy, druhý dokonce čtyři. Praporčík srazil podpatky, zasalutoval a hlásí se. Všichni tři letci si mě prohlízejí zase tak zvědavě, až mi z toho je dost trapně. Nezapomínejte, že mám na sobě pořád praporčíkův služební plášť, pod ním holé nohy, u aosu kapičku. Nejvíce starostí mi dělá právě ta kapička, já totiž nemám v trenýrkách kapesník, normálně bych si ji utřel do rukávu nebo bych se prostě vysmrkal do ruky, jak to dělává Náčelník, jenže nemůžu udělat jedno ani druhé, a tak se snažím kapičku

130

nenápadně sfouknout. Sotva se mi to podaří, už se mi tam třpytí druhá kapka.

Zkrátka krajně nepříjemná situace.

Praporčík mě představil a letci mi jeden po druhém potřásli rukou. Kapitán mě dokonce plácl do ramene, byla to petarda, div jsem se tam nesložil. Řekl přitom pár slov, radši je nebudu opakovat, abyste si nemysleli, že se snad chci vytahovat nebo něco. Já se samozřejmě vzmohl jenom na debilní „no“, „úhrn“, a „ne-e“, když se mnou mluvili. To jsem celý já, ve chvíli, kdy bych měl říkat něco chytrého nebo aspoň hodně zvláštního, vymáčknu ze sebe jen primitivní slabiky jako neandrtálec.

Poručík, ze kterého se později vyklubal druhý pilot a navigátor, roztáhl v záři světlometu barevnou mapu a chtěl po mně, abych ukázal co nejpřesněji místo, kde leží trosky letadla. Nakukuju mu přes rameno, jsem z mapy mírně vyjukaný, je hrozně podrobná, musí to být nanejvýš pětadvacetitisícovka, jsou na ní trochu jiné značky, než na jaké jsem zvyklý z turistických map.

„Je to severně od Pytláckých kamenů,“ říkám. „Skoro na břehu Jizery.“

Horečně hledám záchytný bod, aha, tady je Jizerka, Jelení stráň...

„Myslím, že je to někde v těchto místech,“ ukazuju prstem k modré klikaté čáře.

„Víš to docela jistě?“

„Mám dojem, že je to skutečně tady,“ přisvědčuju. „Z Pytláckých -"kamenů jsem šel tudy.“ Jedu prstem po mapě, na okamžik se zastavím u osamělé skalky, představte si, že i ta je v mapě zakreslená! Takovéhle, mapy mít při našich potulkách s Náčelníkem!

„Na tuhle skalku jsem vylezl a poprvé viděl ulomené křídlo dole v klečovém porostu.“ • Kapitán se naklání nad mapou vedle mne a po mém výkladu povídá:

„Vidím, že se v mapě vyznáš.“

Nebudu zapírat, pochvala mě příjemně hrála.

V „Poznáte to místo podle několika orientačních bodů,“ říkám navigátorovi.

„Nablízku je velký ostrov kosodřeviny. Pár set metrů proti proudu nakupila velká voda hráz z kmenů.“

Přidal jsem ještě pár terénních zvláštností, jak jsem si na ně pamatoval.

Oba důstojníci se o čemsi chvíli tise dohadovali a kapitán nakonec řekl:

„Zdá se, že tam nahoře dobře znáš terén. Vezmeme tě pro jistotu s sebou.“

Myslím, že jsem se při těch slovech zatvářil jako žáčec zvláštní školy. Mně totiž překvapením spadla dolní čelist. Slyšel jsem dobře?

„Nesmíme ztrácet čas,“ ujal se znovu slova kapitán. „Nastupte si.“

Nejdřív vyšplhal zvhůru do dvířek navigátor s mapou v ruce, za ním jsem lezl já, potom kapitán a nakonec mechanik. Uvnitř seděli dva lidé, které jsem předtím neviděl. Nemuseli se mi ani představovat, poznal jsem je po čichu, z jejich šatů

Stezka odvahy

dýchal nezaměnitelný pach nemocnice. Doktorů. Nebo spíš doktor a ošetřovatelka. Když jsem prolézal dvířky do dolního prostoru vrtulníku, měl jsem strašně zvláštní pocit. Jen jednou v životě jsem zažil něco podobného, na začátku tábora. Tehdy jsme s Náčelníkem objevili na úbočí Smrku prastarou štolu, černou díru, která vedla kamsi do tajemných podzemních prostor, zmáčkl jsem knoflík baterky, skála se přede mnou rozestoupila, konec chodby se ztrácel v nedohlednu a já se chystám vykročit do nitra hory, ale v tom na mě Náčelník zezadu volá:

„Ježku, stůj! Dál nechod, mohlo by tě to zavalit!“

Tentokrát mi však nikdo neříká: Zpátky! Kapitán mi podává bílou přilbu. Vzruší mě to víc, než kdyby mi svěřil služební pistoli. V přilbě si budu připadat jako opravdický letec. Nebo spíš parašutista. Pomáhá mi ji připnout pod bradu, je mi trochu velká, ale ne moc. Potom si sedám na sklápěcí lavici a kapitán s poručíkem šplhají po krátkém železném žebříčku dopředu do pilotní kabiny k přístrojům.

„Už jsi někdy letěl vrtulníkem?“ ptá se mě doktor.

Nesmyslná otázka! Stejně dobře by se mě mohl zeptat, jestli jsem náhodou někdy neletěl v družici.

„Ne,“ zavrtím hlavou.

„Nic si z toho nedělej,“ povídá doktor. „Já taky ne!“

A zazubí se, jako kdyby řekl senzační vtíp.

Zazubím se taky, abych mu udělal radost. Ale vtíp to byl uhozený. Za takové dáváme v táboře páku na loket. Proč bych si měl něco dělat z toho, že poletím ve vrtulníku? Nedělám si z toho absolutně nic! Jen jsem mírně vyšinutý.

Ošetřovatelka, která dosud mlčela, chtěla něco říct, ale tu se rozburá-cel rotor. V krku mi rychle vysychají sliny. Otočím hlavu k okénku. Vidím, jak se dole zběsile třepotá tráva. Potom zahlédnu u šaten postavy, přihnali se sem zvědavci z okolí. Škoda, že tu nejsou taky naši kluci! Zajímalo by mě, co by tomu říkali, kdyby mě viděli nastupovat do vrtulníku. Co by říkali, nic.

Nevzmohli by se ani na jedinou slabiku, stáli by

132

tu s klapačkou dokořán. Kluci tu sice nejsou, ale stejně jim to všechno hned ráno povím. Jakkak se asi bude tvářit Lišák, až mu znenadání oznámím:

„Hele, Lišoune, já včera letěl vrtulníkem. Co ty na to?“

Lišák se na mě podívá svýma liščíma očkama a ledově řekne.

„To je jako vtíp nebo co?“

„Ne, to je fakt.“

„Kecáš,“ ohrne Lišák nos.

„Budeš se divit,“ já na to, „ale nekecám.“

„Nesmysl,“ řekne Lišák, „letěl jsi leda ve snu.“

Načež mu s klidem Angličana ukážu... Co vlastně? Jak Lišákovi a ostatním klukům v táboře dokážu, že jsem vážně letěl vrtulníkem? Kdybych tu tak měl foťák s bleskem!

Najednou mě přepadly pochybnosti. Je to všechno vůbec pravda? Nezdá se mi to náhodou, jak říká Lišák? větrná smršť, objevení trosek letadla, let vrtulníkem... je to příliš fantastické, než aby to mohla být skutečnost, za chvíli se probudím a zjistím, že ležím v týpku na posteli vystlané čerstvým chvojnám, venku uslyším měkké kroky, cinkot indických cimbálů a Náčelníkovu jitrň písničku, kterou nás den co den budí-vá. Vsadím se, že je tohle jeden z mých bláznivých snů. Já mám někdy fantasmagorické sny! Ani je dost dobře nerozeznávám od skutečnosti. Mně se totiž některé sny zdají pořád znovu. Tak třeba jsem už nejím desítkrát bloudil v horské krajině plné roklí, vodopádů a jezírek, tam vám létaly kovově zbarvené váčky a v trávě kvetly velké květy podobné kopretinám, jenže byly celé zlaté - a to nebe! vždycky safírově modré, nikdy se na něm neukázal jediný mráček. S nádherným vzrušením prolézám zákoutí plná ticha a divoké krásy a nakonec mě nohy pokaždé donesou k jezírku, u kterého stojí dřevěný srub se zavřenými okenicemi a starobylým zámekem na petlici. Já v té vysněné krajině znám skoro každý kámen, kdejaký padlý kmen, všechny srnčí chodničky, skoro bych přísahal, že je to skutečná krajina, přece není možné, aby se mi tak často zdál úplně stejný sen. Mate mě jediná věc, ten nádherný kraj má být kdesi v Jizerkách, a pokud vím, v Jizerkách žádná jezírka nikde nejsou, jen několik přehrad s umělými hrázemi, pak malý rybníček na Blatném potoce a pár rašelinových tůní. Kolikrát už jsem hledal tu svou tajemnou krajinu na mapě, nikdy jsem ji nenašel, a přesto se tam stále znovu vracím, zřejmě mám hrozně živé sny. Tohle bude nejspíš taky takový živý sen, že letím vrtulníkem, mám na hlavě bílou přilbu a slyším, jak pilot povídá:

134

„Start!“

Rachot rotoru o poznání zesílil. Slabé šubnutí - a jsme ve vzduchu! Bojím se,

Stezka odvahy

že mě z toho raní mrtvice. Letím!!!

Kouknu se po ostatních, co tomu říkají, ale všichni hledí z okýnka a tváří se, jako kdyby jim bylo fuk, že letí. Tvářím se tedy jako oni, ale moc se mi to nedaří. Protože mně to není ani trochu fuk, že letím!

Rozsvícená okna okolních domů se zvolna propadají do hloubky. Štípnu se do ruky, až vykviknu bolestí. Řekl bych, že nespím! Asi skutečně letím! Měl bych se z toho radovat, ale místo pocitu opojení nebo vítězství je mi trochu nanic. V žaludku mě cosi tlačí, jako kdybych spolkl podkovu. A k tomu mi do palice vlezla hloupá myšlenka a ne a ne se jí zbavit. Předtím jsem nikdy v životě neletěl a teď mě napadlo, co by se asi stalo, kdyby náhodou něco - třeba vynechal motor - nebo se urazil kus vrtule - nebo kdyby pilot náhle omdlel...Nemám totiž padák, nemohl bych vyskočit. Mrknu po ostatních, pokud vidím, ani oni nemají padáky a není na nich vidět, že by jim to dělalo starosti. Na mně to ostatně není vidět, i když to se mnou uvnitř trochu cvičí. Jsem to ale střevlík, jednou za život letím vrtulníkem, a místo abych jásal, myslím na padák a na to, že nemám pod nohama nic než tenkou podlahu. f

Světlomet zhasl, řítíme se nocí. Tisknu nos na okénko, ale moc toho nevidím. Jenom světýlka, nejsou už kolem nás, třepetají se v černé hloubce a jedno po druhém zhasíná. Zakrátko nás obklopí neproniknutelná tma. Víím, co to znamená, letíme nad lesem. Chvilku pozoruju nebe. Najdu všechna souhvězdí, která znám z nočních hlídek v táboře -Kassiopeu, Malý vůz, Velkou medvědicí, Orla, Korunu. Právě když se mi podaří vypátrat maličkého Delfína, ozve se navigátorův hlas.

„Pod námi jsou Pytlácké kameny!“

Od přídě vrtulníku vyšlehl světelný kužel a ozářil holá skaliska.

„Ubírám rychlost, sledujte terén!“

Pilotova slova jsou určena celé posádce, ale patří především mně. Já jediný to tu dobře znám, jen já jsem tudy před několika hodinami šel a viděl trosky letadla na vlastní oči.

Za několik sekund jsme již nad velkou jizerskou loukou, světlomet vylupuje ze tmy ostrůvky horských smrků.

„Zatraceně!“ kleje tiše navigátor. „Nízká mlha!“

Pozorně zkoumám dno údolí, ale marně hledám záchytný bod, mléčná mlha smazala charakteristické rysy krajiny, nevidím koryto Jizery ani ostrůvky kleče, jen špičky vysokých smrků. Pevné palouky i bažiny zmi-

735

zely za neprůhlednou stěnou. Tuhle jedovatou noční mlhu dobře známe z našeho tábořiště, drží se těsně nad zemí, často z ní vykukují jen špičky našich týpek. A je pěkně lezavá!

„Poznáváš některá místa?“ ptá se mě navigátor.

„Zatím ne,“ říkám podle pravdy a je mi dost trapně. Tolik jsem jim toho napovídal, jak tady znám každý pařez, a teď jsem v koncích. „Kdyby nebyla ta mlha...“ kóktám zoufale.

Pilot znovu ubral rychlost a obloukem se vrací k severní stráni. Na černém nebi jiskří tisíce třaslavých světýlek, hvězdy tu jsou jasnější a nebe temnější než jinde. Vrtulník létá nad údolím jako ptakoještěř v opakovaných kruzích, světlomet marně pročešává pustinu, paprsky se beznadějně rozplývají v močálových mlhách. A tam kdesi v nočním horském chladu leží těžce zraněný člověk, špatně přikrytý mou košilí, a marně na nás čeká.

„Tohle je těžká práce,“ ozval se pilotův hlas. „Potřebovali bychom dole signální světlo. Jinak to místo nenajdeme.“

Potom se chvíli dohadují s navigátorem.

„Nemůžeme se pustit za tmy do močálů bez průvodce,“ řekl navigátor. „Musíme sehnat někoho, kdo tady zná cestičky. Hajného nebo pohraniční hlídku.“

„Je to jediné řešení,“ řekl pilot. „Jinak musíme čekat do rozednění.“

„A to může být pozdě,“ vmísil se do jejich hovoru doktor.

Mně vám okamžitě napadlo: Náčelník! Jakýpak hajný! Jestli někdo zná tyhle hory a zvláště velkou jizerskou louku, pak je to Náčelník. Ten by tam trefil třeba i poslepu.

„Můžu něco říct?“ ptám se nesměle.

„Povídej,“ vybídl mě pilot.

Všechno jsem jim tedy vysypal. Budete se divit, ale nevysmáli se mi. Navigátor se mrkl na mapu a nahlas počítal:

„Do tábora je to tři minuty letu...“ Pak se obrátil ke mně: „Říkáš, že vaše stany stojí na louce? Jak je velká?“

„Mohlo by tam přistát pět vrtulníků najednou,“ řekl jsem.

„Dobrá,“ řekl pilot.

Rotor se rozklepal na nejvyšší obrátky, vrtulník začal stoupat a reflektor zhasl. Letíme přímo k našemu táboru.

SIGNÁLNÍ OHEŇ

V hloubce zablikala první světýlka.

„Bílý potok," hlásí navigátor.

Přelétáváme malé podhorské městečko, kde mne před půlhodinou vzali na palubu, řetězy světél uhybají elegantním obloukem napravo, chalupy se táhnou podél říčky Smědě a železniční trati skoro bez přestávky, Lužec, Raspenava a další vesnice. Zato po levé straně panuje neproniknutelná tma, spíš tam tuším než vidím strmé horské svahy. Hasíme si to přímo ptačí stopou k našemu tábořišti. Vrtulník už burácí nad Štopišským potokem, tohle rozsvícené okno patří nejspíš hájence, od ní to není na naši louku dál než kilometr.

Pilot snižuje rychlost.

„Tábor!" upozorňuji navigátora. „Vidím oheň!"

Dole v temnotě matně prosvítá oranžové světýlko, nepravidelně sílí a slábne, plameny jsou zakryty plachtou teepee. Večerní ohně málokdy rozděláváme na otevřené louce, noci jsou na dně údolí hodně studené, malý táboráček nikoho neohřeje, u velké vetry se člověk zepředu peče a zezadu umrzá, v týpku je to docela jiné, stačí malinkatý plápoláček, pár vyschlých bukových polínek a je od nich báječné teplo, plátěné stěny je zachycují a odrážejí zpátky na záda, každý večer sedáváme v největším stanu kolem ohníčku, povídáme si, zpíváme, hrajeme na kytary. Vrtulník visí nehybně nad tábořištěm a světlomet prohledává louku. V oslepujících paprscích vidíme postavičky našich kluků, které vylákal rachot rotoru ze stanu.

„Jdu na přistání," hlásí pilot.

Snášíme se níž a níž, břicho vrtulníku je již na úrovni špiček nejvyšších buků, žaludek se mi tlačí až kamsi do krku, jako kdybych sjížděl rychlovýtahem, pád do černé propasti se však zvolňuje, nepříjemné pocity slábnou a vzápětí měkce, téměř nepozorovaně dosedáme na travnatou plochu za tábořem.

Nejdřív sestupuje po žebříku mechanik, pak navigátor a hned za ním I já. Právě v té chvíli k nám doběhli kluci.

I „Ježek!" křičí Lišák, můj nejlepší kamarád a parťák ze stanu. „Ježour \$ přiletěl helikoptérou!"

4 „Lidičky chraňte mě - já vyhynu!" slyším Mamutův brumlavý bas. I Tuhle větu říká Mamut jako svoje zaklínadlo, jen když ho něco absolutně vyvede z rovnováhy. A Mamuta, toho flegmatického kolosa, hned tak něco z rovnováhy nevyvede, to si pište!

v 137

Zkrátka poprask v táboře. Světová senzace. Takhle jsem si návrat ze stezky odvahy nepředstavoval ani v nejdivočejší fantazii.

„Člověče, co to máš na sobě?" ptá se Luděk.

Skoro jsem zapomněl, že pořád ještě vězím v kabátě s praporčickými hvězdičkami.

Než stačím klukům něco odpovědět nebo vysvětlit, prodere se dopředu Náčelník.

Sotva zahlédnu jeho oči, přestanu se pyšně usmívat. Náčelník se netváří moc nadšeně. A jeho první slova vůbec nevyjadřují nějaký obdiv. Zřejmě na něho nezapůsobil můj nezvyklý návrat do tábora.

„Tys mi dal, kamaráde," povídá vyčítavě. „Já tady málem zešedivěl starostmi."

Na nějaké dlouhé vysvětlování však není čas. Kapitán si vyměnil s Náčelníkem pár strohých vět a Náčelník už pádí ke svému stanu. Já si stačím právě tak zout promáčené boty, natáhnout suché ponožky, kecky, košili, tepláky a svetr. Cestou k vrtulníku se ještě zastavím v kuchyni a naberu tam trochu zásob. Posádka je už na svých místech, čeká se jenom na nás dva, pilot nastartoval rotor, vrtule se roztočila.

Události dostávají prudký spád, sotva za námi zaklapnou dvířka, vzlétáme, ve vzduchu jsme několik minut a znovu přistáváme na úpatí Paličníku, kousek pod ústím Šindelového dolu. Dál jsou již nekonečné lesy, tam bychom nenašli pro vrtulník dost velké prostranství.

„Je dvacet dva hodin osmnáct minut," pohlédl pilot na hodinky. „Za jak dlouho asi dorazíte k cíli?"

„Za půldruhé hodiny," řekne Náčelník. „To už bude hořet signální oheň!"

„Je to vzdušnou čarou přes šest kilometrů," upozorňuje navigátor. „Ve tmě, bez cest." Zřejmě pochybuje, že dojdeme na místo katastrofy včas.

„Nebojte se, znám tyhle končiny, devadesát minut nám stačí," ujišťuje ho Náčelník.

„Vzlétáme tedy ve dvacet tři čtyřicet pět," řekl kapitán.

Potom se Náčelník obrátil ke mně s otázkou:

„Můžeme vyrazit?"

„Jasně!" přikývnu.

Náčelník přehodil páčku na bateriích, které má upevněny na opasku. Z malinkého

Stezka odvahy

reflektoru na jeho čele vyšlehl proud bílých paprsků. Připadá mi to, jako kdybych stál vedle báječného kyklopa. Tohle světelné zařízení mívají závodníci při nočních orientačních závodech, aby

138

měli ruce volné pro mapu a busolu. Náčelník si je bere do starých důlních štol. Dnes se nám hodí k noční výpravě do močálů.

Zpočátku běžíme volným klusem po horské silničce, připomíná mi to naše pravidelné tréninkové běhy za městem. Před startem jsem měl trochu strach, zda Náčelníkovi postačím, ale cítím v sobě zas plno síly, jako kdybych dnes neměl v nohách čtyřicet kiláků.

Ze silničky zakrátko odbočíme na lesní cestu. Asi čtvrt hodiny sledujeme její klikatou stopu, pak náhle máme pod nohama jen drny, koberce houpavého mechu, kořeny, větve. Náčelník neříká nic, ale mně je jasné, že jsme ztratili cestu. Tady v té divočině je umění nesejít z cesty i za bílého dne, natož za temné bezměsíčné noci. Mluví o cestě a zatím vede na velkou jizerskou louku jen pěšinka, vyšlapaná spíš lesními zvířaty než lidmi. Tu pěšinku jsme tedy ztratili, ale neztratili jsme směr. S busolou v dlaní postupujeme přesně k východu, jenom nepřekročitelné překážky obcházíme krátkým obloukem. Náčelník stále vpředu, já těsně za ním kladu nohy do jeho šlépějí. Proud světla z reflektoru na Náčelníkově čele vylupuje z lesní tmy omšelé smrkové kmeny, pařezy, mrtvé stromy – strašidelná podívaná! Lidská představivost je lehce zaměňuje s číhajícími postavami. Myslím, že nejsem moc velký strašpytel, a stejně se cítím v Náčelníkově stínu bezpečněji. Sám bych se tu teď nechtěl potáčet.

Můj pohled padl na jakýsi divný předmět.

„Náčelníku, podívej se, tady – kousek nalevo...”

Říkám to zpola šeptem-, ale hlas se mi trošinku třese. Já tu věc okamžitě poznal.

„Ruské kříže!“ řekl užasle Náčelník. „Nemůže to být nic jiného!”

Na okamžik zastavíme a prohlížíme si podivný nález. Dvě dřevěná břevna otesaná lidskou rukou, zašlá věkem, rozpraskaná, se sotva znatelnými iniciálami R.K. A mně přitom vyvstaly v paměti staré vzpomínky na loňský zářijový den, kdy jsme marně hledali na nejhořejším toku Jizery tohle památné místo.

Tenkrát jsme poprvé vstoupili do Zakázané Země, na Velkou jizerskou louku, Náčelník nás tam vzal za odměnu, celé léto jsme mu pomáhali stavět v podhůří sloupky se zelenou tabulkou, která hlásala: CHRÁNĚNÁ KRAJINNÁ OBLAST, rozestavili jsme ty němé strážce od Liberce až po severní zemskou hranici, a když se naše dílo chýlilo v posledních srpnových dnech ke konci, Náčelník nám řekl: Dřinu máme za sebou,

139

teď budeme sklízet ovoce své práce, dostal jsem pro vás povolení ke vstupu do nejprísnějších rezervací, brzy uvidíte divukrásný kraj, který spatřilo jen málo lidí před vámi, království ticha a bílých pavouků, bude to cesta, na kterou nikdy nezapomenete, až se z ní vrátíte domů, pochopíte, proč nemusíte toužit po bájných severských zemích, uvidíte je na vlastní oči již dnes, v našich horách a tak jsme první zářijovou sobotu vyrazili od ranního vlaku z Bílého Potoka vzhůru Šindelovým dolem na Předěl a odtud tajným zvěřím chodníčkem přímo k prameni Jizery a podle jejího průzračného toku na Velkou jizerskou louku, do rozlehlého mělkého údolí, uzavřeného na jihu Středním hřebenem a na severu horským hřebenem s cizokrajně znějícím jménem vysokí Grzbiet, v korunách starých smrků probleskovala safírová obloha, mezi jehličím pršely paprsky jitřního slunce, z močálů stoupaly tajemné páry, na trsech ostrice se blýskaly rosné kapky, kráčeli jsme jeden za druhým, Náčelník v čele opatrně zkoušel houpavou půdu, pak se náhle zastavil u mezního sloupku a povídá: „Tady začíná čtyřiačtyřicáté oddělení polesí Zadní Studánka a někde nablízku je památný kříž, označující močál, kde podle staré pověsti roku osmnáct set třináct utonuli dva ruští kozáci i se svými koňmi” a pak nám barvitě vyličil dlouhou cestu ruských armád za ustupujícím Napoleonem, Náčelník je skvělý vypravěč, viděli jsme urostlé kozáky s blýskavými šavlemi u boku, slyšeli jsme z jeho slov měkký dusot kopyt na lesních stezkách, tiché hlasy průzkumné hlídky, která se vypravila až na hřeben cizích drsných hor, zdálo se nám, že se celá ta tragédie odehrává přímo před našima očima, zrádný rašeliník se náhle rozestupuje pod kopyty koní, nohy se propadají do bažiny, zděšené rzání, svistot nahajky, polekaný křik mužů ve vojenských kabátcích, marné zmitání zvířecích i lidských těl, po chvíli už jen bublání bahna.

Pamatuj u se, jak mnou tehdy Náčelníkovy vyprávění otrásl, i když jsme ruské kříže v lesních houštinách marně hledali snad celou hodinu. Nyní stojím přímo na místě dávného neštěstí a cítím jen pohnutí, na dlouhé dumání není čas, tam kdesi

Stezka odvahy

vpředu v močálech leží člověk, možná zápasí se smrtí a my mu musíme přijít co nejrychleji na pomoc.

„Jdeme," pobízí mě Náčelník.

Vyrazíme ostrým tempem k východu, na pasekách a písečných náplavkách přecházíme do klusu, ztrácím pojem o času, zdá se mi, že jsme v temné pustině už nekonečně dlouho.

Náčelník zvedl levou ruku před reflektor a pak se podíval na hodinky. Ciferník se rozzářil.

140

„Jedenáct dvacet devět," řekl Náčelník a jeho slova zazněla v nočním tichu jako cizí, rušivý zvuk. „Vrtulník odstartuje za šestnáct minut."

Musí to být někde blízko," řekl jsem. „Před chvílkou jsme minuli tu ohromnou bobří hráz. Trosky letadla neleží od ní dál než tři sta metrů."

Náčelník znovu přidal, také jeho zneklidňuje rychlost, s níž sekundová ručička přeskakuje fosforeskující čárky na číselníku. Odhadl naši cestu kupodivu dost přesně, ale sám zřejmě netušil, jaké překážky se nám postaví do cesty.

Rozvodněná řeka naštěstí od západu slunce značně opadla, tady je to vždycky stejné, po dešti hladina potoků a říček prudce stoupá, ale sotva přestane pršet, voda hned zase klesá. Jizera ji sbírá z poměrně malé plochy. I tak jsme oba dokonale zmáčení, brodění, pády do mokré trávy, já jsem sebou dokonce dvakrát plácl přímo do řeky. Tma, děsivé ticho, lezavý chlad.

141

Obíháme další ostrůvek kosodřeviny, pod nohama nám chřestí krystalky hrubého písku, Náčelníkův reflektor prosekává přízemní mlhu.

„Tady je to!"

Stojíme nad troskami utrženého leteckého motoru.

Nový pohled na hodinky. Jedenáct třicet dva.

„Rychle, suché dřevo!" velí Náčelník.

Na první pohled je to nemožné, chtít zapálit oheň v močálech a k tomu pár hodin po velkém lijáku. Ale mám za sebou dva roky tvrdého Náčelníkova výcviku a přesně vím, kde najdu to, co nutně potřebuju. Nejtenčí větvičky bez jehličí na stojících smrcích osychají krátce po dešti. A už cestou jsem utrhl z poražených bříz několik svitků kůry. Ta má skoro zázračnou vlastnost - hoří i vlhká.

Všechno, co nás kdy Náčelník v lesích naučil, mělo svůj hluboký smysl. I ty nejpodivnější maličkosti. Kolikrát nám vtloukal do hlavy: noste zápalky vždy dokonale uzavřené v igelitovém pytlíku! Trvalo nám to pár měsíců, než jsme si na to zvykli. Dnes tahle maličkost zachraňuje situaci, všechny věci v torně mám po pádech do vody nasáklé vodou, jen k zápalkám vlhkost nepronikla.

Pod hromádkou spěšně nakupeného chrastí vyšlehl plamínek. Plát březové kůry vespod syčí, prská, vydává černý dým, ale hoří a rychle vyhání poslední zbytky vlhkosti z drobných smrkových větviček. Mrknu po Náčelníkovi, jeho reflektor se kmitá na druhém konci písečné náplavky, ale oheň tam ještě není vidět. Jsem sám na sebe hrozně pyšný, trumfl jsem dnes svého učitele!

Velká ručička se nezadržitelně blíží k devítce. Za necelou minutu odstartuje dole v podhůří vrtulník. Za další tři minuty uslyšíme jeho rachot nad údolím. Letím znovu k obrovitému smrku, bleskově lámu náruč suchých větví, fofrem zpátky na planinku. Náčelník už taky zapálil svou hromádku roští. Můj ohniček se pomalu rozrůstá, plameny se zlobným syčením a praskáním lezou vzhůru a náhle vzplane celá kupa najednou. Opatrně na ni rozkládám novou dávku klestí a než čerstvé dřevo chytí, připravuju novou zásobu.

Do půlnoci chybí dvanáct minut. V pustinách velké jizerské louky planou dva signální ohně. Splnili jsme svůj úkol na sto procent.

„Už je slyším," volám na Náčelníka.

Kdesi v dálce na jihozápadě se ozvalo kovové klepání, charakteristický zvuk letícího vrtulníku. Tráslavý rachot rychle sílí, pak zahlédneme nad středním hřebenem palubní světla. 142

Dva signální ohně planou do půlnoční tmy, Náčelníkův reflektor, namířený vzhůru, je třetím světelným znamením a pilot míří přímo do tohoto trojúhelníku, velký černý stín předpotopního ptáka zakrývá hvězdy nad našimi hlavami, snáší se níž a níž, větve okolních smrků se rozkymácely, pak se divoce rozevlály tenké stvolý suchopýru na sousední bažině, z ohňů srší jiskry odfouknuté obrovitými listy vrtule, celé roje jisker letí nad planinou, padají do močálů, do trávy, zhasínají v plouhavé přízemní mlze.

Potom je náhle skutečné ticho, poslední otáčky vrtule, stromy kolem nouzového letiště se zklidnily, trávy zas trčí nehybně. Skřípnutí dvířek, po žebříku sestupuje mechanik, hned za ním lékař v bílé přilbě.

„Až budu dole, podáte mi nosítka!" volá.

Pilot tiskne Náčelníkovi ruku a jeho slova naplní pýchou i mne.

Stezka odvahy

„Dobře j sté to provedli, hoši!“

Pak už jenom pozorujeme, jak doktor s mechanikem opatrně ukládají zraněného muže na nosítka a nesou ho k vrtulníku. Slyším tiché sténání, ale ten bolestný zvuk mě naplní radostí a nadějí. Ještě žije, nezemřel!

V rychlosti sbírám svoje věci, které jsem tu zanechal, foťák, tornu, kraťasy, košili, jediným hmatem se přesvědčím, že v kapsičce u košile jsou dosud drahé kamínky, které jsem vyrýžoval ráno z horského potoka, ukládám všechno do Lišákovy torny a odnáším k vrtulníku. Vedu doktora s navigátorem klečovou džunglí k místu, kde leží trosky kabiny s mrtvým pilotem a spolu s mechanikem osvětluje pochmurnou scénu silnými elektrickými svítilnami. Lékař se marně snaží zachytit sebeslabší stopy pulsu a dechu, pak se pokouší s navigátorem vyprostit bezduché tělo z pokroucených vzpěr, mrtvý pilot je však do trosek pevně zaklíněn.

„Musí tu zůstat do rána,“ řekl tiše doktor a setřel si z čela kapičky potu.

„Stejně mu už nepomůžeme.“

Jednou jsem viděl něco podobného, dvě osobní auta do sebe naletěla ve stokilometrové rychlosti,“ vypráví navigátor. „Taky museli rozřezat zkroucené plechy autogenem, teprve potom je dostali ven.“

Minula půlnoc, začíná nový den a nikdo z nás si to ani neuvědomuje.

„Tak nahoru, nahoru,“ pobízí nás doktor, „nesmíme ztrácet čas!“

„Vezmeme vás s sebou do Liberce,“ říká navigátor. „Odtamtud se dostanete do tábora spíš než z těchto pustin.“

Sedl jsem si vedle nosítek a nespouštím ze zraněného oči. Než jsme se vrátili od mrtvého pilota, ošetřovatelka mu ovinula kolem hlavy i paží bělostné obvazy a hbitými pohyby upevňuje ke zlomené noze dlahy.

143

Doktor si všiml, že toho člověka upřeně pozoruju a zřejmě uhodl i moje tajné myšlenky, protože mě přátelsky poplácal po zádech a povídá: „Když vydržel do téhle chvíle, tak to snad přežije.“

NÁVRAT DO TÁBORA

Sotva vrtulník dosedl na osvětlenou přistávací plochu libereckého letiště, vyjela od hangáru sanitka s rozsvícenými světly.

„Pojďte s námi,“ nabídl nám doktor.

Zakrátko jsme ujížděli ztichlými ulicemi, které tak dobře znám. Mám dojem, že to byly vůbec nejnebezpečnější chvíle, jaké jsem zažil na stezce odvahy. Řidič si to hasil na plný plyn, vsadil bych se, že na rovných úsecích přelezla ručička tachometru stodesítku.

V nemocnici nás už očekávali a nosítka se zraněným nesli přímo k operačnímu sálu. Mrknu dovnitř otevřenými dveřmi a vidím, jak sestra právě navléká chirurgovi dlouhé gumové rukavice. Ze sálu pronikavě páchne desinfekce, lidé tam mají přes ústa uvázané roušky, na hlavách neforemné čepice. Mně se v té chvíli udělalo trochu nanic, byl jsem rád, že se všechny ty přípravy netýkají mé osoby, kdalička mám z doktorů a nemocnice hrůzu. Nevím, kde se to ve mně vzalo, snad je to vzpomínka na nejranější dětství, když mi bylo půldruhého roku, dostal jsem menší zánět středního ucha, máma mě vezla na kočárku do nemocnice a doktor mě píchl do bolavého ucha, asi to hodně bolelo, od té doby jsem prý začal okamžitě rvát, sotva jsem uviděl nějakého ušáře s jeho lesklým plechovým kolečkem na čele.

„Pojďte dál,“ zve nás sestra do přijímacího pokoje, „tady se můžete trochu upravit a omýt.“

Teprve teď mě napadne, že s Náčelníkem vypadáme jako otrapové, boty zabláčené až hrůza, naše šaty připomínají spíš čističe kanálů po prodloužené pracovní směně než váženého doktora a učně závodu Fotografia. A obličeje – nechtějte po mně, abych vám líčil, jak jsme byli z bažin vyfešákování. Náčelník si vybíral asi pět minut z fousů jehličí a já si stejně dlouho mydlil ukoptěné ruce.

„Sestřičko,“ řekl jsem nesmělým hlasem, „prosím vás, nemohla byste mi dát čisté obinadlo?“

Obvaz na koleně mi spadl už kdesi nahoře v močálech a rána se mi nepříjemně lepí na kalhoty.

„Ukaž, já ti to zavážu sama,“ nabídla se ochotně sestra. „Než mohu zdvořile odmítnout, už se mi sápe na koleno, které jsem si včera, vlastně předevčírem večer při bláznivém útěku před nočními stíny poněkud naboural.“

„Máš v ráně plno nečistoty,“ řekla sestra, „takhle to nemůžeme nechat.“

144

145

Chtěla mi koleno omýt nějakou tekutinou, ale Náčelník řekl:

„Neobtěžujte se, my na to máme svou horskou metodu.“

Stezka odvahy

Pak mě přinutil, abych si namydlil kartáček a pořádně odřené koleno vydrbal. Tak to děláme v táboře po menších haváriích. Je to sice poněkud drastická metoda, zato účinná. To se ví, že jsem si při tom neprozpě-voval, ale taky jsem ze sebe nevydal ani hlásku. Nemůžu přece syčet bolestí, když se vracím z velké zkoušky odvahy!

Sestra mi pak ránu zasypala bílým práškem a obvázala čistým obina-dlem.

Poděkoval jsem jí a chystám se vypadnout na chodbu, ale tuji slyším, jak povídá: „Počkej, musím ti dát protitetanovou injekci.“

Injekci? Asi jsem při tom slovu nápadně zbledl, protože se mě sestra zeptala:

„Není ti špatně?“

„Ne-e,“ řekl jsem přiškrčeným hlasem. Byla to lež jako věž, mně se skutečně udělo trochu nevoľno při představě, že mi bodnou do zadku kovovou jehlu.

„Ale já mám očkování,“ namítnu nesměle. „Tak to snad ani není potřeba.“ Snažím se mluvit ledabyle, nedat na sobě znát, že mi vyhlídka na injekci není příjemná. Myslíte, že jsem tu ženskou přesvědčil o zbytečnosti všech injekcí? Kdepak, nejspíš mě ani neposlouchala, hned vytáhla ze skleněné skřínky ampulku, z kovové krabice stříkačku, zvláštními kleštěmi na ni nasadila jehlu a pak mě bodla.

Představte si, že přitom povídala:

„Neboj se, je to jen jak malé včelí píchnutí!“

Jako kdybych jí říkal, že se bojím. I když jsem se skutečně trochu bál. Ale nebylo to na mě vůbec znát! Aspoň si myslím. Ale sestru jsem zřejmě neoblafl, poznala na mě asi všechno, protože nakonec řekla:

„Nechceš obrázek?“

Vytáhla ze šuplíku takovou uhozenou kartičku, na které drží holčička v jedné ruce nesmyslně velkou mrkev a v druhé šišatou kedlubnu a pod tím je praštěné dvojverší:

Lepší čerstvá zelenina než lékaře medicína.

Prostě obrázek, jaký dávají doktoři v ordinacích předškolákům, aby jim tam nebrečeli.

i 146 .

„Děkuju, mám jich doma už celou sbírku,“ řekl jsem ledově. Sestru pak někam odvolali a my jsme zůstali na nemocniční chodbě sami. Nějak se na nás všichni vykašlali. Pilot, navigátor a mechanik zůstali na letišti, doktor s ošetřovatelem se ztratili kdesi v nemocničním labyrintu a my dva s Náčelníkem stáli na dlaždicové chodbě a nevěděli jsme, co vlastně máme dělat dál.

„Nechceš se jít vyspat domů?“ navrhl Náčelník. Abych se přiznal, taky mě to napadlo, jenže když o téhle možnosti chvíli přemýšlím, nakonec ji zavrhu.

Jednak bych naše asi dost vyplašil, kdybych zazvonil hodinu po půlnoci. A máma by mě ráno hned tak nepustila zpátky do tábora, já ji znám až moc dobře, nejdřív by mi chtěla vyprat kalhoty a košili, pak by mě nutila, abych se dal ostříhat, nedostal , bych se do hor dřív než někdy navečer. A přišel bych o podnik, který Náčelník na dnešní den chystá. Vypátral kdesi nahoře nad Frýdlantem černé čápy. Jediné hnízdo v našem kraji. Vyvedli mladé a Náčelník je chce okroužkovat. Problém je jediné v tom, že mají hnízdo strašně vysoko na stromě. Já viděl čápy v životě asi třikrát a vždycky jen ty normální, bílé. Připadá mi skoro neuvěřitelné, že by mohli být taky čápi černí. Rád bych se na ně zkrátka mrkl.

„Jdu s tebou zpátky do tábora,“ řekl jsem Náčelníkovi. Z nádvoří koukl do chodby šofér, který nás vzal sanitkou. „Jedu do Oldřichova, nechcete se svézt?“ Jeho nabídka nám přišla vhod. Půlnoční vlak je už dávno pryč, další pojede až za tři hodiny. Takhle můžeme být v táboře ještě před svítáním. Řidič nás vysadil někde pod Kopřivníkem, na začátku prastaré poutní stezky, která vede bukovými lesy z Oldřichova až do Hejnic a míjí v těsné blízkosti naše tábořiště. Cesta se první dva kilometry drží na stejné vrstevnici a opisuje po horském úbočí táhlou křivku. Jdeme s Náčelníkem vedle sebe, ponoření do tmy a ticha, a spíš než pod nohy hledíme do korun stromů a řídíme své kroky podle hvězd, proužek voľného nebe, posetý letními hvězdami, nám přesně ukazuje, kde jde cesta přímo a kde zahýbá. Nevím, o čem přemýšlí Náčelník, ale mně už nějakou dobu nedává pokoj jedna soukromá otázka. Jak je to vlastně s mou zkouškou odvahy? Splnil jsem ji, nebo nesplnil? Nakonec se Náčelníka

přímo zeptám.

„Proč bys ji neměl mít splněnou?“ diví se Náčelník. I „Víš, já jsem vlastně nedodržel podmínky,“ přiznávání. « „Ale jdi!“

147

„Vážně, nedodržel. Především mě viděl před západem slunce cizí člověk...“

„A kdo, prosím tě?“

„Ten zraněný.“

„Na tom přece vůbec nezáleží,“ usmívá se Náčelník.

Stezka odvahy

„Taky jsem neprošel všechny kontrolní body. Ani nemám celý zvláštní úkol, nemohl jsem vyfotit všechny zajímavé skály, přišel jsem o deskáč a celou zásobu filmů.“ „Tohle sice je všechno pravda,“ řekl Náčelník, „ale místo toho jsi splnil jiný, neplánovaný úkol. Podle mého úkol mnohem důležitější.“

Náčelník se pořád usmíval a dával mi jasně najevo, že o tom nemusíme vůbec mluvit, všechno je prý v naprostém pořádku. Jenže ve mně pořád hlodaly pochybnosti. Pověděl jsem Náčelníkovi všechno, co se udalo od chvíle, kdy jsem po západu slunce opustil tábor. Nezamlčel jsem ani chvíle panického strachu na osamělé večerní stezce pod Zvonem, vyličil jsem i svoje pocity při větrné smršti.

„Jsem rád, Ježku, že bereš zkoušku odvahy poctivě a do všech důsledků,“ řekl Náčelník. „Bud klidný, všechno je v pořádku. Pravidla naší hry neříkají, že nesmíme mít na stezce odvahy strach. Důležité je, zda ten strach nakonec v sobě přemůžeme. A to se ti podařilo. Stačí mi tyhle důkazy: vydržel jsi v horách o samotě celou noc i celý den. Nevrátil ses ani po večerní nehodě, ani po smršti. Přetrpěl jsi strach, únavu a hlad. Ušel jsi desítky perných kilometrů s výzbrojí. Podal jsi výkon, na který můžeš být právem pyšný.“

Náčelníkova řeč mě dost překvapila, normálně nikdy moc neplýtvá chválou. Pověděl mi toho ještě mnohem víc, než jsem tady po něm opakoval, na všechno si už ani přesně nepamatuju, jen mi uvázla v paměti jeho poslední slova:

„I kdybych snad myslel, že jsi nesplnil zkoušku odvahy podle našich pravidel, vím bezpečně, že jsi obstál ve zkoušce odvahy, kterou ti připravil sám život.“ Přiznám se, že se jeho slova mile poslouchala, každému je příjemné, slyší-li sám o sobě něco takového. Nemyslete si, že se tady chci vytahovat nebo něco, já o tom povídám hlavně proto, že sám o sobě zdaleka nemám tak dobré mínění. Myslím, že jsem to při svém vyprávění dost často poctivě přiznal.

Jdeme po staré poutní cestě, z lesa dýchá vůně vlhkého mechu a hlíny, jediné zvuky kromě našich bot vydávají horské pramínky.

148

Vyprávím Náčelníkovi o svých zážitcích z osamělé cesty a Náčelník zase povídá o sobě, o své životní filosofii, trochu mě překvapuje nezvykle vážný tón, jindy je samá legrace, dovede s námi řídit jako malý kluk, a najednou se mnou vede řeči, jako kdybych byl jeho dospělý kamarád. Poslouchám ho, jsou to zvláštní myšlenky, tak se mnou ještě nikdy nikdo nemluvil, ani od táty jsem neslyšel jaktěživ něco podobného.

„Jsme tu jen jednou,“ slyším Náčelníkův měkký hlas, „za patnáct miliard let, co trvá náš vesmír, se narodíme jen jednou a můžeme prožít na světě v lidské podobě pár desítek let. Záleží jenom na nás samotných, jak té jedinečné a neopakovatelné příležitosti využijeme. Jestli svůj život bohatě naplníme, nebo ho naopak hloupě promarníme.“

Hledím vzhůru na mihotavá nebeská světýlka a Náčelníkova slova do mne zapadají jako semínka do úrodné půdy.

„Všechno co s vámi dělám, má jeden hlavní cíl: ukázat vám, čím se dá život krásně a rozumně naplnit.“

Jdu a mlčím, protože dost dobře nevím, co na to říct. A Náčelník ode mne zřejmě žádnou odpověď nečeká.

„I ten lístek, který jsem ti dal před velkou osamělou cestou horami, ti měl odkrýt jedno důležité tajemství. Přečetl sis ho?“

„Asi desetkrát,“ přisvědčím. „Znáš ty věty zpaměti:“

Všechno, co skutečně potřebujeme,
můžeme celkem levně koupit,
jen zbytečnosti jsou drahé.
Opravdu krásné věci se neprodávají vůbec.

Kdykoliv můžeme hledět
na východ i západ slunce,
na oblaka plující po obloze,
na květiny u cesty.

Také do síně noci,
osvětlenéprávními hvězdami,
se žádné vstupné neplatí.

„Dobře, že sis ta slova vtiskl do paměti,“ řekl Náčelník. „Dnes jim asi ještě nerozumíš. Jejich hloubku a pravdivost pochopíš až po letech. Nikdy na ně nezapomeň. Jak už jsem ti řekl, je to skutečně klíč k šťastnému životu.“

149

Kdesi v koruně vysokého buku zapípal první pták. Nad Jizerskými horami ještě leží chladná srpnová noc, ale do svítání není daleko. Nevím, co mě to popadlo, snad tak na mne zapůsobila Náčelníkova slova, nebo to v mém podvědomí pracovaly neobvyklé věty Axela Muntha? Prostě jsem se najednou Náčelníkovi svěřil se svým

Stezka odvahy

včerejším ranním objevem v potočním písku. Připadalo mi hloupé, zatajovat před ním něco, když on sám má ke mně takovou důvěru.

„Ukaž,“ projevila Náčelník zájem.

Otevřu tornu a vytáhnu z ní špinavou košili a vysypu z kapsičky Náčelníkovi na dlaň rubíny a safíry. Náčelník si na ně posvítí kyklop-ským okem a uznale pokýval hlavou.

„Hm, krásné kousky,“ řekl

„Jakou asi mají cenu?“ ptám se dychtivě.

„Jak to myslíš?“

„No – kolik bych za ně mohl dostat peněz?“ upřesňuji otázku.

„Žádné.“

Čekal jsem, že mi začne povídat něco o přírodní rezervaci a zákazu rýžování.

Nebo že od něho uslyším: milý kamaráde, drahokamy, zlato a vůbec všechno nerostné bohatství patří tomu, komu patří pozemek, na kterém se ty věci najdou. Tohle všechno vím tak trochu sám a nepotřebuju, aby mi to někdo připomínal. Jenže Náčelník pak dodal několik slov, která mě úplně zdrtila.

„Jsou to jen kousky skla.“

„Obyčejné sklo?“ Z mého hlasu zní hrozné zklamání.

„V Jizerských horách stálo v minulosti několik sklářských hutí.“

Sen o velkém teleobjektivu k Praxi se rychle rozplývá, ale snažím se jej ze všech sil zachránit. Náčelník není děd vševěd, jak může poznat na první pohled, že to není rubín, když ten kamínek tak nádherně rudě září? Jak ví, že to není safír? Když jsme našli na Jizerce první safírek, taky bych řekl, že je to obyčejné sklíčko!

Náčelník je však ve svých důkazech neúprosný.

„I kdybych to nepoznal podle ničeho jiného, nejlepším důkazem je velikost tvých drahokamů. Největší známý jizerský safír má sotva centimetr. Můžeš ho vidět ve sbírkách Národního muzea. I nejmenší z tvých sklíčků je aspoň třikrát větší.“

To se ví, že jsem Náčelníkovi neřekl nic o svých plánech, co všechno si koupím za prodané rubíny a safíry. Ale i tak na mně asi poznal, že jsem hrozně otrávený, protože řekl:

150

„Nic si z toho nedělej, Ježku. Před chvílí jsi mi opakoval slova moudrého člověka. Nejkrásnější věci na světě jsou skutečně zadarmo.“

Ani potom jsem nedokázal překousnout svoje zklamání a všechna ta rudá a modrá sklíčka jsem zlostně zahodil. Náčelník se zastavil, ve svitu hornického reflektoru je posbíral a podal mi je se slovy:

„Je jich škoda, jsou opravdu pěkné. Budou ti navždy připomínat stezku odvahy a všechno, co jsi na ní prožil.“

Nejradši bych mu do jeho otevřené dlaně plácl, až by se ty skleněné kapky rozstříkly na všechny strany. Takový jsem měl dopad. Samozřejmě jsem to neudělal. Připadalo mi to hloupé, chovat se k Náčelníkovi jako k nějakému svému stejně starému kamarádovi. Přestože se Náčelník ke mně odjakživa chová, jako kdyby mu bylo taky šestnáct let. Schoval jsem tedy sklíčka do kapsy a řekl jsem si, že je vyhodím později. Ale nevyhodil jsem je a mám je doma dodnes uložené ve zvláštní krabičce. Náčelník měl totiž pravdu.

Potom jsem přestal na ty falešné drahokamy myslet. Právě když se naše cesta odklonila od vrstevnice a začala prudce sbíhat do údolí, zazářil na nebi meteor. A hned na to druhý. Zakrátko ještě třetí. Nebyly to žádné velké meteory, jen malinké úlomky mezihvězdné hmoty, které škrty o zemskou atmosféru, nechaly po sobě na sametovém nebi stříbrnou stopu a za zlomek vteřiny zase pohasly. Všechny tři vyletěly odněkud ze souhvězdí Persea. Okamžitě mi došlo, že patří k meteorickému roji, o kterém nám nedávno Náčelník povídal, chtěl jsem ten roj tehdy pozorovat na hlídce, ale nebe se zatáhlo a celou noc nebylo vidět jedinou hvězdičku. Zato teď jsme napočítali během půlhodiny patnáct meteorů. Myslím, že jsem jen díky tomu vzdálenému divadlu došel do tábora, mě totiž najednou přepadla taková slabost, že jsem se držel na nohou s velkým vypětím vůle. Poslední kilometr jsem se. spíš potácel než pochodoval.

Nebe nad Ořešníkem zpopelavělo, hvězdy začaly od východu jedna po druhé zhasínat.

V táboře ještě vládlo hluboké noční ticho. Hlídku jsme zastihli právě ve chvíli, kdy zapisovala do meteorologického deníku stav přístrojů.

„Představte si,“ řekl nám Luděk na uvítanou, „že jsou jen tři stupně nad nulou!“ Pak nás zahrnul otázkami, ale odbyli jsme ho se slovy:

„Všechno dobře dopadlo. Počkej, ráno vám to budeme podrobně vyprávět.“

Náčelník se zastavil před naším týpkem a podal mi ruku. Pevně jsem ji stiskl.

Pak jsme si popřáli dobrou noc a já jsem vklouzl pod plachtu. Uvnitř mě

Stezka odvahy

přivítalo tiché oddychování. Skácel jsem se na svou postel, shodil ze sebe šaty a boty, natáhl si noční tepláky a už se soukám do spacáku jako pí dálka, víčka se mi klíží!

A najednou taková bolest! Celá chodidla mám v jednom ohni, jako kdybych stoupl holými chodidly na rozpálená kamna. Proboha, co to mám ve spacáku?

Vzápětí tahám ze špičky pytle kopřivy. Ty kopřivy, které jsem včera při nájezdu na tábor nastrkal do spacího pytle svému milovanému kamarádovi Lišákovi. A na které jsem pak při všech těch vzrušujících událostech dočista zapomněl. Lišák v sousední posteli vychrupuje jako miminko a naštěstí nevidí, jak si škrábu popálená chodidla a sykám bolestí.

No počkej, ty paviáne! Kopřivy jsem nejdřív zlostně vyhodil před stan, ale teď se pro ně znovu vracím. Nic nedbám, že mě znovu zahájí do holých dlaní, cpu je Lišákovi do kecek, až do samých špiček. A v duchu se těším na tu scénu, až se ráno můj parták začne obouvat.

Pro jistotu obrátím svůj spacák naruby, vytřepu ho a pak hup dovnitř. • A ještě dřív než zadrcnu zip, tvrdě spím.

752

153

OBSAH

1. PŘEKVAPIVÁ NABÍDKA

.....3

2. DO LESŮ

.....

....10

3. STRACH

.....

.....19

4. NOG POD ŠIRÁKEM

.....26

5. ZLATÁ HOREČKA

.....34

6. NA ÚTĚKU

.....

.42

7. NÁJEZD

.....

.....49

8. CESTA DIVOČINOU

.....56

9. V POLEDNÍM VEDRU

.....64

10. PROTRŽENÁ PŘEHRADA72

11. SMRŠŤ

.....

.....79

12. PO BOUŘI

.....

.86

13. KATASTROFA

.....93

14. SETKÁNÍ SE SMRTÍ

.....100

15. PRVNÍ POMOC

.....107

16. ZÁVOD S ČASEM

.....114

17. ZTRACENÉ LETADLO

.....121

18. NOČNÍ LET

.....130

19. SIGNÁLNÍ OHĚŇ

.....137

20. NÁVRAT DO TÁBORA

.....145

V EDICI KNIHY

TÁBOROVÉHO

OHŇE

DOSUD VYŠLO

Stezka odvahy

- Svazek č. 1: Jaroslav Novák: STATEČNÁ SRDCE
- Svazek č. 2: Miloš Kosina: POKLADY DOBRODRUHŮ
- Svazek č. 3: František Lev: V TÁBORE POD MALINOVOU HOROU
- Svazek č. 4: J. Kalenský: U TÁBOROVÉHO OHNĚ V ÚDOLÍ LOVCE JELENŮ
- Svazek č. 5: Jaroslav Novák: HOŠI NA ŘECE
- Svazek č. 6: Miloš Zapletal: SEDMIČKA
- Svazek č. 7: J. J. Fišer: DOBRODRUŽNÉ PRÁZDNINY
- Svazek č. 8: Jar. Novák - O. Jánka: TÁBOR NAD VODOPÁDY
- Svazek č. 9: František Lev: KAMARÁD ZE SLUNEČNÉHO KANÓNU
- Svazek č. 10: Jaroslav Novák: ZELENÉ JEZERO
- Svazek č. 11: Miloš Zapletal: OSTROV PŘÁTELSTVÍ
- Svazek č. 12: Hubert Janovský: PRÁZDNINY NA SMARAGDOVCE
- Svazek č. 13: Jiří Hogan: TAJEMSTVÍ VOLAVČÍHO JEZERA
- Svazek č. 14: Jaroslav Novák: MOŘSKÁ HVĚZDA
- Svazek č. 15: Lubomír Man: VYSOKÝ CÍL
- Svazek č. 16: Miloš Zapletal: STEZKA ODVAHY

PŘIPRAVUJEME

- Svazek č. 17: Rudolf Švábenický: SEMINOLOVÉ
- Svazek č. 18: Jaroslav Novák: VE STOPÁCH ODDYSEOVÝCH
- Svazek č. 19: Jaroslav Svojshe: JESTŘÁBÍ KAŇON

KNIHY TÁBOROVÉHO OHNĚ

to

A, A(S), V SS fccIi "

Edice dobrodružných knih pro mládež "kcs"® od českých autorů. knihy tvoří číslovanou řadu, Onift

mají stejný formát, úpravu a tuhou vazbu. v Dle možností jsou vybaveny původními ilustracemi.

sv. 1 Jaroslav Novák: STATEČNÁ SRDCE. cena Kč 42-Napínavý dobrodružný román, jehož děj je zasazen do junáckého tábora.

sv. 2 Miloš Kosina: POKLADY DOBRODRUHŮ cena Kč 49,-knihy určená všem mladým čtenářům, kteří sní o minulých dobách plných romantiky a dobrodružství. sv. 3 František Lev: V TÁBORE POD MALINOVOU HOROU vyprodáno

sv. 4 Jaroslav Kalenský: U TÁBOROVÉHO OHNĚ V ÚDOLÍ LOVCE JELENŮ cena Kč 55,-o tom, jak život na junáckém táboře učí nejen odvaze, ale pomáhá rozlišovat mezi dobrem a zlem.

sv. 5 Jaroslav Novák: HOŠI NA ŘECE cena Kč 58,-Zajímavý a humorně laděný deník z putovního tábora vodních skautů.

sv. 6 Miloš Zapletal: SEDMIČKA cena Kč60-Úraz a následná tělesná vada není díky pomoci kamarádů na překážku čipernému klukovi v partě vodáků.

sv. 7 J. J. Fišer: DOBRODRUŽNÉ PRÁZDNINY cena Kč66-Dva chlapci stráví prázdniny na dalekém severu v srdci kanadské přírody pod vedením seržanta Kanadské jízdní policie. Román, který z kluků činí muže.

sv. 8 Jar. Novák - O. Jánka: TÁBOR NAD VODOPÁDY cena Kč 63,-Napínavý, dosud nepublikovaný román. Skutečný příběh z kroniky Pátého oddílu vodních skautů.

sv. 9 František Lev: KAMARÁD ZE SLUNEČNÍHO KANÓNU cena Kč67-Hrdina románu, český kluk, se seznamuje s drsným životem na arizonské farmě svého strýce. Prožívá zde mnohá dobrodružství, včetně setkání s Indiány.

sv. 10 Jaroslav Novák: ZELENÉ JEZERO

sv. 11 Miloš Zapletal: OSTROV PŘÁTELSTVÍ
Román navazuje na čtenářsky úspěšnou SEDMIČKU.

sv. 12 Hubert Janovský: PRÁZDNINY NA SMARAGDOVCE cena Kč 75-Dobrodružný román z prostředí junáckého tábora s řadou dobrodružných, veselých i všedních příhod.

sv. 13 Jiří Hogan: TAJEMSTVÍ VOLAVČÍHO JEZERA cena Kč75-Nový román pro mládež z prostředí oddílu vodních skautů, který se vyrovná nejlepším příběhům od Jaroslava Foglara.

sv. 14 Jaroslav Novák: MOŘSKÁ HVĚZDA

Román z skutečné plavby 5. oddílu vodních skautů po Jaderském moři.

sv. 15 Lubomír Man: VYSOKÝ CÍL

Příběh chlapce, který dokázal překonat sám sebe.

Agentura LEPREZ, Milan Svoboda, Čechova 5, 170 00 Praha 7

V případě objednávky více než dvou titulů sleva 10 %, více než pěti titulů sleva 15 %, všech titulů 20 % sleva. knihy vám budou zaslány ihned po obdržení objednávky.

cena Kč 64,-cena Kč 77-

cena Kč 77-

cena cca Kč 75-

Objednávám závazně ryto zaškrtnuté svazky č.: 2 4 5 6 7

8 9 10 11 12 13
14 15

Jméno .
ulice

PSČ bydliště

UPOZORNĚNÍ!

Jak jsme vás informovali v předchozích svazcích, přichystali jsme pro všechny pravidelné odběratele edice knihy táborového ohně vánoční překvapení.

Každý z vás, který pošle na adresu: Nakladatelství LEPREZ, CECHOVÁ 5, 170 00 Praha 7, pět kuponů, které byly otištěny ve svazcích č. 12-16 a nepoužité poštovní známky v hodnotě 16,- Kč na úhradu poštovného, obdrží od nás zdarma knihu od K. T. Neumanna POHÁDKY PRO VLČATA, kterou vydáváme jako zvláštní prémiový titul edice knihy táborového ohně v omezeném nákladu.

V případě, že nemáte všechny tituly, ve kterých byly vytištěny kupony, a máte o uvedenou prémii zájem, pošlete současně s kupony knih, které máte, písemnou objednávku na chybějící knihy a společně s nimi obdržíte i tento prémiový titul.

V tomto případě si nemusíte objednávat pouze knihy, ve kterých byly otištěny kupony (č. 12-16), ale i předchozí knihy, které jsou uvedeny v přehledu dosud vydaných a nerozebraných svazků edice knihy táborového ohně. Podmínkou je, abyste spolu s poslanými kupony dohromady odebrali minimálně pět titulů.

Doufáme, že toto vánoční překvapení přijmete a zůstanete i nadále našimi pravidelnými odběrateli a čtenáři. Současně vám sdělujeme, že i pro příští období chystáme pro všechny pravidelné odběratele další překvapení a zvýhodnění. Odběratelé, kterým zasíláme pravidelně všechny tituly poštou a mají vyrovnány veškeré finanční náležitosti, dostávají tuto prémii společně s tímto svazkem.

Velká encyklopedie her

MILOŠ ZAPLETAL

JIŽ NA VÁNOČNÍM TRHU

1995

Rozsah cca 650 str. doplněn 220 ilustracemi M. Čermáka

Předběžná cena 200-220 Kč

Objednávky přijímá

Nakladatelství LEPREZ

Milan Svoboda

Čechova 5 ...--.,• 17000 PRAHA 7